

ВЕЛИКА СРБИЈА

НОВИНЕ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ
БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

БЕОГРАД, ОКТОБАР 2001. ГОДИНЕ
ГОДИНА XII, БРОЈ 1648

ИНТЕРВЈУ СА
ТОМИСЛАВОМ НИКОЛИЋЕМ
**ДОС У ФАЗИ
ТРУЉЕЊА**

Часопис се може набавити у седишту Српске радикалне странке на Тргу победе 3 у Земуну, као и у свим општинским одборима странке. До сада је изашло десет бројева. Цена једног примерка издатог 2000. године износи 100 динара, а за 2001. годину 300 динара.

YU ISSN 1450-8753
UDK 1+3

СРПСКА СЛОБОДАРСКА МИСАО

10

ЧАСОПИС ЗА ФИЛОЗОФИЈУ, ДРУШТВЕНЕ НАУКЕ И ПОЛИТИЧКУ КРИТИКУ

ГОДИНА II ● БРОЈ 4 ● БЕОГРАД, ЈУЛ-АВГУСТ 2001. ГОДИНЕ ● ЦЕНА 300 ДИНАРА

СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА

ИЗЛАЗИ ДВОМЕСЕЧНО

СВЕ ИНФОРМАЦИЈЕ НА ТЕЛ: 316 46 21

СРПСКА
СЛОБОДАРСКА МИСАО

СРПСКА
СЛОБОДАРСКА МИСАО

СРПСКА
СЛОБОДАРСКА МИСАО

СРПСКА
СЛОБОДАРСКА МИСАО

СРПСКА
СЛОБОДАРСКА МИСАО

СРПСКА
СЛОБОДАРСКА МИСАО

СРПСКА
СЛОБОДАРСКА МИСАО

СРПСКА
СЛОБОДАРСКА МИСАО

СРПСКА
СЛОБОДАРСКА МИСАО

СРПСКА
СЛОБОДАРСКА МИСАО

ВЕЛИКА СРБИЈА

ЗЕМУН
ТРГ ПОБЕДЕ 3

НОВИНЕ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Оснивач и издавач:
др Војислав Шешел

Главни и одговорни уредник:

Синиша Аксентијевић

Заменик главног

и одговорног уредника:

Марина Рагуш

Издање припремила:

Драгана Глушац

Техничко уређење,

компјутерски прелом:

Северин Поповић

Унос текста:

Весна Марић

Фоторепортер:

Марко Поплашен

Лектура:

Зорица Илић

Секретар редакције:

Злата Радовановић

Председник Издавачког савета:

др Ђорђе Николић

Заменик председника

Издавачког савета:

др Бранко Надовеза

Издавачки савет:

др Војислав Шешел, Томислав Николић,

др Никола Поплашен, Маја Гојковић,

мр Небојша Величковић,

Александар Вучић, Драган Тодоровић,

Мирко Благојевић, Ратко Гонди,

Момир Војводић, Стево Драгишић,

Драгољуб Стаменковић,

Гордана Поп-Лазич, Лука Митровић,

др Бранислав Блажић

Карикатуре:

Синиша Аксентијевић

Штампа:

"Етикета", 20. октобра 2, 11307 Болеч

Редакција прима пошту на адресу:

"Велика Србија", Трг победе 3, 11080

Земун; рукописи се не враћају

Новине "Велика Србија" уписане су у

Регистар средстава јавног информисања

Министарства за информације под бројем

1104. од 5. јуна 1991. године.

ЦЕНЕ ОГЛАСА

Цена огласа за издање у
100.000 примерака: последња
колорна страна корица 100.000
динара; унутрашња колорна
страна корица 80.000 динара;
унутрашња новинска страна
60.000 динара; 1/2 унутрашње
новинске стране 30.000 динара;
1/4 унутрашње новинске стра-
не 15.000 динара; плус порез на
промет.

УВОДНИК

ДОС је на власт дошао илузијом. Изгледало је да ће одмах, чим се челници 18 странака и њихове верне друге сме-сте по кабинетима владе, атерирати неки огроман страни новац који је до тада, отприлике, кружио изнад наше земље чекајући само да ДОС дође на власт. Одмах би расле и плате и производња, а животни стандард би нас запрепастио преко ноћи. ДОС-у су се "јавили" нови аутомобили, куће, европски стандард по жељи појединца. Лепота једна. Било је лепо грађанима да слушају, а челницима ДОС-а да их поздрављају еуфоричним аплаузима. Уживали су у дружењу, док није дошло време да ДОС пређе са речи на дела.

Конгломерат 18 странака и странчица је међусобно разграбио функције. Онда је настало шепурење тиме шта смо постали, шта сад имамо и шта сад све можемо, а ето, само смо причали шарене лаже.

Док су се чланови ДОС-а одушевљавали сами собом, грађани су чекали. Добијали су само приче о томе шта је претходна власт урадила за последњих 10 година, али им од тога није било боље.

Стране помоћи "с љубављу" ниоткуда није било и нема је и даље. Ту увек чекамо да се нешто одржи, па када се то одржи онда је на реду нешто треће, па редом.

Није ДОС крив што никоме није битан у његовом омиљеном новом светском поретку, нарочито откада је Слободан Милошевић испоручен Хагу. ДОС је имао кеца у рукаву, сада само може да клекне и да моли. Тек последња дешавања у САД су ДОС потпуно бацила на маргину, па и иза ње. Тероризам је главна тема свуда у свету. Кома је још битно да помогне досадном и неспособном ДОС-у.

Истина, ДОС је пробао сам да испуни своје предизборно обећање и грађане "уведе" у Европу тако што ће им наметнути европске, па и више цене производа и услуга.

Пробао је и да на недавно одржаном округлом столу о инвестицијама у Југославији убеди стране инвеститоре и створи погодну климу за прилив капитала. Наравно, испао је смешан у свом покушају. Никоме не пада на памет да уложи један, једини долар.

Српска радикална странка је упозоравала да ниједан долар неће ући у земљу ако не следи строги економски интерес и нису изненађени неспособношћу ДОС-овске власти, очекивана је.

Ни од приватизације нема ништа. ДОС-овска власт тек сад стартује са некаквом игрицом коју називају "промоција приватизације", а тендери би били (наравно не треба им ни то веровати) тек у априлу идуће године. ДОС не промовише приватизацију, већ незапосленост. Хтео би, јер другачије не уме, да отпушта хиљаде и хиљаде радника као у "Застави", банкама, па даље, а да се нико не буну што нема од чега да живи. Да би то остварили треба им хипноза, а не промоција. Индустијска производња пада, извоза нема, пољопривреднике су преварили..

Животни стандард пада, од кредита и зајмова нема ништа у скорније вреће, а ДОС се међусобно свађа око власти коју није способан да обавља. Време им је истекло.

ДОС У ФАЗИ ТРУЉЕЊА

ДОС је довео неспособне људе на руководеће функције. Крагујевац је био пробни балон за целокупну српску привреду. ДОС-ова влада гаси производњу и ослања се на милостињу. Прецењена марка блокира извоз. Девалвација динара неминовна. У коалицији на власти поубијали би се међусобно. Огромна поскупљења, а мале зараде. Народни бунт није далеко

Коалиција ДОС је изборе добила на превару. Обећали су много тога што су морали да знају да неће моћи да остваре због тешког стања у земљи без обзира на очекивану страну подршку. Подршка се показала са задршком. ДОС-ова влада је поскупљењима показала грађанима своје право лице. Показали су и наличје своје тобожње слоге. Неспособност ДОС-а пада на терет грађана који то више не могу да издрже. Овакву ситуацију у земљи, ако победи ДОС, предвидела је Српска радикална странка и упозоравала становништво. Сада, када су тврдње српских радикала доказане, разговарали смо са Томиславом Николићем, замеником председника Српске радикалне странке, о томе шта се дешавало од 5. октобра и шта нас очекује.

• Наш гигант "Застава" из Крагујевца, са 15.000 запослених, проživљава тешке дане. Да ли ће се протести радника смирити? Влада има празан буџет, а обавезала се да исплати значајну своту онима који су прихватили отказ. На-

Обећања која је нудио ДОС била су исувише примамљива да би лако могла бити одбачена. Сад је наступио период отрежњења од свега тога.

јављује се пререгистрација аутомобила упркос обећања синдикату да је неће бити.

- Фабрика аутомобила у Крагујевцу је већ више година у шкрипцу и пре санкција. Већ у време санкција је

Чак ни бомбардовање фабрике, које је проузроковало огромну директну штету, није разлог да се заустави производња у фабрици аутомобила. Разлог је искључиво долазак ДОС-а на власт и рушење целокупне руководеће структуре у свим фабрикама у Србији, па тако и у фабрици аутомобила. И довођење на власт апсолутно неспособних, некомпетентних људи који нису знали шта ће са собом.

објективно запала у тешкоће које без помоћи државе не би никада могла да превазиђе. Међутим, фабрика аутомобила и даље има производ и тржиште. Не за тако мегаломански замишљену производњу, али за производњу аутомобила има. Тим пре што то није само Крагујевац него је то цела Србија. То је ланац у коме су запослени радници из целе Србије. И Влада Републике Србије је, до доласка ДОС-а на власт, водила бригу о фабрици аутомобила. Пре уласка радикала у Владу то је чињено на лош начин. Издвајан је углавном новац за плате запослених. Међутим, у последње две године издвајали смо новац искључиво за производњу. Успели смо да, на тај начин, производњу подигнемо на скоро незамислив ниво за дотадашње услове, а за ДОС - бајковит, преко 20.000 аутомобила годишње.

Чак ни бомбардовање фабрике, које је проузроковало огромну директну штету, није разлог да се заустави производња у фабрици аутомобила. Разлог је искључиво долазак ДОС-а на власт и рушење целокупне руководеће структуре у свим фабрикама у Србији, па тако и у фабрици аутомобила. И довођење на власт апсолутно неспособних,

некомпетентних људи који нису знали шта ће са собом. Зато је, практично од октобра, фабрика аутомобила произвела тако занемарљив број аутомобила, као да није произвела ниједан.

Фабрику аутомобила у Крагујевцу преузела је Демокришћанска странка Србије. Улетели су Владан Батић, Миодраг Савићевић и неки конвертити из крагујевачких ДОС-ових странака који су прелазили тамо и овамо. Они су преузели фабрику аутомобила и довели је до тога да је на платном списку остало три хиљаде и нешто радника, али ни они ништа не раде нити ће имати посла.

Тај посао нема ко да организује. Србија убрзаним темпом губи тржишта на која је могла да пласира своје производе и са којих је могла да купује сировине. Ту посебно мислим на тржиште за фабрику аутомобила. Оријентаци-

јом на служење Западу ми смо практично затворили тржиште нашој фабрици аутомобила.

Крагујевац—пробни балон

Крагујевац је био пробни балон за целокупну српску привреду. Рачунало се да ту има највише радника који ће остати на улици и ако то прође без икаквих потреса, ако не буде рушена, демонстрација, демолирања, разбијања и сукоба са полицијом, онда ће то моћи да се спроведе у целој Србији.

Не ради се ни о каквом самарићанском потезу Владе којим решава питање фабрике аутомобила у Крагујевцу. То је, у ствари, потез због којег би многи имали право да се запитају, а што нама не помажете? Ако је то заиста помоћ, зашто за њом није завапила фабрика вагона у Краљеву, железара у Смедереву, зашто нису ни Зајечар ни Бор, нишка Машинска, електронска индустрија, металски комплекс у Београду, посебно раковички басен? То није решење. Сви се прибојавају да ће та "помоћ" и на њима бити примењена, далеко од тога да је прижељкују.

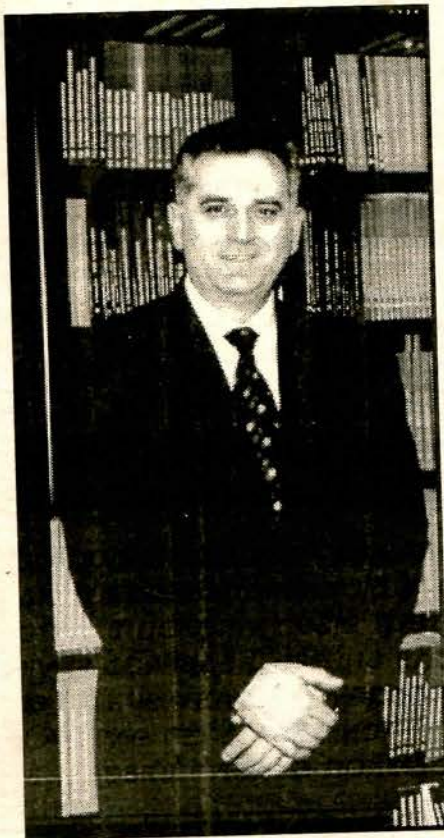
Обећано је 200 марака по години стажа онима који се одреде да заувек изгубе радно место и посао. Наизглед је то цифра која лепо звучи, а у ствари не значи скоро ништа. Вредност марке у нашој земљи је срозана. Радник који за 30 година стажа узме 6.000 марака моћи ће, можда, од тога да живи са породицом годину дана.

Више нема ни пензију, ни социјално, ни здравствано осигурање, нема ништа. Налази се на улици без икаквог права да се било где запосли, зато што је сва своја права једнократно искористио одредивши се да узме тај новац, уколико га и буде. Мислим да ће га бити. Толико новца могу да обезбеде само ако је много већа игра у питању. Односно ако се ради о томе да на нашем тржишту не буде више Заставиних аутомобила.

За потенцијалног продавца неких других аутомобила уместо Заставиних, на нашем тржишту није много да "потроши" пет или 10.000 аутомобила да би купио тржиште за своје производе. То је отприлике та вредност. Огроман број радника је привремено примирен одласком у Застава - запошљавање и образовање. Нека нова установа у Застави. У једној фабрици имамо сад уста-

Нема државе у свету која ће на уштрб своје индустрије дозволити да неко продаје своје производе по дампинг ценама на њеном тржишту као што је то ДОС учинио у Србији.

нову која ће као да образује кадрове и припрема за запошљавање само не знам где?

• Одакле Влади новац за то?

- Не само одакле новац, већ и у шта да се преквалификују да би радили у Крагујевцу? Шта да буду? Која је то индустрија која ради у Крагујевцу па јој сад недостаје радна снага, само је потребна преквалификација? Нема такве. У Крагујевцу још постоје две. Једна велика у шкришцу - текстилна индустрија, и друга, не тако велика која није у шкришцу и запошљава можда 200 радника. Све остало што постоји у Крагујевцу везано је искључиво за фабрику аутомобила.

Ту нема преквалификације, јер су сви металски радници. Тако да је све то велика обмана.

Ужасне уцене радника

Међутим, уцене су биле страшне. Нисте у праву када кажете да су радници прихватили. Они су морали, били су принуђени, приморани да потписују. Морали су да прихвате један од услова. Хиљаде су искористиле право да се жале и онда када им је негативно решена жалба морали су да прихвате један од услова. На крају крајева, сад не могу ни да размишљају о томе ко је остао ко није. За мене су у лошој ситуацији и они који су остали и они који нису. Неће бити добро ни оном ко пође на посао, а петоро његових комшија остају код куће и гледају га са завишћу. Мада ни он не-

Оно незадовољство које се излило 5. октобра може да се понови чак са истим учесницима на улици. Ако су једном рушили и разбијали, јер су незадовољни влашћу, радиће то увек. ДОС их је онда подстрекивао на то. Сада нема право да се буни због тога.

ће доносити плату кући, јер се у Застави ништа неће ни производити. Тако да ће врло брзо постати јасно да је сасвим свеједно да ли је неко остао на списку у Застави или код куће.

ДОС ће уништити српску привреду. Кренули су од Крагујевца зато што ту, наизглед, има највише оправдања. Фабрика не ради, па не ради. Почећемо од ње. Ја бих разумео све ове потезе да је речено: "Ево, од сутра почиње производња аутомобила те и те марке. Власник улаже новац у ваше образовање, у ваш одлазак кући, у 3.500 радника..." Ја бих то схватио. Али, да ДОС растури фабрику и припрема терен низашта, то не могу да схватим.

• Влада се на изричит захтев штрајкача обавезала да више неће бити пререгистрације аутомобила, а у новинама је најављен увоз стари аутомобила!

- ДОС је "убио" аутомобилску индустрију и Крагујевац тиме што је растурио лимите у децембру прошле године и дозволио пререгистрацију аутомобила. Дозволио је увоз изузетно старих аутомобила и то без ограничења. Истина, технички гледано, можда и више вреде од новог Заставиног аутомобила. Али, нема те државе у свету која ће исећи грану на којој седи.

Нема државе у свету која ће на уштрб своје индустрије дозволити да неко продаје своје производе по дампинг ценама на њеном тржишту као што је то ДОС учинио у Србији и као што, изгледа, то припрема поново. То је једнократно пуњење буџета неким средствима, а не размишља се о томе да би много више средстава дошло у буџет онда када би фабрика аутомобила произвела 20.000 аутомобила. Не знам да ли ће бити нове пререгистрације, којој се не радујем зато што знам да многи људи остају без посла због ње.

Влада је обећала радницима јавно

... Уводи закон о приватизацији који ће затворити фабрике, а неће их ни приватизовати. Остаће ниције. Кад остану пуне сасвим је свеједно ко им је власник. Неће бити производње у нашим фабрикама. Онда ће почети продаје повољних локација за робне куће, за неке мегашопове, за драгсторе.

да неће бити пререгистрације аутомобила и требало би да то испуни, али од кога то да очекујете? Од највећих превараната, лажова и криминалаца којих је препуна Влада Републике Србије. Од њих то не можете да очекујете. Радници који са њима иду на договоре вероватно иду из два разлога. Једни иду зато што су плаћени да смире радничке немире, а други зато што су много наивни, зато што су уплашени, можда им је чак и прећено.

У Крагујевцу се свашта ради и дешава. На пример, постоји локална телевизија у рукама СПС-а. Доста је бенигна, али ипак су јој локалне власти којима је сметала, срушиле антену. Наводно због тога што немају грађевинску дозволу. Сви околни солитери начичкани су разноврсним антенским стубовима преко којих се преносе програми осталих седам локалних телевизија.

Чеда уништи возни парк, па ништа

Дакле, власт је у шкрипцу и то се у Крагујевцу показало. Колико год да је

Пред нама је јесен у којој је потребно намирити доста тога, а у буџету средстава нема. Поставаља се питање како ће?

Ако већ најављују новчаницу од 1000 динара, па новчаницу од 5000 динара, мислим да ће ући у фазу штампања новца. Та фаза је крај. То је онда улазак у неку инфлацију коју они неће моћи да контролишу.

Бог зна како су их наватали. Представљали су нам те људе као такве стручњаке да је изгледало да ће Америка сада да пропадне, да нестане са лица земље зато што је отишао Ђелић. Тек касније сазнате да им је улаз у многе светске државе, посебно у источној Европи, забрањен, јер су упропастили на исти начин многе државе и сада ће исто да ураде код нас.

претходна власт била лоша, па и оне власти пре нас никад се није десило да народ потера министре и почне да их млати по улици. Ђелића, Влаховића и оног лудака из синдиката, Миловановића, радници из Крагујевца су одмах измлатили зато што су их безочно преварили. Рекли су да ће, наводно, ићи у Заставу да причају шта се то спрема Застави. Са задње стране општине су их чекали аутомобили да беже у Београд уместо да оду, као што су рекли, у Заставу. Сад ће радници да одговарају прво код судије за прекршај па ће бити и кривичних пријава. Господа из ДОС-а лупају аутомобиле сваког дана. Чеда Јо-

вановић уништи возни парк па никоме ништа, а радници ће одговарати зато што су један или два аудија олупали ногама и рукама.

Ништа се није смирило у Крагујевцу. Тек долази фаза отрежњења. Не могу да се светим па да кажем гласали сте за ДОС па нека вам буде. Жао ми је што су гласали за ДОС. Њихово је право да гласају како хоће, али мало ми је жао, много смо учинили за Крагујевац.

Док смо били у Влади Републике Србије помогли смо и фабрику аутомобила, и конфекцију "22. децембар", и трговинско предузеће Србију и били на путу да Крагујевцу вратимо привредне активности које повлаче све остало. Грађани нас нису хтели такве. Обећања која је нудио ДОС била су исувише примамљива да би лако могла бити одбачена. Сад је наступио период отрежњења од свега тога.

• Представници Владе Србије су тврдили да су министре напали чланови опозиционих странака, а не радници.

- То нема везе. Ти кадрови су били на телевизији и видели су се ликови тих радника. Једино су можда они били активнији у борби да фабрика не оде под лед, од осталих радника. Било је оптужби на рачун Српске радикалне странке која није у томе учествовала нити воли да било ко из странака у томе учествује. Раднички немири су питање послодавца, синдиката и евентуално безбедности учесника, тако да политичке странке немају тамо шта да траже. ДОС је увукао читав један синдикат у своју коалицију. Према тим, својим аршинима мери и друге људе. Најлакше би било и политичким странкама залепити етикете. Онда то користити чак и за забране њиховог деловања.

Није далеко народни бунт

Међутим, ово што је било у Крагујевцу, а поновиће се и у другим градовима Србије, било је оправдано радничко незадовољство. Социјални бунт изазван наговештајима онога што ће бити. Још опаснији ће бити социјални бунт који ће бити изазван ситуацијом у земљи. Није далеко то време. Деца полазе у школу. Треба да се обуку, почиње

грејна сезона, стижу рачуни за комуналије, државни рачуни су изузетно високи, покушљања су енормна, све се плаћа унапред. Оно што не платите на време платићете са огромним каматама. Још увек нам прете. Кажу да цене нису достигле европски ниво. Нема шта друго да се очекује осим бунта и излива народног незадовољства. Већ је ДОС сам повукао ногу.

Оно незадовољство које се излило 5. октобра може да се понови чак са истим учесницима на улици. Ако су једном рушили и разбијали, јер су незадовољни влашћу, радиће то увек. ДОС их је онда подстрекивао на то. Сада нема право да се буни због тога. Радикали никада не учествују у томе. Ни када смо у опозицији, ни када смо на власти.

• У "Фајненшел тајмсу" Влада Србије је објавила продају 16 домаћих предузећа. Није ли продаја најбољих предузећа, са привредног становишта, лош потез? Можда би уз помоћ државе могла да стану на ноге?

- Једино она могу и да се продају. Када је Влада правила читав овај програм о приватизацији није ни мислила о лошим предузећима. Ни на који начин није мислила да им помогне, ни на који начин. Влада је само мислила да институционализује приватизацију предузећа која су пожељна за стране купце. Чак ни ту немам велику замерку због тога што то ради држава.

Мислим да је у реду да држава ради приватизацију. Није у реду то што то ради ова влада у којој седи го лопов и криминалац. Није у реду да то ради мини-

стар Влаховић који је извршио све досадашње приватизације, које иначе ДОС тако бесомучно напада.

Било је трагикомично слушати како у Народној скупштини Чедомир Јовановић напада приватизацију "Прогреса" и Мирка Марјановића да је украо "Прогрес", а поред њега седи министар за приватизацију Влаховић који је управо био саветник Мирка Марјановића за поменути приватизацију. То је оно што мени смета у читавој тој ствари.

У наше време приватизација није могла да иде зато што је Закон био недорађен, лош. Практично, у рукама директора је била одлука да ли хоће или неће да приватизује предузеће.

Овај закон уводи ред који бисмо и ми увели у ову област. Дакле, имаш толико и толико времена у коме приватизација мора да се изврши. Међутим, које су варијанте приватизације, ко процењује, ко надгледа, агенције, фондове... Све је то сада у рукама људи који тиме неће располагати домаћински, а посебно неће мислити на оне који остају без посла и на оне фабрике које не могу да буду приватизоване.

Ради се искључиво о томе хоће ли "Ла фарж" узети "Беочин"? Хоће ли министар Влаховић узети проценат? Хоће

ли Ђинђић узети проценат? Хоће ли "Галеника" пасти под ЈСН, па на тај начин оправдати изјаве Ђинђића и Батића, из времена када су били у опозицији? То је сад једна бесомучна трка за капиталом који у њихове џепове слива онај ко нешто нуди. Зато неће бити лицитација, него ће се то решавати неким тендерима, прикупљањем понуда... Кад стигне понуда онда је погледају, па јаве свом пулену каква је ова понуда. Немају обавезу да дају ономе који је био најповољнији, већ ономе ко је најсигурнији и то по мишљењу агенције, комисије, Владе Републике Србије...

Дај Боже да крене приватизација. Онда бисмо бар у Скупштини успостављали неку контролу па бисмо грађанима на време саопштавали шта ће бити.

Остаће фабрике ничије

Међутим, ДОС је сад у таквој кризи да мислим да приватизације неће ни бити.

Кад читате стране новине видите да се сад Запад мешкољи и да више није таква ситуација као што је била првих неколико месеци владавине ДОС-а, када су били сигурни да ће им доћи страни инвеститори зато што имамо сирови-

Американци могу како хоће. Могу да бирају који год хоћете део за складиштење нуклеарног отпада, за полигон, за шта год хоћете. Можете да увежбате различита уставна решења, разне аутономије, регионализације, разбијање народа, спајање различитих народа на силу под маском мултиетничке, мултиверске конфесионалне заједнице. Нажалост, не показасмо да смо довољно мудар народ да се учимо на туђим грешкама.

не, стручну јефтину радну снагу. Зато што би роба произведена овде била јефтина. Затим, такав производ би, рецимо, на руском тржишту барем 20 одсто био јефтинији од западноевропског. Са Русијом имамо изузетно повољне аранжмане за нас које смо ми, претходна власт, договорили. Скоро 90 одсто производа које извозимо у Русију ослобођени су плаћања царине.

То је била та основна погодност коју је требало искористити и због које је требало извршити приватизацију тако да дођу страни партнери који ће израђивати исти производ који смо и ми производили, али својом технологијом, под својом фирмом, својим заштитним знаком, са својом контролом квалитета, од тога ваљда нико не бежи, а онда би наша држава од тога имала велике користи.

Међутим, ДОС се налази у фази труљења, а не у фази распадања. Нико не више не представља ослонац. Нико не зна шта ће бити после избора! Неизвесно је да ли ће, можда, доћи нова власт која ће поништавати све што је ДОС урадио само зато што је то ДОС. Као што је ДОС поништио све што су ура-

дили претходници само зато што су у питању претходници. Сада нам ДОС систематски уништава државу.

Разговарамо о економији. У овој области управо тако што нам је најпре потпуно зауставио производњу, а онда уводи закон о приватизацији који ће затворити фабрике, а неће их ни приватизовати. Остаће ничије. Кад остану пусте сасвим је свеједно ко им је власник. Неће бити производње у нашим фабрикама. Онда ће почети продаје повољних локација за робне куће, за неке мегашопове, за драгсторе...

Бинђићев циљ је, то сам чуо приликом његове посете Словенији док је још био кандидат за мандатара, да ми будемо тржиште. Због тога је овакво затварање према Русији и Белорусији, Кини и свим нашим стратешким партнерима од којих смо куповали сировине и којима смо продавали готове произво-

де. Сада више нема никаквих контаката. Једино ће на зиму бити кукњаве за руским гасом, нафтом и мазутом. Иначе, економских контаката и пословних веза са тим државама којима имамо шта да продамо више нема. Остварују се контакти искључиво са онима од којих треба нешто да купимо. Од чега ми то да купимо када ништа не зарађујемо и не производимо. То би требало благовремено питати и председника Републичке и Савезне владе.

Мислим да је Скупштина изванредна прилика за то пошто нас више нигде нема у медијима. Зато и нема седнице Народне скупштине. Ни тај посао око уништавања српске привреде неће проћи тако лако. У старту се чини да то лако иде. Судећи по Крагујевцу рекло би се да ће све то лако да проведу. Међутим, када на списку буду два, три, четири града... онда ће почети друго.

• Стање српске привреде је очајно. Индустријска производња непрестано пада из месеца у месец. Упосленост производних капацитета је испод 50 одсто, извоза готово да нема, а ДОС га је нештедљиво обећавао. Нема банкарских гаранција, неискористено је оно мало извозних кредита што је понудила држава...

- Основни разлог што уопште немамо извоз је вредност марке од 30 динара. Немци раде 24 сата дневно. Не знам ни да ли нам иједна фабрика још увек ради у две смене. Али, већ годину дана марка има исту вредност у односу на динар. Поставаља се питање што ли они луди Немци толико раде? Што се они толико муче када њихова национална валута вреди колико и наша? Зар није боље овако, седиш, не радиш ништа, примаш неку инвалидину са свих страна и валута ти вреди толико? Управо та прецењена вредност динара је камен спотицања за извознике. Не могу, нису конкурентни на тржишту. Али, убеђују нас да нема раста трошкова живота, да нема инфлације да је то све покривено.

Тобож, сад је просечна плата 160 марака. Некад је била 70 с тим што вам сад треба 50 марака за сваки одлазак на пијацу. Када би прогласили девалвацију све би пало у воду, политички гледано све њихове лажи и обмане би пале у воду. Наша земља годину дана живи од донација и немогуће је да нема инфлацију и немогуће је да јој национална валута не девалвира. То је сад камен спотицања. Девалвација би донела олакша-

У њима има више страха него памети. Они се боје тих избора. Боје се и међусобних окршаја, а боје се и окршаја са српским радикалима. Изгубиће драгоцену време и ући ћемо у још већу кризу.

ње за извознике, а успут ослободила би грађане сумње коју отворено износе на улицама, а то је да нам извлаче и последњу марку из куће због тога што сада марка не вреди ништа. Код нас су све светске валуте убијене, а у држави се не ради ништа. То је основни разлог зашто нема извоза.

Пола Владе не зна ништа о Србији

Гувернер Народне банке Југославије се хвали да су наше девизне резерве скоро милијарду долара. Ко је видео некакву корист од тога. Ако заиста постоји такав капитал докле ће да стоји у трезору Народне банке Југославије? Или ће да га однесе у Шведску па нека нова власт да га дели са Словенцима и Хрватима? Мене интересује зашто не улажу у производњу? Зашто само у трговину, шверц, криминалне радње? Зашто омогућавају разним бандама да перу новац и да се претварају у угледне привреднике? Зашто не помогну великим предузећима која имају производњу

Бојим се, ако ДОС остане довољно дуго на власти, да ћемо аутобусом стизати за сат времена са краја на крај државе. То је оно што ме највише боли.

и која имају пласман на страном тржишту? Зашто не помогну да ту робу пласирају на страном тржишту?

То је питање које би требало поставити Влади? С друге стране гледано и не треба, јер тамо нема никог ко било шта зна о производњи. Прво, пола Владе не зна ништа о Србији. Дошли су авионом директно на прву седницу Народне скупштине на којој су изабрани за министре и тако ће једног дана и отићи. Немају ни пет марака капитала у Србији. Због чега би, као, бринули шта ће бити са Србијом?

Министар финансија, и наравно његов пар, директор Републичке управе јавних прихода, дошли су из Париза. Затим, Министар за енергетику је дошао из Лондона, министар за науку је дошао из Сингапура. Бог зна како су их наватали. Представљали су нам те људе као такве стручњаке да је изгледало да ће Америка сада да пропадне, да нестане са лица земље зато што је отишао Ђелић. Тек касније сазнате да им је улаз у многе светске државе, посебно у Источној Европи, забрањен, јер су упропастили на исти начин многе државе и сада ће исто да ураде код нас.

С друге стране, тај однос између Ђинђића и Коштунице је рак рана. У коалицији која влада земљом људи би се међусобно поубијали. Онда немојте да питате зашто се ништа не производи? Они се труде само да скрену пажњу на неке друге теме. Производње нема. Обични људи су свесни да ако 15 дана не буду ишли на посао, када буду тражили већу плату неко из Владе ће одговорити: "За шта тражиш паре кад не радиш?" Повећење плата би подразумевало инфлацију и онда поново у круг. У Влади Републике Србије нема човека који је способен да организује производњу.

• ДОС-ова влада није добила паре које је очекивала из иностранства. Остављени су на цедилу. Буџет је

празан. Није им лако, јер су обешавали много. Сад их прозивају и оптужују за лажи.

- Већ 10 година траје ово обарање једне власти и довођење друге. Разним методама, санкцијама, индиректно ратом, директно ратом углавном против Србије, али да кажемо и Републике Југославије, новим санкцијама, медијском пресијом, тортуром, обуком на хиљаде младих људи у Сегедину и у Будимпешти, бескрајним финансирањем политичких вођа опозиције за сваки потез, конституисањем неке организације отпор која је имала много пара на располагању и куповином комплетног МУП-а Србије, посебно државне безбедности

за акцију која је уследила 5. октобра. То је половина посла, а другу половину посла је представљало обећање.

Нови аутомобили за све - Динкић части

Говорили су да ако дођу на власт са њима долази 6 милијарди долара са Запада. Те паре нећемо морати да враћамо. Уложићемо их у производњу, стандард грађана. Па нам је чак Млађан Динкић, после смене власти, рекао да ће до краја 2001. године сви имати нове аутомобиле, до краја 2002. године сви нове куће и станове, кредите...

Наравно, од свега тога нема ништа. Пред нама је јесен у којој је потребно намирити доста тога, а у буџету средства нема. Поставље се питање како ће?

Ако већ најављују новчаницу од 1000 динара, па новчаницу од 5000 динара мислим да ће ући у фазу штампања новца. Та фаза је крај. То је онда улазак у неку инфлацију коју они неће моћи да контролишу. Да ли су овим нереалним, нелогичним курсом марка-динар накупили довољно девиза од грађана да претрпе тај први талас који ће сигурно уследити - не знам. Могуће је да ће им требати много новца за исплату отпремнина радницима. Сума од 3-4.000 марака је мало за појединца, али ако ту буде на стотине хиљада радника онда ће Влади Србије требати много новца. Онда ће то бити сума коју они не могу да прикупе.

Посезаће за мерама за којима је некад у нужди, а некад и беспотребно, посезала и претходна власт, а то је штампање новца-обезвређивање домаће валуте. То је покушај да се смирују страсти и да грађани, са много новца у џепу, имају угисак да није држава пропала и да није све тако лоше као што изгледа. То је фаза која тек следи и није тренутно тако акутна, мислим да им још увек не гори под ногама толико да о томе морају интензивно да размишљају у смислу: "Шта ћемо и како ћемо?" Зато што су политичким сукобима одвукли пажњу грађана и јавности.

Огромну количину енергије одвлаче на своје сукобе унутар владајуће коалиције који још увек немају никакав резултат. То су само сукоби ради сукоба. Покушај да се грађанима онај други представи као лош и неко за кога не треба гласати. То и јесте амерички план. Да ДОС буде и власт и опозиција. Да се униште остали, посебно српски радикали. Онда је Американцима сасвим свеједно ко је из ДОС-а на власти, а ко у опозицији, јер тај ће да испуњава њихове налоге, неко одмах или унапред, а неко за два или три дана.

То је фаза коју очекујем, а која ће се расплитати и преко седница Народне скупштине.

Свађале се јетрве преко свекрве

Влада спрема један пакет. Прихватиће и пакет закона из правосуђа који предлаже ДСС како би били "и вуци сити и козе на броју". Неће сад да љуте ДСС зато што имају, мада неоправдано, углед у народу иако немају снаге да сруше Владу Републике Србије. То је сад "свађале се јетрве преко свекрве". Народ ће да страда док се свађају чланице ДОС-а.

Ово је све већ виђено. Скоро свуда у Источној Европи је заустављена производња. То је основни задатак под паролом демократских промена и помоћи Запада. Помоћ сваке врсте чак и војне. Једног дана помагаће нам војно тако што ће црнци регулисати саобраћај на Теразијама. Убеђен сам у то ако ДОС остане на власти. Под таквом паролом држава се практично уништи и доведе у ситуацију да зависи од милостиње.

Онда Американци могу како хоће. Могу да бирају који год хоћете део за складиштење нуклеарног отпада, за полигон, за шта год хоћете. Можете да увежбате различита уставна решења, разне аутономије, регионализације, разбијање народа, спајање различитих народа на силу под маском мултиетничке, мултиверске конфесионалне заједнице. Нажалост, не показасмо да смо довољно мудар народ да се учимо на туђим грешкама, него ћемо и ми морати да разбијамо главу о зид.

• Динамика стране помоћи је условљена "домаћим задацима" које ДОС треба да одради, а воли да их назива реформама. Један од таквих задатака је било доношење системских закона, али ту скоро ништа није урађено осим регулисања области фискалне политике што је многе завилу у црно?

- Хоћу да напоменем, када је реч о Закону о раду, да никада нисам видео текст Закона у целости, јер није ни стигао у Народну скупштину. Неки нацрти су давани новинарима као нека пробна решења. Претпостављам да ако је он врх различитих пореских и социјалних, а и других закона, ако је он крајњи који све то обједињује онда могу да замислим како ће да изгледа и колико ће бити лош.

Порески закони су, уз нешто што има-

ју добро, у ствари, изузетно лоши. Јединствене стопе пореза су оно за шта се залагала Српска радикална странка. То вам је као када у једном предузећу за исту стручну спрему постоји 50 основних плата. Зависи само од шефа кога ће поставити на које место. То је тако и са пореским основицама. Хоћете ли ући у 9,5 посто, у 10,5 посто у 12, 14...

Та јединствена пореска стопа са неким малим одскакањима је будућност пореских система у свету. То може да се примени и код нас. Савезним законом смо били предвидели то исто решење за порез на додатну вредност. Међутим, остали порески закони су имали за циљ да повећају порезе. Они су повећали пореска давања. Да ли је негде повећана основица, стопа, на крају крајева није ни битно. Углавном су давања минимално удвостручена. То су грађани већ осетили преко пореза које плаћају свакодневно, квартално...

Привредници су се ухватили за главу. Њима је, у ствари, наговарен највећи терет, такозваним послодавцима. У односу: држава-послодавац-радник, држава је пронашла послодавца као оног ко ће сигурно пропасти ако не намира своје обавезе. Чак су му обавезе

према држави прече од свих осталих, од плаћања робе која му служи да подмири државу. Преча од исплате плата.

Плате никада не мора да исплати, али мора да плати обавезе које проистичу из плата. То је један сурови капиталистички систем који је брутално калемљен на нашу биљку, која тај калем неће моћи да издржи. Срушиће се и биљка и калем. Неће успети ни реформе ни порески систем, нити ће опстати привреда која све то треба да изнесе и да плати.

Могло је са више пажње све да се уради, ионако су имали доста времена. Разумем да су за месец дана донели све пореске закона па сад, након 11 месеци, проналазе шта није било добро, мењају и усаглашавају. Не. Они су за ових 11 месеци донели неколико закона. Нити контролишу како се то примењује, нити наговештавају било какве измене, допуне, промене... Нити наговештавају нове законе.

Влада није реформска

Сад причамо о неким законим, али само по новинама. У Скупштини Србије налазе се само четири предлога закона које је ДСС доставио пре неки дан. Налази се један Предлог закона о друмском саобраћају и још један предлог закона нижег ранга. То је све што стоји у Скупштини Србије да није решено, а да је Влада послала.

Да ли је у праву Влада која тврди да је реформска? Била би у праву да је 50 или 100 предлога закона доставила Скупштини. Скупштина због свега тога за-

То и јесте амерички план. Да ДОС буде и власт и опозиција. Да се униште остали, посебно српски радикали. Онда је Американцима сасвим свеједно ко је из ДОС-а на власти, а ко у опозицији, јер тај ће да испуњава њихове налоге, неко одмах или унапред, а неко за два или три дана.

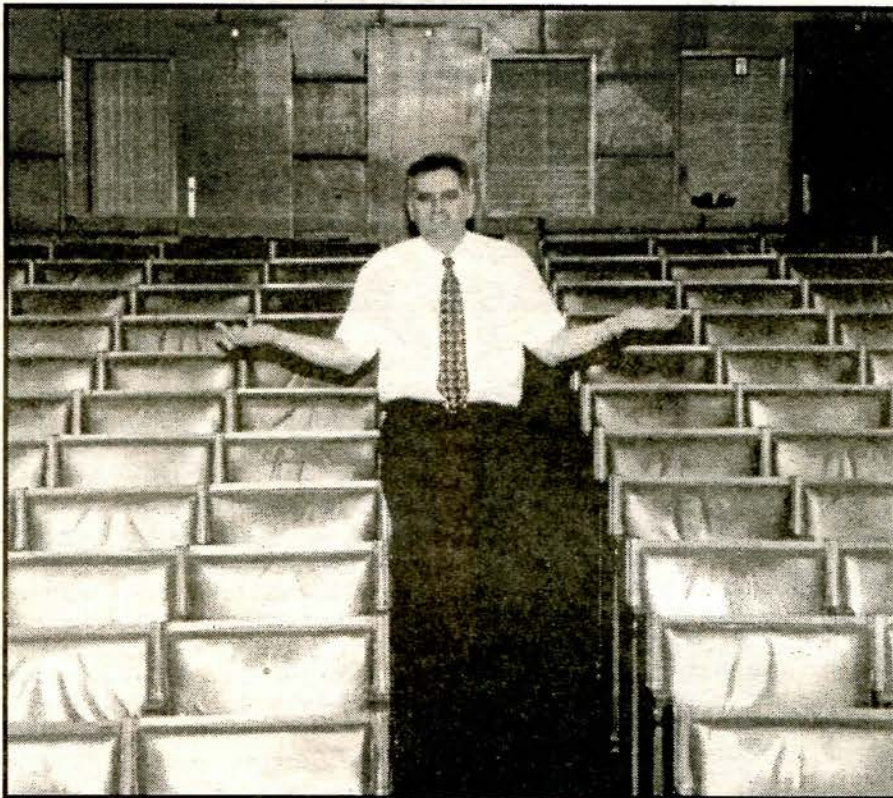
гушена дугим расправама и онда Влада може отворено да каже медијима да јој смета Скупштина или да је моле да мало брже ради... Не, Влада не може да се жали на Скупштину.

Уосталом већ два месеца не заседамо, нема о чему да се расправља. Нема ничега на дневном реду што је довољно важно да би била одржана седница Народне скупштине. Стога отпадају приче о реформској Влади, оне приче које је ДОС лансирао прва два месеца: "Ево одржасмо 12 седница за месец дана, а прошле године је било две или три седнице."

Кад саберете са 91 уредбом, колико мислим да је до сада донела Влада Репу-

Да су паметни већ сад би отворено размишљали о расписивању избора до краја године. Али, у њима има више страха него памети. Они се боје тих избора. Боје се и међусобних окршаја, а боје се и окршаја са српским радикалима. Изгубиће драгоцену време и ући ћемо у још већу кризу.

Мислим да ће избори на Косову и Метохији бити одржани и да ће они позвати Србе да на њима учествују, као што су их сад позвали да се попишу, иако то не значи ништа. Мислим да ће Црна Гора сачекати да Војводина и Косово и Метохија добију исти статус као Црна Гора, па онда или да владају над Србијом или да се у пакету отцпе.

У свему су спори изузев у разбијању државе. У томе су јако брзи. Састану се за дан или два када треба да донесу још један нови, погрешан, лош потез.

блике Србије, испашће да су и они окренули лист и да владају уредбама. Неке њихове уредбе имају толико чланова као и осредњи закони. Решили су да избегавају Скупштину Србије. Ако се број странака које неће гласати за предлоге закона повећао онда ће тим пре избегавати седнице зато што нису у стању да обезбеде кворум. Нисам сигуран да ће им ти закони пролазити.

• **Шта очекујете да ће се дешавати до краја године?**

- Само даље заоштравање кризе.

Мислим да ће се ићи на даље распарчавање Србије под фирмом региона као да смо ми то тако велики. Бојим се, ако ДОС остане довољно дуго на власти, да ћемо аутобусом стизати за сат времена са краја на крај државе. То је оно што ме највише боли. Можемо да поправимо и стање у привреди и финансијама и економији и политичко стање доласком на власт Српске радикалне странке. Ослонцем на снаге на пријатеље у свету који нас не уцењују и не искоришћавају већ сарађују и тргују. Они купују од нас оно што њима треба.

Ми купујемо од њих оно што нама треба.

Један део ћемо поправити сигурно, али ако неповратно буде изгубљена државна територија, државни суверенитет онда је то јако тешко да се поправи.

У свему су спори изузев у разбијању државе. У томе су јако брзи. Састану се за дан или два када треба да донесу још један нови, погрешан, лош потез. Када треба да решавају да нешто поправе, да буде боље, око тога никад не могу да се састану. Зато ми гледамо извештаје из Македоније, Газе... о томе какве сукобе имају други народи, а о ономе што се нама дешава и што се нама припрема не можемо да видимо на државној телевизији. Сваког дана најављују откопавање лешева, сад неких из Бајине Баште. Па не знамо где су Срби и шта се са њима дешава. Сад већ чујемо да има скоро 2000 неидентификованих српских лешева на Косову и Метохији у Жичи.

Слушамо много прича о криминалу претходне власти без иједне конкретне оптужбе. Зауоставља се свака информација о томе шта чини садашња власт. Зато се настављају убиства која они никада неће решити. Зато се наставља шверц и дувана и наркотика и алкохола који никада нико неће решити, јер је у њега уплетен државни врх. Зато у неке делове града, у које полиција не сме да уђе, председник Владе улази са рукама у џеповима. Његов пајташ Чеда Јовановић такође. Зато отворено прете свима редом. Зато Карла дел Понте долази и одлази како јој се прохте. Зато што је народ у септембру, па у децембру, одлучио да гласа за ДОС.

Све док народ не промени свој став о ДОС-у, све док му не буде пружена прилика да поново одлучује о својој судбини, она ће бити крајње неизвесна. Зато ме боли и то што је по ко зна који пут Српска православна црква окренула леђа српском народу, за паре једног безбожника какав је Зоран Ђинђић и других такзованих бизнисмена који потписују уговор да ће финансирати изградњу храма Светог Саве, међу њима и Слободана Радуловића, потпредседника Владе у Милошевићево време. Сигурно ће ту бити и Небојша Човић који је жарио и палио у Милошевићево време.

Зато о увођењу веронауке у школе црква ћути и гледа шта јој се дешава. Преварили су је па рекли да ће се учити један или други предмет у основној и средњој школи. Министар каже да ће се учити један или други или оба или ниједан. Ето тако, са таквим људима и држава и црква и народ имају посла. Не треба се ни чудити што нам овако лоше иде.

СТАЊЕ У ПРИВРЕДИ СВЕ ГОРЕ

Влада Србије преузела на себе све улоге - располаже друштвеном имовином у приватизацији као државном и управља средствима Фонда за развој, упозоравају у Институту

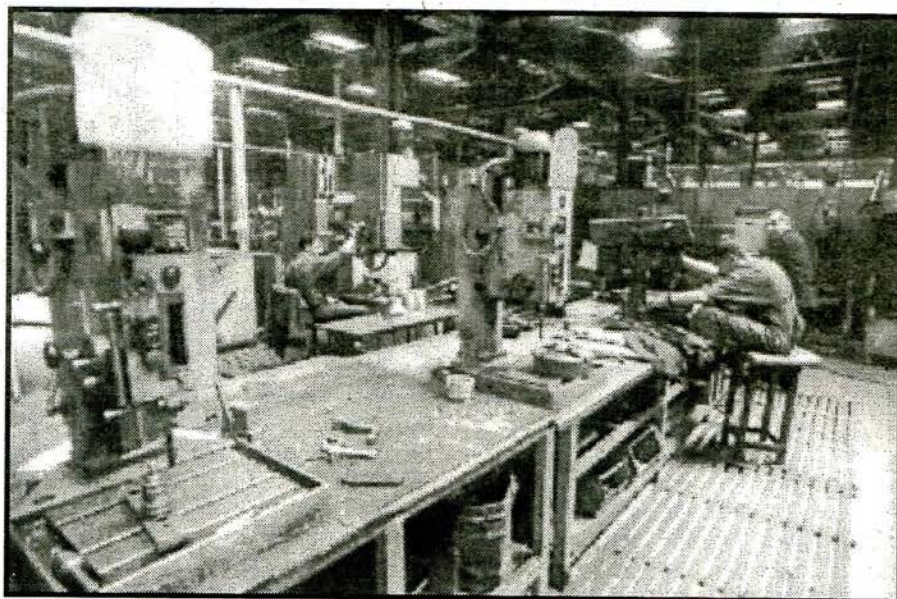
Пад индустријске производње, који је у јулу увећан за скоро десет одсто, лоша пословна клима, смањење извоза, домаће тражње и куповне моћи становништва, најаву нових покушања основних прехранбених намирница, телефона, струје, као и погоршана политичка ситуација у земљи, главне су карактеристике стања у привреди према анализи Института за тржишна истраживања - ИЗИТ. Ова истраживања представници Института саопштили су на конференцији за новинаре претпоследњег дана августа.

Проф. др Јован Тодоровић, директор Института, упозорио је на алармантне прилике у економији. Предузећа су остала без средстава за нормалан рад, а привредници су застали очекујући реформе и политичка рашчишћавања. Влада је на себе преузела све улоге - располаже друштвеном имовином у приватизацији као државном, а у Фонду за развој управља средствима која тамо пристижу. Влада поново управља привредом, а прошло је мало времена од када смо имали такву слику преко координационих тимова.

Иако је изведена операција "пребијања" дугова у привреди Србије, прави опоравак није постигнут. Једини начин да се дужницима помогне јесте да им се додели свеж капитал којим би се раздужили, и коначно створили неку акумулацију, рекао је Тодоровић. Он сматра да су средства за то могла да се нађу из донација, иако оне споро пристижу. Тако се, међутим, није поступило, па је сређивање дужничко-поверљачких односа у привреди сведено на стерилну гимнастику од које привреда није имала велике користи.

Пад стандарда

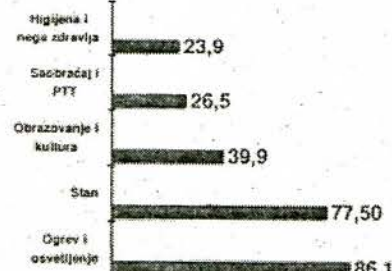
Највећи економски проблем током јула и августа били су пад производње и животног стандарда становништва.

Чак 90 одсто од 200 анкетираних привредника сматра да ће Закон о једнократном опорезивању екстрапрофита погоршати ликвидност у привреди и негативно утицати на производњу и инвестиције. Више од половине анкетираних сматра да је овај закон у иностранству оцењен неповољно и да су страни партнери сада знатно опрезнији у аранжманима са нашим фирмама. То се види и у изостанку већих улагања у нашу земљу. Она су далеко испод онога што се очекивало и најављивало после "промена".

Prvih pet proizvoda i usluga sa najvećim uticajem na troškove života jul 2001. godine

decembar 2000 = 100

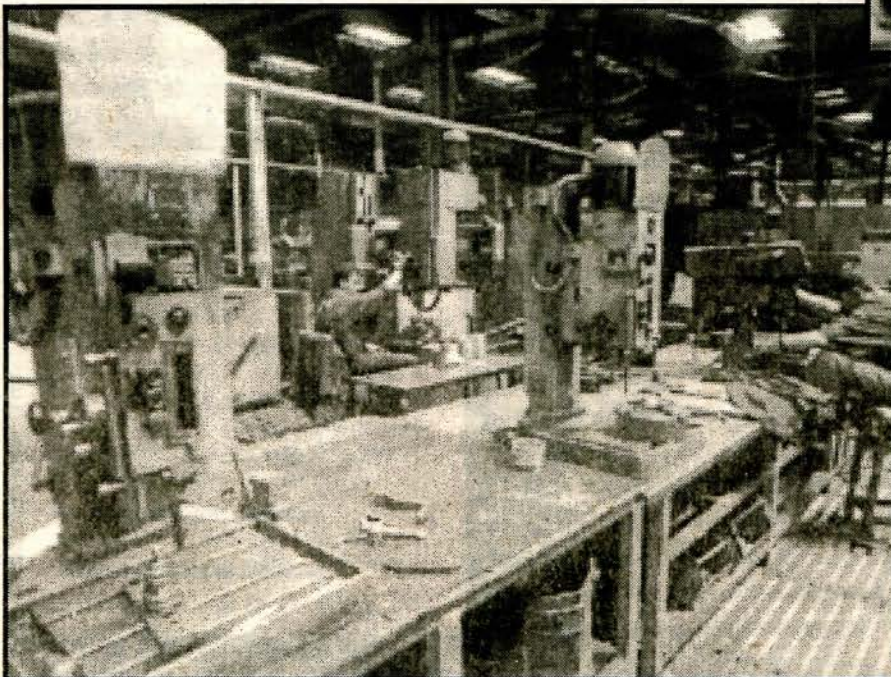

Тако се кроз статистичке податке указује да је дошло до раста зарада, стварни живот показује другачију слику. Стандард грађана угрожен је поскупљењем струје, телефона и основних прехранбених артикала. Отклањање диспаратета цена, односно увођење економских цена, које се оправдава подршком произвођачима, Влада Србије могла је да реализује блажим темпом, како не би угрозила egzистенцију становништва, нарочито најсиромашнијих категорија, сматрају у Институту.

Мр Томислав Милисављевић, изнео је податак да цена струје код нас није толико ниска као што изјављују званичници, у односу на околне земље. Ми већ имамо цену струје која је приближна увозној струји, јер киловат-сат

код нас у просеку кошта 2,82 цента. Увозна струја, која се прошле зиме плаћала из донација коштала је око три цента. То је довољан аргумент да цену струје у октобру не треба повећавати.

Стандард наших грађана знатно је нижи него у окружењу, а струја је у Македонији за трећину скупља него код нас. Плате су, међутим, тамо веће за 85 одсто, каже Милисављевић. У Републици Српској струја је скупља 12 одсто, а плате у просеку веће за 70 одсто. У Хрватској струја је скупља три пута, али су зато плате у просеку веће за пет пута. Ако окружење не пратимо у стандарду не можемо га пратити ни у ценама струје, пору-

чују у Институту за тржишна истраживања.

Цене струје европске

Анкета коју је Институт спровео међу 200 предузећа, указује на пад оптимизма привредника у погледу прављења стања у наредних шест месеци. Напротив, очекује се раст инфлације нарочико ако дође до најављеног поскупљења струје.

У сугестијама које привредници предлажу Влади преовлађује предузимање мера за хитно покретање производње. За то је, наравно, потребан свеж капитал, али је неизвесно када ће и у ком облику пристићи обећане донације и кредити. Уколико не почну да пристижу одмах у износу који је обећан на донаторској конференцији, не-

ће бити ништа ни од опоравка производње у последњем тромесечју ове године, који би могао да ублажи или поправи укупни учинак.

Чак 90 одсто од 200 анкетираних привредника сматра да ће Закон о једнократном опорезивању екстрапрофита погоршати ликвидност у привреди и негативно утицати на производњу и инвестиције. Више од половине анкетираних сматра да је овај закон у иностранству оцењен неповољно и да су страни партнери сада знатно опрезнији у аранжманима са нашим фирмама. То се види и у изостанку већих улагања у нашу земљу. Она су далеко испод онога што се очекивало и најављивало после "промена".

Нису само страна улагања изневерила очекивања, већ скоро све што је ДОС најављивао да ће бити након преузимања власти.

ПЛАТА ОД 250 МАРАКА - ДОСОВСКА ЛАЖА

Апсолутна политичка доминација над економским факторима. Индустриска производња у јулу пала за скоро 10 одсто у односу на јун. Анкета спроведена у предузећима показује да нема оптимизма да ће бити боље у наредним месецима. Чак 80 одсто анкетираних директора сматра да је стање у привреди лоше, само 0,2 одсто да је добро. Креатори економске политике већ принуђени да изврше нове процене основних економских параметара

Док нам ДОС прича приче о томе како нам, откада су они на власти, у ствари није тако лоше, институти који се баве проучавањем података саопштавају сасвим другачију стварност од оне коју нам сервира Ђинђићева влада.

Стање у привреди је погоршано у јулу, а то најбоље показује податак да је индустриска производња у том месецу опала за скоро 10 одсто у односу на јун. Неспособност ДОС-овске Владе увелико даје резултате, најжалост нимало повољне за нас. Тонемо све дубље и дубље. Овако размишљају и привредници који сматрају да је стање горе него раније, што следи из анкете која је урађена, а не сматрају да има наговештаја да ће бити боље у наредним месецима. Ово су крајем августа оценили експерти Економског института из Београда, представљајући нови број конјунктурног "Барометра", посвећеног макроекономским кретањима у земљи.

Према речима доктора Небојше Савића, уредника "Барометра", пад индустриске производње само је додатно погоршао већ изразито неповољне трендове на економском плану, тако да су креатори економске политике принуђени да изврше нове процене основних економских параметара. Иако су више него скромне, плате надмашују садашњи ниво производње (коју ДОС затире) па се не могу даље повећавати, јер немају покриће у реалној упослености капацитета. Негативни тренд карактерише и август.

Стручњаци сматрају да су кривци за овакво стање политичари у Влади. "Ушли смо у фазу када доминирају политички фактори над економским, што може имати штетне последице.

Нестабилна политичка ситуација ће се, даље, одразити на понашање међународних институција", рекао је Савић. Не да може имати негативне последице него их има одавно. О стабилизацији политичке ситуације у земљи нема ни говора, она је само вишеструко усложњена нетрпељивостима на различитим релацијама чија ескалација води до распада ДОС-а.

Савић је нагласио да ће се то директно одразити на привреду, која зависи од обећаних донација. (Такву релацију је успоставио ДОС и труди се да је продуби и прошири). Сматра да наставак политичких неспоразума (благ израз за непомирљивост политичких интереса) може неповољно утицати и на најављени отпис наших дугова код страних поверилаца. То знају и челници ДОС-а, али им је борба за власт преца.

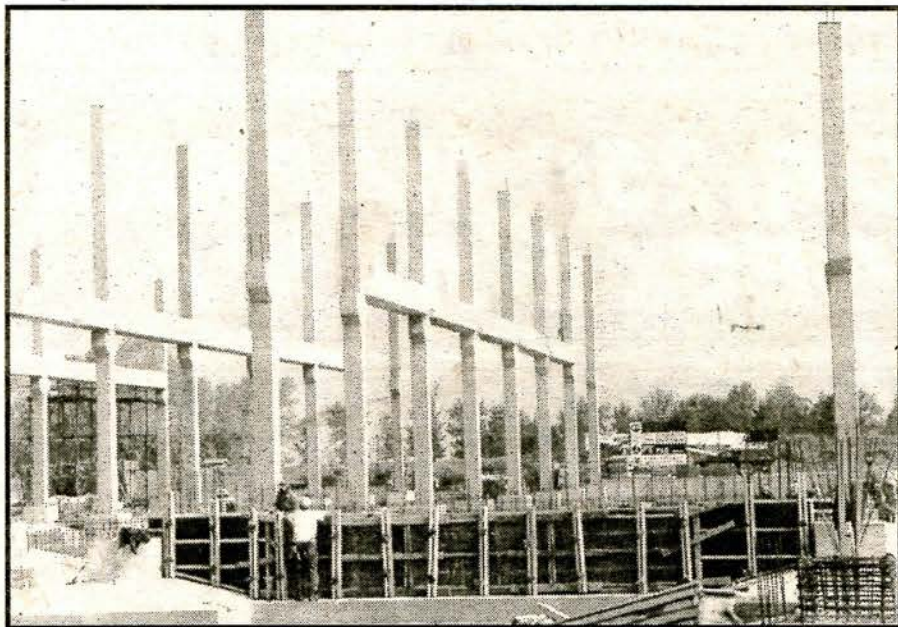
Анализа Економског института показује да је стање у привреди прилично алармантно. Привредници губе оптимизам, који је био заснован на предизборним лажима ДОС-а. Конкретни проблеми су им што им фале кредити, које је ДОС обећавао, а сада нема ништа од тога. Затим, не могу да наплате потраживања и плаши их да ће доћи до повећања инфлације. Потпуно оправдано.

Привредници кажу - стање у привреди лоше

Од 300 анкетираних предузећа, чак 80 одсто њих сматра да је стање у привреди лоше, а свега 0,2 одсто да је добро (ово мора да су високи функционери у партијама које чине ДОС, па по партијској дужности дају лажне изјаве). Ако се овогодишња јулска индустријска производња упоређује са јуном прошле године, она је опала за скоро 10 одсто.

стријска производња упореди са месечним просеком у периоду 1996-1998. године, који карактерише прво укидање санкција, онда је она мања чак за 20 одсто. ДОС увек своју неспособност правда чувеним периодом од протеклих 10 година. Чињеница је да је прошла влада, и поред штете од санкција, успела да организује производњу боље него ДОС који је отворен према свету и најављује паре са свих страна. Све су то лажи бораца за власт који нас воде у пропаст, о чему су сада проговорили и стручњаци.

Сличну тезу заступа и др Бошко Мијатовић, сарадник Економског института. "Привреда је сада у великој кризи, јер је политички елемент доминантан, а таква атмосфера може подстаћи борбу за политички рејтинг на штету привреде".

Према његовим речима, овако велики пад индустријске производње у јулу, последица је тога што се привреда нашла у маказима велике фискалне пресије, нереалног девизног курса динара и раста плата изнад производних могућности. Он сматра да је курс динара нереалан и да гуши домаћу производњу, а подстиче увоз јефтине стране робе. Привреда нема обртна средства за наставак пословања, па се излаз из овакве ситуације мора наћи што пре.

Стручњаци Економског института

јединствени су да просечна плата од 5.400 динара, колико је износила у јулу, показује да су примања ушла у зону коју не смеју да прекораче, јер производња то не може да издржи. Која нам је перспектива са непрекидним покушњенима, а без раста зарада? Нема је.

Економисти не помињу никакве реформе о којима челници ДОС-а стално причају, јер не постоје. ДОС није урадио ништа да унапреди, већ је уназадно производњу. При томе, нема ни говора о транзиционој рецесији, већ о обичном пропадању једне привреде које се обично дешава услед дејства неког зла на њу, овога пута услед (не)дејства ДОС-а. Право каже да нечињење, па макар и услед незнања и неспособности, не ослобађа одговорности. Само, немамо ми ништа од тога што ДОС не може бити ослобођен одговорности за оно што нам се дешава, ако се ми не ослободимо ДОС-овске власти, и то што пре.

Инфлација пробија и другу процену

Уколико дође до покушњења струје у октобру (најављено је за 46 одсто, али се очекује да ће бити упола мање), то би сигурно утицало на раст осталих цена, па инфлација на крају године неће бити између 45-50 одсто, како је

предвиђено, него ће бити већа од 50 процената, сматрају у Институту Г-17.

Наиме, креатори економске политике су инфлацију у овој години најпре проценили на 30-35 одсто, да би је касније кориговали на 45-50 одсто, и то је процена са којом се слажу и економисти. Пошто се најављује заиста врућа јесен у економско-социјалном смислу, скок цена струје могао би додатно да погоре ситуацију.

Власти ће заиста бити у неприлици. Један од услова Међународног монетарног фонда да нам одобри зајам за идућу годину, јесте и усклађивање цена струје са ценама у околним земљама. То што су плате запослених, а нарочито пензије, два и више пута ниже него у окружењу, изгледа да није јак аргумент ни за ММФ, а ни за оне представнике власти који одлучују о поскупљењу не само струје, него и осталих производа.

Просечна старост аутомобила 14 година

Истраживање је показало да је просечна старост аутомобила у Србији 14 година, а више од 47 одсто домаћинстава не поседује ауто. Већина домаћин-

става има основне кућне апарате, али је њихова дотрајалост већа него код аутомобила. Више од 20 одсто домаћинстава нема телефон.

Просечна дневница запослених за осмочасовно радно време креће се око 2,2 долара, а елементарна потрошачка корпа за једну особу, дакле без комуналија и других трошкова, кошта 1,30 долара. За одевање, школовање деце и неке друге елементарне потребе, грађани се морају сналазити како знају и умеју. О изласцима и проводима да и не причамо.

Стање у привреди је погоршано у јулу, а то најбоље показује податак да је индустријска производња у том месецу опала за скоро 10 одсто у односу на јун. Неспособност ДОС-овске Владе увелико даје резултате, нажалост нимало повољне за нас. Тонемо све дубље и дубље.

Какав је учинак ДОС-обске власти
на спољнотрговинском плану

ЗА СЕДАМ МЕСЕЦИ ДЕФИЦИТ МИЛИЈАРДУ И ПО ДОЛАРА

Уколико се настави овакав тренд, на крају године имаћемо спољнотрговински дефицит већи од 2,5 милијарде долара. Велики пад извоза у Русију и Републику Српску

Најновији подаци за седам месеци ове године говоре да се у спољној трговини са иностранством није ништа битно променило. Изузимајући успостављање нормалних односа са најзначајнијим међународним финансијским институцијама, што се и очекивало, практични учинак је такав да се мало разликује од оног у 2000. години, у којој су, као што знамо, деловале веома строге санкције према нашој земљи. Подсећамо, иако су санкције укинуте пред крај прошле године, ДОС-овска власт није омогућила предузећима да извозе на страна тржишта.

Шта кажу званични подаци?

За седам месеци ове године СР Југославија је остварила извоз вредан 1,02 милијарде долара и увоз вредан 2,51 милијарду долара. Извоз је у односу на исти период прошле године повећан за свега 1,9 одсто, а увоз за 10 одсто, што значи да и даље знатно више новца одлази на куповину стране робе. Робна размена са иностранством већа је за 7,5 одсто у односу на исти лански период, али је тај раст остварен углавном захваљујући повећању увоза. То је довело до нагомивања спољнотрговинског дефицита који је за седам месеци достигао цифру од милијарду и по долара!

Дефицит већи од извоза

Према процени Савезног завода за статистику и Института за спољну трговину, уколико би тај дефицит растао овим темпом, он би на крају године нарастао на 2,5 до 2,6 милијарде долара. Имајући у виду садашње стање у привреди, које се, пре свега, огледа у паду индустријске производње, повећању незапослености, недостатку повољних дугорочних кредита и изостанку обећаног иностраног капитала, може се сасвим сигурно рећи да ће се ове процене и обистинити. У пракси то значи да ће наша земља у овој години оства-

рити девизни одлив у трговини са светом у износу од најмање 2,5 милијарде долара! То је учинак ДОС-ове власти на спољнотрговинском плану.

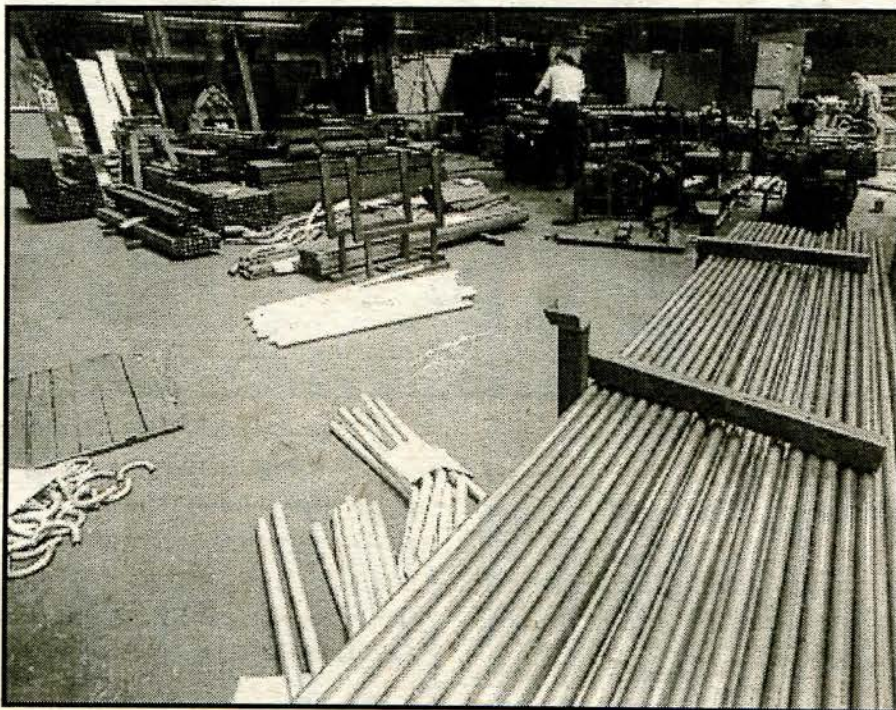
Посебно забрињава чињеница да се спољнотрговински подаци погоршавају из месеца у месец. Тако је јулски извоз, у односу на онај из истог месеца прошле године, мањи за чак 15,5, а 12,3 одсто у односу на јун ове године. Такође, за 5,2 одсто мањи је од просечног месечног извоза у 2000. години. Покривеност увоза извозом у јулу 2001. године износи свега 49,7 одсто, док је у истом месецу прошле године била боља и износила је 55,3 одсто.

Стао извоз у Русију

Нашу пажњу овог пута усмерићемо на још један важан сегмент који такође бележи негативан тренда, а то је размена са Републиком Српском. За седам месеци ове године опало је уче-

шће БиХ и Републике Српске у спољнотрговинској размени наше земље. Знамо да на Републику Српску отпада највећи део југословенске размене са БиХ. У последњих пет-шест година БиХ са Републиком Српском била је наше водеће извозно тржиште, испред Италије и Немачке. Сада је БиХ са Републиком Српском тек треће извозно тржиште за нашу робу.

За седам месеци највише смо извезли у Италију, 158 милиона долара, затим у Немачку 131, БиХ са Републиком Српском 130, Швајцарску 97 милиона долара итд. У Русију, са којом имамо закључен Споразум о слободној трговини, извезли смо робу вредну свега 45 милиона долара. Увоз из Русије у исто време вреди чак 392 милиона долара, што утиче на даље повећање дефицита у размени са овом пријатељском земљом која је традиционално добар трговински партнер Југославије.

Највећи део увоза из Русије отпада на природни гас, а уколико наша земља не постигне озбиљан раст извоза на руско тржиште, биће још више зависна од руског гаса, јер нема довољно новца да га плаћа. Русија је омогућила повољан дугорочни уговор (захваљујући претходној влади, а не ДОС-у), да се већи део гаса плаћа нашом робом, али

односу на ону коју су само наивни очекивали после промене власти. Међутим, и тај податак не говори довољно о слабој заинтересованости странаца за директна улагања у СРЈ, колико следећи. Чак 67 одсто тих директних улагања отпадало је на ствари, односно опрему, а 27 одсто било је у новцу. Остатак је у правима.

Нашој привреди је потребна и савремена опрема, али новац свакако више. Треба напоменути да је у првој половини године још била присутна еуфорија потенцијалних страних инвеститора, који су, као и представници власти, најављивали обимна улагања. Помињање су чак и бројке од више милијарди долара. После јуна дошло је до заоштравања политичког сукоба у ДОС-у и кризе владе и на савезном и на републичком нивоу, што је код страних инвеститора изазвало додатну несигурност.

Очекује се да ће страни капитал у већем обиму доћи када крене приватизација и када се реше власнички односи у привреди, што ДОС-овска власт није у стању да уради. Међутим, иако је најављена продаја неких предузећа, објављен је и међународни тендер, још се није десило ништа битно у том погледу. Уз то, тендери су објављени за најбоља предузећа, која добро послују и без страног партнера.

Основна примедба инвеститора је да ништа није учињено у погледу јачања правне сигурности и подстицаја за стране улагаче. Најављена је измена кључних закона, али још није ништа урађено. Занима нас шта је то ДОС-овска влада урадила, осим што је упропастила привреду.

је наш извоз, и поред режима слободне трговине, изузетно мали.

Страна улагања симболична

Према званичним подацима Савезног секретаријата за развој, у првој половини 2001. године, уписани страни капитал износио је свега 199 милиона марака. Реч је о заиста скромној суми у

Основна примедба инвеститора је да ништа није учињено у погледу јачања правне сигурности и подстицаја за стране улагаче. Најављена је измена кључних закона, али још није ништа урађено. Занима нас шта је то ДОС-овска влада урадила, осим што је упропастила привреду.

У АВГУСТУ 11.623,47 ДИНАРА

У поређењу са јулом ове године потрошачка корпа је скупља за 3,3 одсто. Из месеца у месец цене иду навише, живот је све скупљи. У августу је највише поскупео хлеб од пшеничног брашна тип 500 и то за 32,3 одсто. Код већине становништва, због пада животног стандарда, учешће хлеба у исхрани је повећано тако да ће ово значајно поскупљење хлеба и те како осетити

За последњих скоро годину дана, откада је ДОС преузео власт, много поскупљења у земљи непријатно нас је изненадило. Били смо и шокирани, јер нисмо могли да верујемо да, на пример, превисоке износе са неких рачуна који су нам достављени неко очекује да можемо да платимо од јадних примана. Вајкали смо се и јадали једни другима, причали да "они" стварно нису нормални, па смо нешто платили или нисмо.

Међутим, поскупљења не престају, следе једна за другим, а увек нам прети неко треће "најопасније" које, на неки начин, ова "ситнија" поскупљења успева и да засени. То је психолошки трик који често и успева. Али, новац је материјална ствар као и храна, и ту нема преваре. Када уђете у продавницу схватите да вам је све скупо и да ћете купити само најнужније.

Трошкови живота непрекидно расту и нико их не зауставља. Плате нити прате повећање кућних расхода, нити неко из државних институција показује да се о томе брине и нешто предузима. Све што се може добити јесте саосећајна изјава, на пример премијера Ђинђића, који каже да зна да није лако и да то "стежање каишева" мора да се издржи. Мада уме и да окрене лист и да тврди да живимо боље и да сви то осећају. Какве ли су реакције грађана крај малих екрана када ово чују?

Не види се крај оскудици

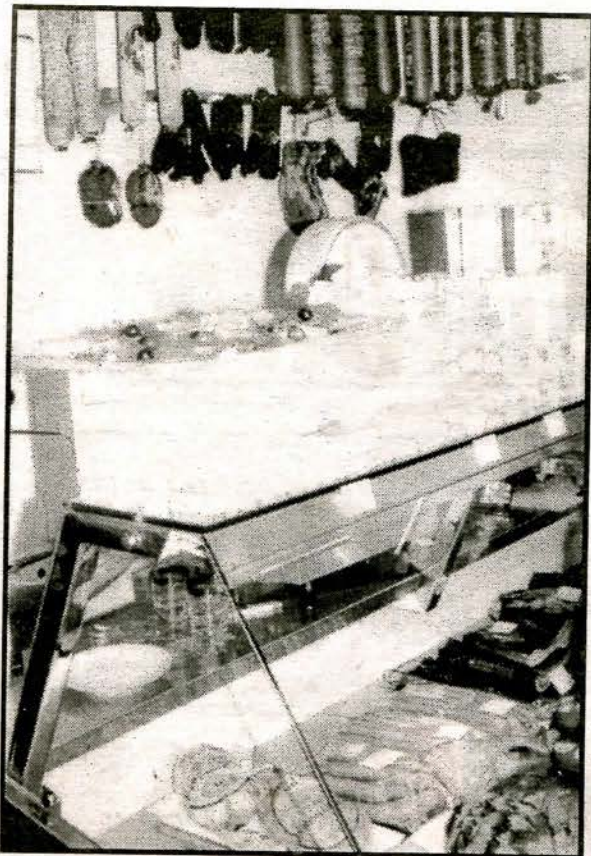
Што се тиче "стежања каишева", већ је прејак, а и предуго траје. Не може ДОС-овска власт да очекује да и деца стежу каишеве. У њиховој исхрани би требало да буду заступљене све жи-

вотне намирнице ради правилног раста и развоја. Колико то породица може да приушти уз оволике цене производа у малопродаји? Све веће учешће у исхрани најмлађих има хлеб, односно тесто на овај или онај начин. О последницама вероватно не треба ни говорити. Да поменемо да морате да купите и скупе лекове, ако се дете разболи, јер већину нећете наћи у апотеци. Ако се, не дај Боже, дете озбиљније разболи, па је неопходно да прими антитетанусну заштиту, то кошта око 750 динара. Колико родитеља има толико новца у

цепу у моменту када изненада затреба, а колико њих може да одвоји тај новац у ту сврху, а да не пропасти на некој другој страни?

Становништво које је гласало на последњим изборима сигурно није ове мотиве имало на уму када је гласало за ДОС.

Јавност не опрашта

Ситуација се битно изменила. На јавним местима изливање горчине на рачун ДОС-овске власти је масовна појава. Грађани нису ни слутили овакво стање, замислили су нешто друго што је сада на нивоу сна или бајке. Остаје им сурова реалност и борба да издрже од датума до датума. Па кад су издржали, за "награду" их чека поново исто то, само мало скупље и теже. И тако у недоглед. А, ДОС-овска власт само додаје поскупљења, једно на друго и без краја.

Према последњем извештају Савезног завода за статистику, потрошачка корпа за август, у којој је 65 прехранбених производа, кошта 11.623,47 динара (381,40 марака). Ово је вредност производа за које се сматра да су довољни четворочлавној породици за месец дана. Вредност ове корпе је за 3,3 одсто већа од исте количине робе купљене у јулу.

Поскупела су 32 производа у августу. Вишу цену има хлеб од пшеничног брашна тип 500, свињско месо, уље и неки други производи. Поскупљење

ова три поризвода домаћинства ће и те како осетити.

Поређења ради, да подсетимо да је пре годину дана, у јулу 2000. године, вредност потрошачке корпе била 5.426,85 динара. Скоро упола мање него ове године у истом месецу.

Затим, према последњим коначним подацима о нето зарадама за јул 2001. године, просечна нето зарада износила је 5.581 динар (183,52 марака). За потрошачку корпу за исти месец требало је издвојити 11.256,02 динара (370,12 марака). Односно, ни две просечне плате нису довољно да се покрију само трошкове исхране и одржавања хигијене. Струја, комуналије, школа, превоз...

Сад додајмо недавне изјаве премијера Ђинђића који је тврдио да струја мора да поскупи за више од 40 одсто. У исто време, стручњаци Института који се баве овом проблематиком, панично су

упозоравали да би то довело до нове велике лавине поскупљења. Сумирање последица би било застрашујуће.

Пошто се иначе најављује "врућа јесен", и у нашим и страним новинама, у Србији оволико поскупљење струје могло би да буде иницијална каписла уличних немира од којих страхује ДОС, јер немири су их изнели, а могу и да их збаце са власти. Ђинђић се пози-

вао на захтев ММФ када је образлагао зашто је неопходно велико поскупљење струје. На крају, ДОС-овска власт је искалкулисала да струја поскупи неких 11 одсто, што наравно неће мимоићи поскупљења, а са друге стране, ни ММФ није задовољан.

ДОС-у није лако, има међусобне сукобе који блокирају заједнички рад (нови посланички клубови у оквиру ДОС-а се пријављују у Народној скупштини). Очекивана подршка међународне заједнице је изостала. Ово мало донација није оно што су очекивали. Подсећају на акробату који хода по жици и балансира да не изгуби равнотежу. Нова власт је потрошила кредит који је имала код грађана. Нису испунили очекивања. Од изборних обећања нема ништа. Свакодневно их неко прозива због онога што су обећали па потом оставили по страни. Заузврат натоварили су бреме поскупљења на леђа грађана.

Након напада на центре моћи у Њујорку и Вашингтону, који нужно воде до промена на политичком и економском плану, захтеви једног ДОС-а упућени Бушовој администрацији су потпуно небитни и маргинални. Поготову што пристицању стране помоћи претходи намиривање дуга према међународним финансијским институцијама и санација спољног дуга. Да ли ће уопште бити одржано редовно годишње заседање ММФ и Светске банке, које је исто битно за ДОС-овску власт, неизвесно је из безбедносних разлога који су максимизирани у САД. Ако и буду одржана заседања то ће бити у атмосфери која неће бити наклоњена бављењу ДОС-овским проблемима.

"Терористички напади на Америку лоше ће се одразити и на нашу економију, поред осталог и због чињенице да се може очекивати драстичан пад инвестиција у свету, а ми смо управо ушли у фазу инвестиционе тражње, оценио је премијер Ђинђић, одговарајући на једно од питања новинара. Уз опаску да су реговале све берзе које су одмах затворене, а након тога истовремено забележиле пад од 7-8 одсто, Ђинђић је истакао да ће то лоше утицати на све индустријске земље, при чему не би требало искључити ни нарастање својеврсног изолационизма у свету.

Од јуче, свет није више исти ни психолошки, ни политички, а ни економски и наравно не боље, констатовао је премијер Ђинђић и оценио да не би смела да се напушта пракса политичког решавања проблема у свету, јер да је тога више било и проблеми би били мањи.

КРИВ ЈЕ ДОС

Материјална неједнакост слојева у друштву се повећала. Лични доходак најсиромашнијих је чак за 12 пута мањи од најбољих плата и за четири пута од просечних примања. Чак 60 одсто грађана своју економску ситуацију оцењује као лошу (ужасну), трећина је оцењује као осредњу, а само седам одсто као добру или одличну. Чак 75 одсто грађана очекује да ће можда бити боље тек за две и више година. Губитницима се сматра 40 одсто грађана, а добитницима свега 10 одсто. Чак 15 одсто губитника сматра да је за погоршање њиховог статуса крива садашња власт, а 11 одсто криви пређашњу власт. Грађани огорчени оним што су добили од "промена"

Откад је ДОС на власти живот је постао далеко скупији и тежи. Чак је и Институт Г17 сачинио прву (зашто тек сад или баш сад?) анализу ефеката ДОС-овске власти са становишта материјалног положаја грађана. Из истраживања се види да последице протеклих година дана "промена" указују на погоршање живота грађана. Анкета показује да већ после шест месеци имамо доста сиромашних грађана и како се наводи "топи се стрпљење грађана". Чekali су доста након што су ДОС-у дали шансу на изборима. Сада је многи ма догорело до ноката.

Скоро 60 одсто анкетираних домаћинстава сматра да је њихова економска ситуација лоша (овако благ израз је употребљен у образцу на који су испитаници одговарали, иначе би животу већег дела нашег становништва одговарао много јачи израз-не би прете-

Prosečna neto plata, novčane naknade zbog nezaposlenosti i linija siromaštva

u USD	Prosečna dnevna neto plata	Prosečna dnevna neto naknada nezaposlenih	Linija siromaštva ¹ dnevno
01/01	1.97	1.48	1.20
02/01	2.29	1.60	1.29
03/01	2.13	1.50	1.18
04/01	2.30	1.58	1.31
05/01	2.17	1.51	1.32

рали кад би рекли - гладује), а у просеку лични доходак најсиромашнијих мањи је чак за 12 пута од најбољих плата и за четири пута од просечних примања. Тај коефицијент који показује неједнакост у примањима, код нас је за неколико поена већи него у Пољској и једнак оном у Бугарској.

Такође, знатно је већи од онога који је израчунат за 2.000 годину у нашој земљи, а то практично значи да се неједнакост (пре свега материјална) повећала у друштву. Додајмо овде и то да многи ДОС-овске законе о порезима карактеришу као нешто што штити најбогатије, а највише ће захватити из

¹ Korpa potrošnje po članu domaćinstva.

**Dosadašnji gubitnici i dobitnici u tranziciji
(u procentima; svi ispitanici = 100)**

Uzrok pogoršanja (samo za gubitnike)	Gubitnici	Nema promene	Dobitnici
Ne snalazim se	3,5	-	-
Politika sadašnje vlade	15,1	-	-
Prethodni režim	11,9	-	-
Ostali razlozi i bez odgovora	10,4	-	-
Ukupno	40,9	48,9	10,2

**Osnovne prosečne karakteristike gubitnika i
dobitnika**

	Gubitnici	Dobitnici
Prosečna starost (u godinama)	47	44
Muškarci (u procentima)	47	56
Radi u privatnom sektoru (procenat)	32	35
Prosečan broj godina školovanja	10,9	12,1
Procenat stručnjaka	5,7	10,4
Procenat gradskog stanovništva	54	61
Prosečni mesečni dohodak per capita (u dinarima)	4.074	6.289

Izvor: G17 Anketa o dohocima i stavovima stanovništva

цепова најсиромашнијих. Ако је тако, њихов пун ефекат се још није показао, тек ћемо видети.

Оцена стандарда - једва довољан

Анкета о доhocима и ставовима становништва објављена је у новом броју Билтена Г 17, а спроведена је у Београду, Војводини и централној Србији на узорку од 2006 домаћинстава. У њој су, како тврде истраживачи, равномерно заступљене све категорије домаћинстава и испитаника по школској спреми, старости и занимању.

Овај израз дистанцирања Г17 од ДОС-а, као да са њима нема ништа, мало је смешан с обзиром да они ни мање ни више него учествују у власти, а морамо да приметимо да до сада ниједног свог члана из Владе нису повукли, нити би били представљени у њој да није било ДОС-а. Кад не би учествовали у власти вртоглаво би пали на маргину друштвеног живота у Србији. Око Г17 иначе није јасно много тога, изузев да су сами себе прогласили за експерте, отворили себи институт да би имали где да седе и дали улогу, за прво време, мирођије у свакој чорби, што им наравно не иде од руке.

Дакле, подаци истраживања Г17 су

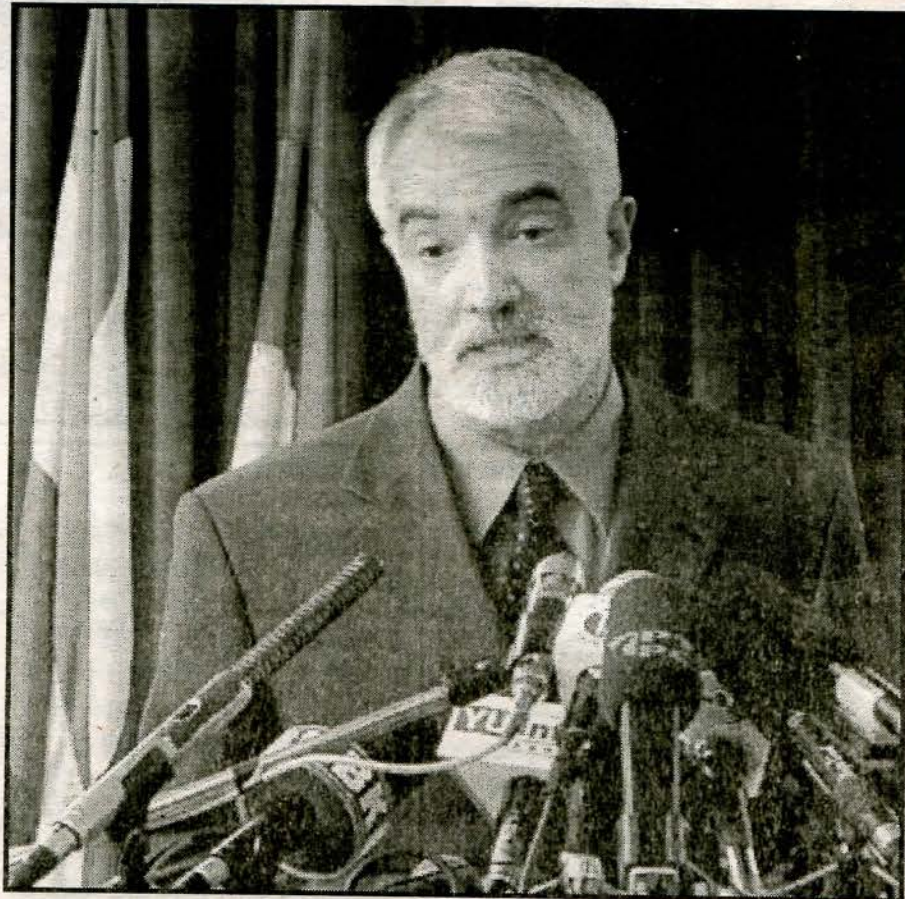
објављени на конференцији за новинаре одржаној 31. августа ове године.

Индекс субјективне економске ситуације, мерен оценом од један до пет, износи 2,27, што значи да је просечна оцена материјалног стандарда грађана, једва довољна. Да нагласимо, просечна оцена, што значи да је у формирању овако ниске оцене учествовало много испитаника који су се изјаснили да немају од чега да живе, односно оценили су ДОС-овске "промене" јединицом. Чак 38 испитаника је успело да нађе неки посао да ради додатно, јер не може да живи од примања од основног рада. Висина просечног месечног дохотка из радног односа је свега 4.490 динара по домаћинству, а примања остварена на основу додатног рада износе 6.343 динара.

Осим што се 60 одсто становништва изјаснило као сиромашно, 30 одсто се определило да је њихова економска ситуација иста, док свега 7 одсто сматра да је боља.

На линији сиромаштва

Веома је занимљиво истраживање ко су добитници, а ко губитници у овакој ситуацији у нашој земљи. Посматрано само у последњих шест месеци, изјашњавање грађана изгледа овако: око 40 одсто испитаних грађана сматра да се њихова економска ситуација погоршала у поменутом периоду, само 10 одсто је спремно да констатује по-

бољшање, а преосталих 50 одсто не види да се нешто изменило.

Ово је, како сматрају они који су радили истраживање, велико упозорење онима који су на власти зато што је однос добитника и губитника, односно оних којима иде све горе у односу на оне којима је боље 4:1. Број губитника је четири пута већи од добитника. Ово је податак који алармира, сматра Бранко Милановић из Института Г17, који би требало да буде схваћен као велико упозорење представницима власти (они то већ знају и навелико се бо-

је нових "промена" народа који је навикнут да излази на улицу када је незадовољан, а најнезгоднији је када је гладан).

Занимљив је још један податак на који указују аутори овог истраживања. Чак 15 одсто губитника, односно оних чији се статус погоршао, сматра да је за то крива садашња власт, а 11 одсто да кривицу за то сноси претходни режим. Односно, све више је оних који виде кривицу ДОС-овске власти за оно што им се дешава. Велика су поскупљења, а што је још горе, морају да их

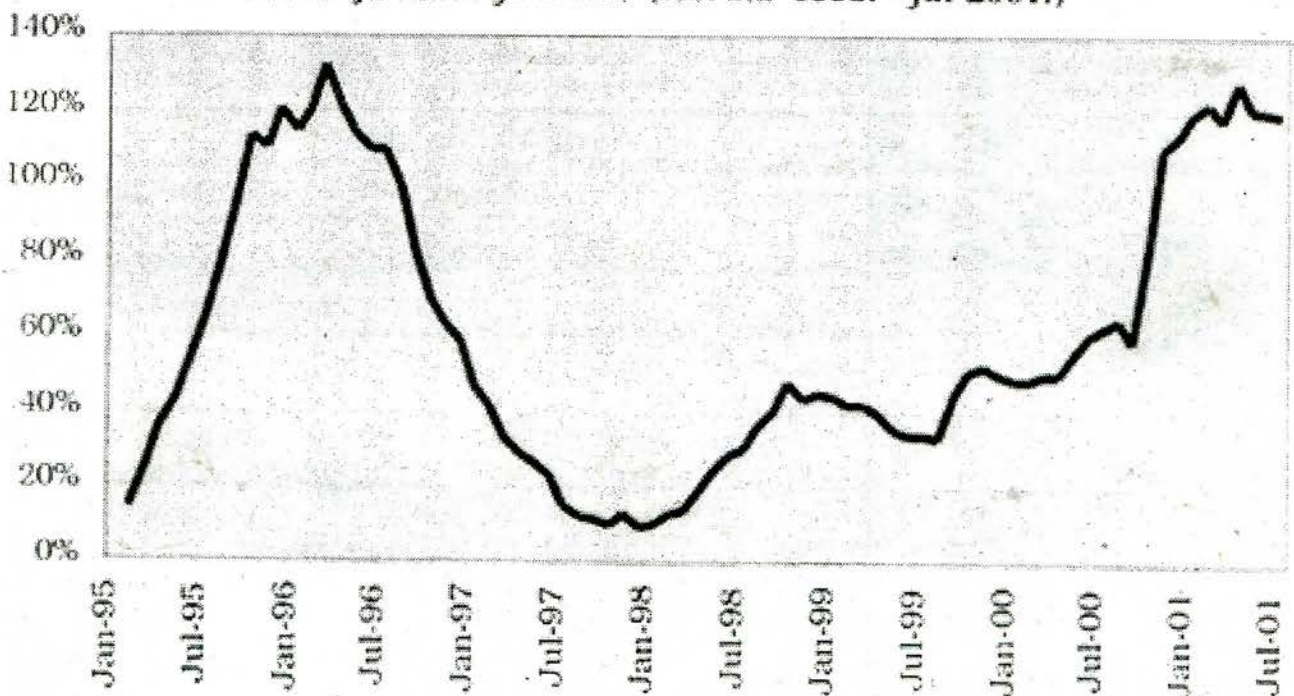
прихвате и потпуно им је јасно да сада, када су укинуте санкције, ДОС није способан да било шта побољша. Очигледно је да грађани уопште нису задовољни оним што су добили од "промена". Како изгледа пофили добитника и губитника?

На основу обављених истраживања, међу добитницима има више мушкараца него жена и то су претежно школовани и стручни млади људи, који више живе у градовима него у селу. Међу онима којима се положај погоршао има више жена, стручност је скоро двоструко мања него код добитника и нешто су старији.

Седамдесет центи од сиромаштва

Колике су плате и како се живи најбоље показује податак да је просечна дневна нето плата мало већа од границе сиромаштва. Граница сиромаштва креће се око 1,30 долара дневно, а просечна примања запослених код нас су око два долара дневно. Свега 70 центи нас дели од сиромаштва у просеку. Званична стопа незапослености у Србији у јулу била је око 29 одсто, што значи да је без посла 772,6 хиљада радно способног становништва. То је за 7 одсто више него у јулу 2.000. године. Значајан број незапослених нема никаква примања по том основу, а они који добијају накнаду налазе се на линији сиромаштва.

Godišnja inflacija u SRJ (februar 1995. - jul 2001.)

Незапосленост у Србији у сталном порасту
у последњих годину дана

ДОС ЗАБЕЛЕЖИО НЕСЛАВАН РЕКОРД

За само седам месеци ДОС-овска власт "успела" да број запослених смањи чак за 5 одсто у односу на исти период лане. Имајући у виду да приватизација по новом закону још није ни почела, можемо очекивати да ће стопа незапослености тек дебело расти. Четвртина радно способног становништва на бироу. Незапослени спас траже у свој економији

Број незапослених у јулу достигао 772,6 хиљада, што је за 7 одсто више него у истом месецу прошле године. Само од почетка ове године, односно за седам месеци ДОС-овске власти, број оних који немају посао је повећан за још 5 одсто. Регистрована стопа незапослености у јулу је била 28,7 одсто. То практично значи да више од четвртине радно способног становништва нема посао. Нажалост, ту се број оних који нису на платном списку предузећа не завршава. Тек ће расти. Страховања да ће се стање запослености у Србији већ у септембру, драстично изменити, и то нагоре, нажалост, потпуно су оправдана, јер је потписивање уговора са радницима "Заставе" почело крајем

августа, тек се у септембру очекују праве последице.

У укупном броју незапослених у Србији повећало се учешће оних који су из радног односа доспели на биро рада и примају неку новчану накнаду за незапосленост. По први пут тај број је већи од 50.000 лица. Највећи део чине они који су у својим предузећима проглашени за технолошки вишак и тако се нашли на бироу, без не-

ке извесније перспективе да поново негде добију посао.

На надокнаду имају право запослени који су остали без посла. Примају је у трајању од три месеца до две године у зависности од стажа. Износ надокнаде одговара висини 70 одсто просечне плате у Републици Србији. И просечне плате су слабе, а камоли 70 одсто од те исте просечне плате. Илустрације радни, најниже просечне плате имају запо-

Број незапослених у јулу достигао 772,6 хиљада, што је за 7 одсто више него у истом месецу прошле године. Само од почетка ове године, односно за седам месеци ДОС-овске власти, број оних који немају посао је повећан за још 5 одсто. Регистрована стопа незапослености у јулу је била 28,7 одсто. То практично значи да више од четвртине радно способног становништва нема посао. Нажалост, ту се број оних који нису на платном списку предузећа не завршава. Тек ће расти.

Према подацима Савезног завода за статистику, просечна јунска плата је у односу на исти месец прошле године остварила раст за 127, али само номинално, док је реално већа за свега 2 одсто, а трошкови живота су само од почетка године до сада повећани за 26, 5 одсто.

слени у хотелима и ресторанима, 3.590 динара, па онда они који се баве трговином на велико и мало са 3.988 динара. Нису много боље плате ни оних који раде у области пољопривреде, водопривреде и шумарства - 4.621 динара. Сличан је просек плата и у грађевинским фирмама - 4.659, па прерађивачкој индустрији - 4.902. Затим следе са просечним зарадама од 4.977 динара просветари. Око 500 динара више имају запослени у државној управи и социјалном осигурању - 5.478 динара. За запослене у области рибарства могло би се рећи да, гледано по просечним зарадама, заузимају место на горњој половини табеле са 5.863 динара. Следе саобраћај, складиштење и везе са 6.581 динар. Просечну плату у износу преко 7.000 динара имају запослени у области вађења руда и камена (7.637 динара) и највеће плате су код оних који нам уводе редуције у области производње електричне енергије, гаса и воде.

У односу на 2000. годину, просечне плате су чак и пале у области здравства и социјалне заштите, а највећи раст, од свега 1.700 динара, остварили су "срећници" запослени у пољопривреди, шумарству и водопривреди. Тако мали раст плата, а колико нам је ДОС поскупео живот. Табела показује раст трошкова живота у неким секторима. Чудно је да премијер Ђинђић није видео ове податке па нам стално прича да живимо боље.

Надокнаду од бироа рада примају и неке друге социјалне категорије, труднице и други.

Спас у продаји цигарета

Надокнаде су ниске, али и плате су мале, тамо где их примају. Многи нису ни мотивисани да се запосле па да (не)примају плату. У Заводу за незапослене истичу да многи, јер немају другог избора да обезбеде егзистенцију својој породици, на бироу остварују нека своја права, а у сивој економији су нашли своје место.

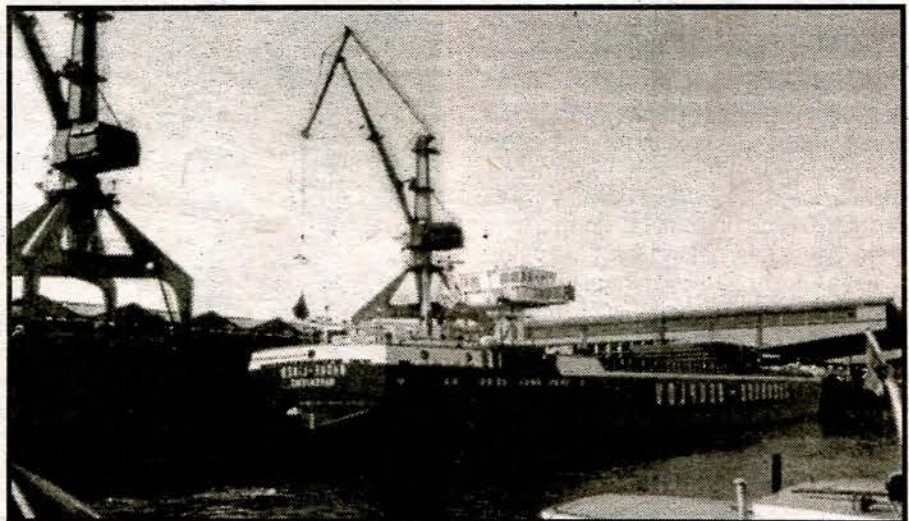
Сведоци смо да се у шверцу, пре-продаји робе, налазе људи различитог

нивоа образовања, од оних са основном школом до високих интелектуалаца, има и младих и онемоћалих, деце и одраслих... Нико их због тога, што на тај начин зарађују свој хлеб, не би требало да осуђује, а камоли онемогућава што ДОС обећава. Али, навикли смо да њиховим обећањима не треба безусловно веровати.

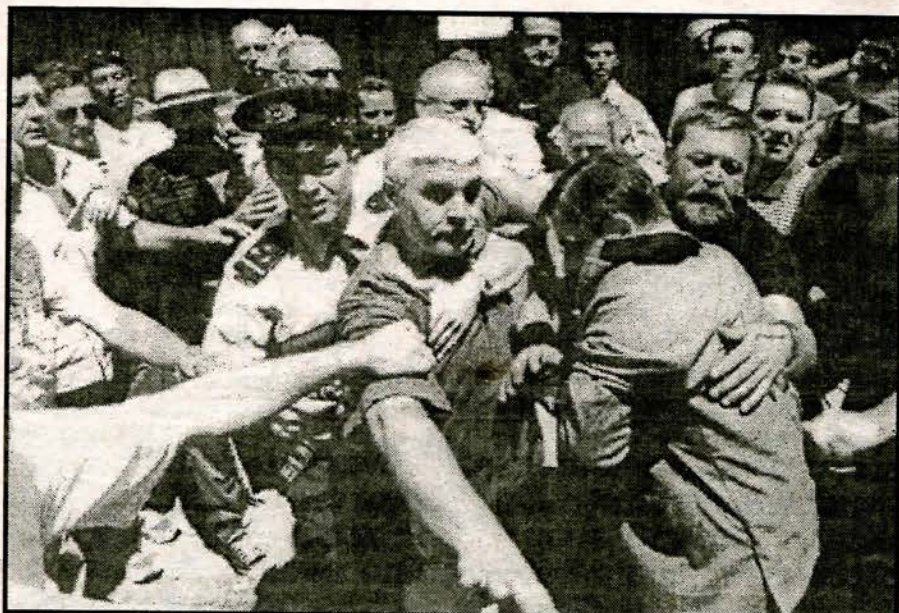
У "Застави" вишак 14.000 радника

Разлог који доводи до повећања незапослености је, сходно програму ДОС-овске владе, енормно отпуштање радника из великих предузећа као што је "Застава" из Крагујевца. Програм је, кажу у Влади, урађен не економским принципима у договору са Републичким министарством за привреду и приватизацију (чијег министра су, заједно са другим члановима Владе, радници напали приликом посете "Застави"). Пошто је "Застава" Владин првенац у масовном отпуштању радника са посла, потрудили су се да, колико могу, ублаже последице своје политике. Понудили су радницима, познато је већ, три варијанте, од којих је једна да добију отпремнину у висини од 200 марака по години стажа. Дај Боже да им то заиста исплате. Међутим, у Влади већ наговештавају да је ово веома скупа варијанта за коју нема довољно новца. Да ли ће продати нешто на исплатити раднике у "Застави" видећемо, али радници из осталих фирми са листе не би требало да се надају отпремнини. Односно, многе фирме са вишком запослених мораће да сачекају донаторски новац намењен социјалним програмима или страног стратешког партнера.

Странци, међутим, не показују интересовање да улажу у привреду Србије. Наводи се да је то због и даље присутних ризика, због политичке нестабилности у земљи и окружењу, као и због нејасних, а често и противречних

прописа (није ни чудо, видели смо како ДОС "стручно" доноси законе на брзину). Оно што је ДОС-овска влада и успела да уради у законодавној области је мало и лоше, а при том нема везе са стварањем правне сигурности која је неопходна да би страни капитал био уложен. Док се то не обезбеди, ми ћемо се жестоко суочавати са недостатком страног капитала. Да подсетимо, то је било једно од главних обећања у предизборној кампањи које је потом остављено по страни. Као и друга обећања садашње власти, гурнута под тепих. Уместо те приче, причали су нам да је за све крива власт која је за последњих 10 година уништила земљу, као да то нису знали у предизборној кампањи, него су сазнали тек кад су дошли на власт, и да они сад не могу да ураде ништа. Онда су се присетили да осим стрпљења и неоправданог даљег стежања каиша (због њихове неспособности), од грађана траже да схвате да су сва енормна покушјења у ствари оправдана, јер је тако свуда у нашем окружењу или Европи. Често то није истина.

РТБ Бор и "Лола" на реду

Рударско-топионичарски басен Бор и корпорација "Лола" су наша два велика предузећа која су на реду за отпуштање радника који ће бити непотребни, када ДОС-овска влада у својој кухињи смути опет неки програм за трансформацију предузећа. С обзиром да су најавили да немају новац за отпремнине, као што су исплаћивали "Заставиним" радницима, биће интересантно да видимо како ће изгледати и како ће отпустити велики број радника. Познаваоци кажу да се ситуација у "Застави" није слегла да ће се тек дивљи прашина, јер су радници преварени. Речено им је да незадовољни могу да

се жале, а потом су им жалбе решили негативно и тако их довели пред свршен чин, да морају да се одреде за неко од понуђених решења.

Основ за повећавање незапослености је и приватизација предузећа на бази продаје страним партнерима. Искуства земаља у транзицији говоре у прилог томе да коначан број отказа зависи од способности оних који спроводе приватизацију, односно власничку трансформацију. Тако да се резултати разликују од земље до земље. Шта уме ДОС? Оно што је до сада показао јесте неспособност.

Са овом особином ДОС-овске власти повезан је још један узрок повећања незапослености, то је реални пад зарада и индустријске производње. Од 5. октобра прошле године индустријска производња пада из месеца у месец. Према последњим подацима, индустријска производња у јулу је чак за 10 одсто мања него у јуну. Просечна

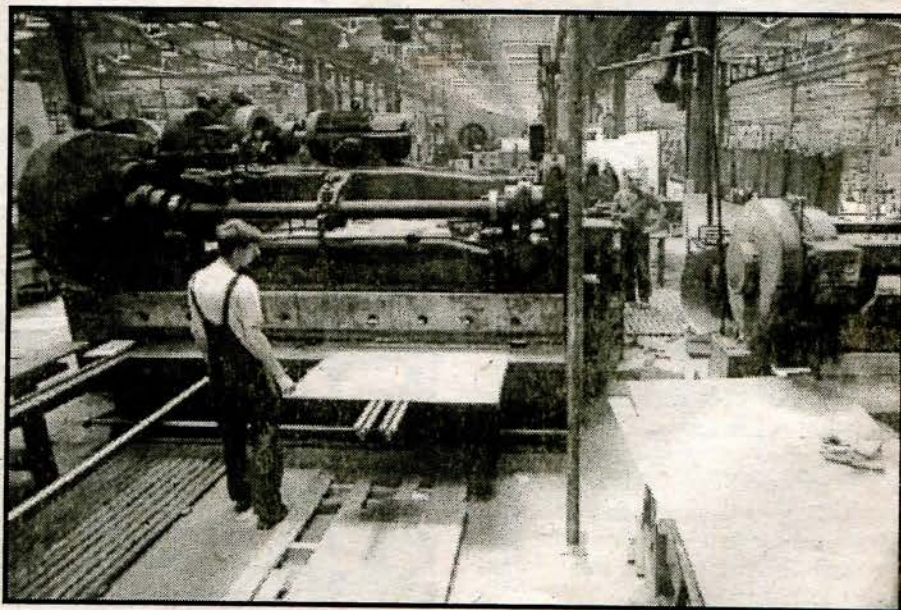
јулска плата је била 5.400 динара. Економисти сматрају да је и то изнад тренутних производних могућности привреде.

Зараде су највећи раст постигле у непривредним делатностима, као што су финансијско посредовање, комуналне услуге, саобраћај и везе. Према подацима Савезног завода за статистику, просечна јунска плата је у односу на исти месец прошле године остварила раст за 127, али само номинално, док је реално већа за свега 2 одсто, а трошкови живота су само од почетка године до сада повећани за 26, 5 одсто.

На основу ових података може се закључити, а евидентно је да и статистика то показује, да за садашњу просечну плату запослени може купити много мање него за двоструко мању плату прошле године.

Сада је потрошачка корпа за четворочлану породицу, према подацима за јун, вредна 11.452 динара (при том нису ни количина ни врста производа задовољавајуће узети у обзир), а просечна плата је 5.166 динара. Новац за трошкове стана, књиге, превоз, одећу... не постоји. ЕПС каже: "Исећићемо вам струју ако не платите прву рату отплате дуга"! Да ли је оправдана цена струје, да сада не говоримо.

Плате које примамо нисмо ни зарадили, јер код ДОС-овске власти нема производње, већ смо их добили из неких ситних донација. Прелазимо на позицију да чекамо да нам нека влада или организација удели плате, а заузврат ће тражити ко зна шта. Уместо да их сами зарађујемо, ДОС-овска влада нам је наменила просјачку позицију и потпуну зависност од туђе добре воље, ако је неко у томе не спречи.

СУРОВА СТАРОСТ

Пензију испод просека прима 700.000 пензионера, или чак 60 одсто наших најстаријих суграђана, што значи да немају довољно ни за преживљавање. Просечна пензија 4.500 динара, што је довољно за трошкове струје, телефона и комуналија по новим, ДОС-овским ценама. За храну не остаје скоро ништа. Тешка старост, уз глад, у хладном стану и мраку

У суботу, 8. септембра, најстарији суграђани су тек почели да добијају други део јунских пензија које су исте као и у претходном месецу. Никакво повећање, упркос малим примањима, није уследило. Пензије се исплаћују у два дела, а просечан износ по једном чеку је 2.250 динара. То значи да је цела пензија свега 4.500 динара. Са оваквим примањима пензионери немају никакве шансе ни за преживљавање.

Сви знамо колико нам је ДОС-овска власт поскупела и учинила живот неподношљивим. Последња поскупљења основних намирница, телефона, струје, комуналија и повећаних пореза на све и свашта, уништила су кућне буџете, а пошто је премијер Ђинђић најавио још скупљу струју, можемо да очекујемо нова поскупљења и још већу инфлацију уз потпуно обезвређену марку.

С обзиром на трошкове живота које нам је приредио ДОС, јер је, како је сад популарно код њих, барем једнако скупо у нашем окружењу, већи део пензионера нема ни просечну пензију на располагању за месец дана. Око 60 одсто наших пензионера има мање од 4.500 динара на оба чека.

Велики број ових најстаријих суграђана два пута месечно добија свега 900 до 1.500 динара и скоро толико пензионера је мало бољих примања, али не достижу републички просек. Тако да од укупно милион и двеста седамдесет

хиљада пензионера у Србији, око 700.000 прима пензију мању од просека.

Овај податак довољно говори о томе у каквом су положају наши најстарији суграђани. Они, са таквим примањима, могу да купе само хлеб и млеко. Онај најјефтинији "народни хлеб" није лако купити. Морају да поране и чекају у реду колико год треба да би тако уштедели да некако плате бар део рачуна за комуналије.

Лекови отежавају

Уместо да буду олакшање, лекови су огроман терет и проблем пензионера. Боље су у њиховој доби многобројне, нужно су упућени на многе лекове, а њих у апотекама нема. И ту су принуђени да обилазе апотеке које су "пуне", барем тако стално причају представници Владе, једино што не говоре истину, него шире лажи у које могу да поверују само они који имају срећу да не морају да обилазе апотеке. Упућени, они којима је потребан лек, знају да их нема, поготову најтраженијих. Без лека се не може па сироти пензионери, када је хитно, ако могу, плаћају за своје здравље колико им је одредила ДОС-овска власт након енормног поскупљења медикамената.

Уколико немају додатна примања или их неко од рођака не дотира, пензионери нису у могућности да купе најосновније лекове.

Најтеже је онима који живе сами, па од своје тужне пензије требало би

плате све што су им ДОС-овске харачлије наметнуле.

Најгоре је што у оваквој ситуацији нема изгледа да ће се материјални положај пензионера поправити у неком скоријем времену. Нема изгледа да се плате могу повећати до краја године, а сигурно не значајније ни у првој половини идуће године. Уколико и дође до неког повећања, оно ће бити скромно. Пензије, као што је познато, прате плате запослених, па ако се оне не повећавају, не расту ни примања пензионера.

Подсећамо да је ДОС-овска власт још једном слагала. Обећали су раст пензија и плата, а према најскромнијим изјавама просечна примања на крају ове године требало је да буду најмање 250 марака. Сада се види да од тога нема ништа.

Српским радикалима је то било јасно и тада и указивали су на неспособност појединаца у ДОС-овској влади да побољшају егзистенцију становништва. Колико је пао животни стандард у земљама које су ушле у транзицију управо зависи од способности оних који су им на власти. Избори су шанса за нас.

Нема новца ни за овакве пензије

И овако скромне пензије неће моћи да се исплаћују до краја године из Фонда за пензионо и инвалидско осигурање - ПИО, без помоћи Владе Србије.

То је речено на недавној седници Управног одбора овог фонда.

Разматрајући резултате пословања Фонда ПИО у првој половини године, речено је да су већ почела да се региструју кашњења у исплати пензија, па је рок исплате померен за још 15 дана. За првих шест месеци ове године, исплаћено је пет и по пензија, а било је предвиђено да се кашњење надокнади. Уместо тога, дошло се до ситуације да пензије сада касне два месеца. Наиме, у другој половини септембра треба да почне исплата првог дела пензије за јул.

И овакав ритам сада је доведен у питање, па Фонд тражи помоћ Владе. Према информацијама из Фонда, приходи који пристижу у ову касу смањени су у првој половини године за трећину, а то је последица високих пореских обавеза предузећа према држави. Многе велике фирме и даље не уплаћују новац за пензионо осигурање, а очекује се да ће исплата наредне две пензије бити веома отежана.

На који начин ће Влада Србије помоћи Фонду за пензионо и инвалидско осигурање, остаје да се види. Подсећамо да новац од Владе траже просветни радници, рудари, запослени у такозваним великим системима, попут "Заставе", РТБ Бора, ФАП-а Прибој, па чак и Нафтне индустрије Србије. Свакако да пензионери имају предност, јер су својевремено одвајали новац за пензиони буџет, а сада имају такве пензије да њима не могу да подмире ни најосновније потребе.

ЗАТВАРАЊЕ ПРЕДУЗЕЋА

Многа од укупно 7.000 предузећа у Србији биће ликвидирана. Влада намерава да покуша да изврши приватизацију само најбољих предузећа. Присутан страх да од њихове приватизације неће бити ништа. Страни капитал заобилази наше тржиште, сматрају економисти. Већина предузећа остаће непродата. Нови концепт приватизације не подстиче рад финансијског тржишта

Када се ДОС борио за власт на последњим изборима успео је да створи уверење код грађана да ће, преко ноћи, одмах након смењатаја по кабинетима владе, почети приватизација наших предузећа. На то се, некако, надовезала и слика бољег стандарда који расте, и то из дана у дан. Док је трајала илузија било је лепо и једнима и другима, и ДОС-у и грађанима који су членике 18 партија еуфорично поздрављали аплаузом након што су до њихових ушију допирали милозвучни тонови о платама од 250 марака, новим аутомобилима, страном капиталу који пљунути ко киш... Када је дошла друга фаза, у којој је требало прећи са речи на дело, настао је проблем. Испало је да је ДОС-овска власт била добра на речима, али дело је изостало.

Патња уместо благостања

Скоро годину дана има како је обећавање кула и градова изнело ДОС на власт. Према подацима до којих се долази статистиком, проучавањима из различитих научних углова и, напослетку или на првом месту, из сопственог опажања живимо све горе и горе, из месеца у месец. Од ДОС-овског обећања о лансирању стандарда у васиону нема ништа. А, што се тиче страног капитала и његовог уласка у српска предузећа, представници ДОС-а сада причају суровије: "Немојмо да живимо у уверењу да ће седам хиљада предузећа бити приватизовано. Многа од њих ће бити ликвидирана, многа ће проћи кроз стечај и иза тога пронаћи нову будућност" ... рекао је министар за привреду и приватизацију Владе Србије, Александар Влаховић.

Било би интересантно да нам неко објасни зашто смо од лепог почетка дошли до тужног краја ове ДОС-овске бајке. Чија је одговорност за то? Да ли је ДОС имао погрешну процену стања о привреди и друштву или је свесно говорио оно што не може да испуни или и једно и друго? У сва три случаја је одговоран за оно што се десило у протеклој години, или, прецизније, одговоран је зато што се није десило оно што је требало.

Економски стручњаци сасвим оправдано страхују да страни капитал неће похрлити на наше тржиште, јер се ДОС-овска власт није показала способном да за то створи услове.

Како то изгледа када се једна таква власт упусти у озбиљан посао као што је приватизација предузећа показује једна од последњих информација из хрватске привреде. Многи који су гласали за "промене" имали су у виду, између осталих, и Хрватску као пример успешне приватизације предузећа страним капиталом. Подаци говоре нешто сасвим друго. Уместо веселе слике дугиних боја стварају суморну и туробну слику привреде у "лијепој њиховој".

Наиме, у Хрватској су блокирани рачуни близу 34.000 фирми. За последњих годину дана тај број је увећан за 1.200 предузећа. У овим предузећима ради 63 одсто укупно запослених у Хрватској. За стечај испуњава услове 78 одсто фирми које имају блокиране рачуне. Очекује се раст незапослености у Хрватској.

Овај пример стања фирми у Хрватској је интересантан за нас, јер се и у нашим условима предвиђа да ће стратешки партнери (партнеру припада 70 одсто, грађанима 30 одсто вредности ка-

питала) уколико их уопште и буде, куповати само тржиште и затварати предузећа. Овакво искуство има и мађарска привреда, или боље мађарско тржиште. Резултат оваквог понашања је страна роба на нашем тржишту, а запослени из затворених предузећа на тржишту рада.

Предузећа ће остати непродата

Влаховић се нада да ће приватизација друштвених предузећа у Србији бити обављена у следеће четири године, али да у том периоду не може бити обављена приватизација великих јавних и државних система, попут Електроприв-

реде. Влаховић је министар ДОС-овске владе која покушава да изврши приватизацију и мора да изјављује да се нада да ће то што раде дати неке резултате.

Међутим, мишљења стручњака који су учествовали на скупу економиста, недавно одржаном у Милочеру, другачија су. Чуло се да су сви изгледи да ће и након истека четири године највећи број предузећа остати непродат или подржављен, јер не треба очекивати неку већу тражњу. Економисти су истакли да то што немамо финансијско тржиште које функционише као свуда у свету, последица је застакљивања и промена концепта приватизације. Другим речима, за ово је крива Влада.

На конференцији за новинаре, на којој је најављено саветовање у Милочеру, чуло се да нови концепт приватизације неће пратити понуда и тражња акција, будући да стратешки партнери (ако их буде) своје акције неће продавати, а да се ни тражња за њима не може очекивати због тога што нема довољно финансијске штедње, односно што је наше становништво сиромашно.

Правна и политичка несигурност, на коју је ДОС-овска власт додала недорвршене па и противречне законске одредбе, као и међусобне сукобе и супротстављеност, отераће и оно мало страног капитала чији су се власници замислили над куповином неког нашег предузећа. Према предвиђањима економиста, оваква клима не прија страном капиталу и потражиће пријатније крајеве. Сматра се да се чак ни наши богати бизнисмени неће опредељивати за куповину предузећа, већ ће остати при досадашњој

пракси - лон послова са нашим фирмама.

Када се добро размисли о могућностима и дOMETИМА приватизације коју ДОС-овска власт жели да изврши, можда је и боље да од ње нема ништа. То је одговоран посао од којег зависи будућност српске привреде, односно будућност наше деце.

Боље је да нема приватизације него да се уради лоше, да радници остану без посла, економија без производње. Влада Мила Ђукановића је напречац урадила приватизацију никшићке пиваре, што им је, у старту, донело поене који су

им и требали, јер су следили избори. Односно, урадили су приватизацију у прави час и добили изборе (оне претпоследње). Дobar политички маркетинг. Међутим, радници су у шпрајку, страни улагач на губитку, јер стоји производња, државу, која је и одговорна, с правом прозивају да реши оно што је закувала. Суштина проблема је у лошим прописима о приватизацији.

Зато је приватизација на нашем тржишту којој могу да се надају, нажалост, само добростојећа предузећа, мач са две општрице у рукама ДОС-овске власти.

УМЕСТО РЕФОРМИ ПРОМОВИСАНИ НЕУСПЕШНИ МИНИСТРИ

На скупу учествовало само неколико инвеститора високог ранга, док су остали учесници незапажени и у сопственим компанијама. Инвеститори опрезни, а Влада неспособна да понуди подстицајан правни и економски амбијент

У београдском хотелу "Хајат", 17. и 18. септембра, одржан је први округли сто Владе Србије и страних инвеститора на коме је било више од 150 учесника из иностранства и око 50 из Србије. Међу страним учесницима били су представници водећих инвестиционих кућа које су заинтересоване за улагања у нашу земљу као што су Банка Аустрије, Бритиш Америкен Тобако, Ернст и Јанг, Интербру, Мекдоналдс, Сименс... Када је реч о домаћим учесницима, ту су били представници великих предузећа којима је потребан стратешки партнер, као што су Петрохемија - Панчево, Новкабел - Нови Сад, Симпо - Врање, али и оних фирми које такође могу да инвестирају у друга предузећа - Делта холдинг и Астра група.

Промоција ДОС-ових министара

Скупу су се обратили највиши представници власти, премијер ДОС-ове републичке владе Зоран Ђинђић, потпредседник Савезне владе Мирољуб Лабус, те кључни министри "реформске владе" Божидар Ђелић, Горан Пилић, Александар Влаховић и Драгослав Шумарац.

Ни криви ни дужни, експозе су поднели и Марија Рашета Вукосављевић и Горан Новаковић, министри за саобраћај и телекомуникације, односно енергетику. Они код страних учесника нису били запажени, уосталом као ни у својој струци и на радном месту у Влади Србије. Али, били су ту, прочитали своје реферате или оно што им је неко други написао и отишли.

Наравно, ту је био и незаобилазни гувернер Млађан Динкић, који је поновио своју стару причу о реформи банкарског система и доласку великих инвестиционих кућа на домаће финансијско тржиште.

На први поглед, могло се закључити да се ради о успешном скупу. Тако је само наизглед, јер је суштински ово фијаско ДОС-овске власти. О томе се не прича на све стране, јер су за новинаре биле организоване "представе" у три наврата, за остало што се чуло, врата су била затворена.

Све је некако било на нивоу, чему је више допринео амбијент реномираног "Хајата" са прелепим хостесама на коктелу, него реноме самих учесника. Представници страних компанија су делили своје пропагандне проспекте,

оловке и упалаче учесницима скупа (као огледалца и перлице домороцима у Америци својевремено) и објашњавали како се још увек нису стекли услови за њихово активније ангажовање на тржишту Србије. А, када је реч о реномеу самих учесника, осим неколико изузетака, остали су потпуно незапажени у компанијама и инвестиционим кућама.

Занимљиво је да је овај скуп био заворен за јавност. Новинари су могли да прате само излагања Зорана Ђинђића и Мирољуба Лабуса, као и завршну конференцију за штампу на којој је било више домаћих него страних учесника. Али, и то је било довољно да оцене ефекте овог скупа.

Премијер Ђинђић је у свом говору углавном причао о приоритетима ДОС-овске владе и земље у наредним годинама. Као генерални приоритет навео је обавезу да се елиминирају нееконотски фактори који спречавају долазак страног капитала, мислећи на окружење у коме се налазимо. Није, међутим, напоменуо да те нееконотске факторе који увећавају ризик производе или подстичу управо неке земље из којих долазе потенцијални инвеститори. Очигледан пример за то је Македонија у којој се сукоб проширио управо захваљујући мешању страног фактора, НАТО-а и представника САД и Европске уније. Сетимо се да је сличан сценарио био примењен и на Косову и Метохији, са далеко тежим последицама.

Забележено је, такође, да је Ђинђић рекао да је наш основни циљ да до 2004. године postanемо кандидати за чланство у Европску унију. Из овога, међутим, нико није могао да зна да ли је оптимиста или песимиста, односно да ли је мислио да би тек тада требало да почну преговори о чланству у Унији, а то из искуства источноевропских земаља знамо да траје више од 10 година, односно, боље речено, од 12 до 15 или је, можда, хтео да каже да ћемо тај пут прећи знатно брже од осталих.

Странци нису разумели Лабуса

Обраћајући се страним инвеститорима, Мирољуб Лабус је признао да се транзиција одвија веома споро, да плате неће расти оним темпом који је оче-

киван, боље речено само обећан на прошлим изборима. Он је рекао да се за осам месеци бележи пад индустријске производње за око три одсто, али је изразио наду да ће у последњем тромесечју доћи до раста, па ће се у 2001. години ипак забележити повећање друштвеног бруто производа (тешко да је неко поверовао у ово, јер странци не разумеју језик, али се разумеју у економију).

Међутим, није рекао да ће евентуални раст у последњем кварталу бити последица тога што је у истом периоду лане дошло до великог пада производње, што значи да је прошлогodiшњи упоредни период био изразито низак. Знамо добро ко је тада преузео кормило власти, а видимо и резултате. Наравно, владао је ДОС, чији је саставни део и господин Лабус са својом групом "стручњака" која себе назива Г17.

Лабус је песимиста и у погледу обима и асортимана робе коју можемо да понудимо у свету, посебно суседним земљама које су за нас ипак најлакша тржишта, будући да, потрошачи добро познају неке наше производе. Како ћемо извозити на јача тржишта, Лабус није ни покушао да одговори, као и на питање из слушалачког аудиторијума како се финансира спољнотрговински дефицит од 1,9 милијарду долара за осам месеци, када се у девизним приходима свуда бележе минуси. Потпредседник Савезне владе је заправо покушао да објасни да спољнотрговински дефицит у стварности и није толики, колико се приказује у статистичким подацима, него знатно мањи, јер фирме из неког интереса, није рекао ког, приказују већи увоз и мањи извоз. Наравно, у томе није био убедљив и колико се могло приметити нико га није ни разумео, пошто се тиме доводе у питање неке егзактне математичке формуле.

Динар плива у месту

Лабус такође није био убедљив ни када је покушао да одговори на питање: "Откуда то да је курс динара у односу на немачку марку званично флукутирајући, а у пракси се не помера скоро годину дана и то у ситуацији када још бележимо овакав спољнотрговински минус?" "Динар се не одржава вештачки, него толико вреди на тржишту", одговорио је Лабус, али су га странци сада посматрали са још већим неразумевањем (као што смо приметили, у економију се разумеју).

Оно што Лабус није рекао, а представљало би одговор на ово питање, јесте чињеница да се курс динара одржава на истом нивоу захваљујући томе што грађани још увек знатно више продају девизе у мењачницама, него

што их купују. Прилив девиза у државну касу знатно је већи од одлива, а девизне резерве земље повећане су управо за ту разлику између продаје и куповине девиза од грађана. Према званичним подацима Народне банке Југославије, од грађана је откупљено нешто више од две милијарде марака, а продато 587 милиона. Дакле, остварен је девизни прилив по том основу од 1,45 милијарду марака, или скоро 700 милиона долара. Односно, са око 300 милиона на 1,04 милијарду долара. Шта то заправо значи?

То што се Лабус, Динкић и остали хвале великим растом девизних резерви није никаква уметност, него отимање новца од грађана. Пошто су плате такве какве јесу, становништво је принуђено да мучком стеченом и сачувану уштеђевину мења за динаре да би се прехранило, а Народна банка Југославије тај новац скупуља и хвали се како је направила добар посао. Поред тога, она га умртвљује, јер га не користи за кредитирање привреде преко пословних банака или надлежних државних органа.

То како је курс динара званично флукутирајући, а у пракси фиксни, страни учесници овога скупа нису могли да разумеју. То разуме само онај ко мора или жарко жели, јер се коси са здравим разумом. Потенцијални инвеститори (једног лепог дана) су више питали, него што су давали неке сугестије и упутства, јер им је мало шта било прихватљиво објашњено. Инвеститори су, изгледа, наравно осим ретких изузетака, више дошли да провере и допуне нека своја претходна сазнања, него да остваре контакт са нашим предузећима и ДОС-овском владом.

Конкретну сугестију упутио је представник Банке Аустрије, једне од водећих европских банака. Наиме, Кристоф Гројсинг, представник ХВБ групе, која послује у оквиру Банке Аустрије, приметио је, после говора Лабуса, да би било добро да се мало стане са "притезањем каиша", јер не ваља када од "промена" боље живи свега 10 одсто, а горе 40 одсто становништва.

На завршној конференцији за новинаре био је испољен велики опрез страних инвеститора, а разлози за такав став, према општој оцени, леже у нерешеним и неизвесним односима између Србије и Црне Горе, регионалне нестабилности и нерешеним преговорима, односно обавезама према страним кредиторима, пре свега Париским клубом. Ту је, наравно, и општа релативна стагнација у развијеним земљама.

Лазар Кекић, регионални директор за централну и источну Европу "Економиста", познатог лондонског магазина, рекао је да је примењен напредак у повезивању са светом, либерализа-

цији тржишта, фискалној реформи, али (увек има "али") то је све само почетак, исувише мало, односно има још доста тога што би овде требало урадити да би дошао капитал. Једна од најважнијих области је приватизација, а ту се није ни макло.

Фабрике или складишта

Зоран Крстић, директор панчевачке "Петрохемије", подсетио је да је овај велики колектив током НАТО агресије на нашу земљу изгубио 40 одсто капацитета и да нема новца да то сада сам обнови. Само да би покрила двомесечне потребе за сировинама, "Петрохемији" је потребно 40 милиона марака, а то је новац који може да обезбеди само стратешки партнер.

Сличан став изнео је Ђорђе Ширадовић, директор новосадског "Новкабла". Он је рекао да ће ово предузеће само тражити стратешког партнера, како би успело да сачува своју активност. Остао је упамћен по томе што је рекао да би ово предузеће радије наставило да производи каблове, него да складишти киндер јаја, што би могло да се деси ако се и даље буде споро радило. С обзиром да ће сами тражити улагача, објаснио је шта мисли о раду ДОС-овске власти.

Ширадовић је рекао да би било добро када би домаће фирме у процесу приватизације могле да се трансформишу тако да постану економичне и ефикасне, када би, захваљујући страним улагањима, могле да набаве нове машине и технологије. Обрнуто, не би било добро када би стране компаније ставиле под контролу српске робне марке, без јасне слике шта ће бити са предузећима која запошљавају пуно радника и плаћају обавезе према држави. Другим речима, то значи да свакако не би било добро да се наше фабрике, које имају здраве производне програме, претворе у лепо окречена складишта европских компанија.

Наравно, оваквих случајева је било у неким земљама средње и источне Европе, а ми сада имамо ту предност да можемо да се осврнемо на њихова искуства и избегнемо те негативне примере продаје. Основни циљ приватизације јесте да се предузеће модернизује и настави свој производни програм, а не да се од продаје узме новац, а са производњом како буде.

Прописи стварају хаос

Један од основних приговора страних инвеститора односи се на прописе који уопште не мотивишу стране улагаче. ДОС-ове тврдње да су макар у законодавству извршили "реформу" очигледно нису тачне. У том погледу се, кажу странци, скоро ништа није променило. Велики део послова које

страни улагач мора да обави да би кренуо у посао, регулисан је и на локалном, и на републичком, и на савезном нивоу. Тако је за добијање неких обичних папира потребно више месеци, а ниједан озбиљан партнер неће да губи толико времена. Он одлази тамо где је та процедура максимално поједностављена. Прописи су код нас толико компликовани као да су прављени да спрече долазак страног капитала. Нејасни су чак и нашим људима у иностранству - представницима дијаспоре, који желе да покрену неки посао у домини. Очигледно им то ДОС-овска власт не дозвољава.

Многи наши пословни људи из света хтели су да уложе у разне послове, од подизања фарми па до прераде дрвета, воћа и поврћа. Али, брзо су одустали чим су видели шта их све чека на том путу. Шта тек да каже странац чији корени нису са ове груде и који су рово гледа само економски интерес.

Прописи морају бити толико и тако стимулативни да одговарају и интересима инвеститора и нашем партнеру, односно држави. Уколико нема интереса, нема ни инвестиција. Наш основни интерес је да запослимо вишак радне снаге и фиктивно запослене, да се технолошки модернизујемо и да добијемо здраве фирме које ће плаћати све дажбине држави. Најчешћи интерес страног партнера је јефтинија радна снага и смањивање трошкова транспорта робе. У свему овоме нема ДОС-а. ДОС би након што је показао неспособност да уради оно што је обећао, хтео да остане на власти што је могуће дуже замајавујући народ којекавим пролонгирањима типа чекамо ову или ону конференцију, а резултат свега је да пропаДОСмо, јер пара нема.

Чињеница је да ДОС-овска власт није припремила стимулативне прописе за долазак страних инвеститора. Министарство за економске односе са иностранством Србије је, тек пре месец дана, саопштило да припрема

Предлог новог закона о страним улагањима, Предлог закона о међународној трговинској арбитражи и ревизију републичког Закона о концесијама. Ова прва два закона, када буду готова, треба да проследе на разматрање у савезну администрацију ради усклађивања, како би их потом Савезна влада упутила Скупштини СРЈ на усвајање. Знајући какви су односи у федерацији, може се лако закључити да тај посао неће ићи лако и брзо. Сећамо се да је ДОС обећао да ће све неспоразуме на савезном нивоу решити брзо, потребно је само да дође на власт и све ће довести у ред. Видимо да су ти односи у федерацији гори него што су били раније, чак је доведен у питање и сам опстанак федерације.

У другој равни, ДОС-овска Републичка и Савезна влада не уважавају једна другу, прекорачују своје надлежности или их се одричу. У претходној власти је и тај однос био добар. Шта остаје грађанима да ураде приликом оволиких блокада у Влади, већ да и они блокирају улице, фабрике и друго што је, иначе, постала свакодневна појава.

Избор директора важнији од концесија

Да је реч о неспособности ДОС-а види се и по томе што нису либерализоване ни концесије, које су у надлежности Владе Србије. Ту није било никаквих препрека везаних за усклађивања, јер је реч о републичкој надлежности. Знамо да ДОС има апсолутну већину у Скупштини Србије, али за годину дана није имао времена да се бави овако значајним питањима. Такође, знамо да се ДОС, углавном, занимао и сада се занима односима или, боље речено, свађама између странака које га сачињавају (зашто нисмо изненађени страсном и неутаживом борбом лидера ДОС-а за влашћу) па се центар одлучивања са Владе пренео на такозвано Председништво ДОС-а. Тај начин

"Меркатор" пробио лед

Прво, и за сада једино страно улагање у Србији, реализовао је словеначки "Меркатор", који приводи крају изградњу пословног центра на Новом Београду. Ради се о инвестицији вредној 65 милиона марака, од чега је само на закуп и уређење грађевинског земљишта утрошено 17 милиона марака. Ова инвестиција је остварена захваљујући томе што Словенци познају наше тржиште па су спремни и на ризик, јер знају да ће им се присуство на нашем тржишту и те како исплатити у перспективи. Осим њих никоме не пада на памет да улаже док ДОС прави хаос у земљи.

рада познат нам је из комунистичког времена, када су све битне одлуке доношене на седницима Политбироа, а у надлежним државним органима су само формално потврђиване. Најбољи доказ за ово је чињеница да је неколико седница тог фамозног Председништва ДОС-а било посвећено решењу кадровских питања, избору директора у јавним, али и неким другим предузећима за која Влада није надлежна.

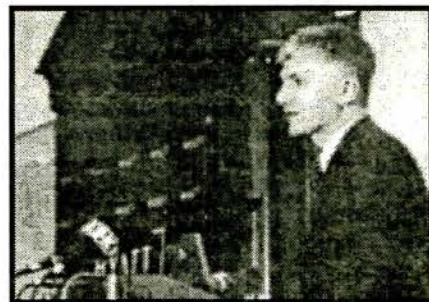
Штавише, и поред силног заседања, нека важнија предузећа још нису добила директоре, јер 18 шефова странака које, осим две или евентуално три, не могу да уђу ни у скупштину месне заједнице, а камоли Народну скупштину Србије, не могу да усагласе своје мегаломанске захтеве. Овде се, дакле, ради о другој врсти усаглашавања које је, изгледа, постало важније од оног правог усаглашавања у Скупштини и њеним одборима.

Тако ДОС није имао времена да се бави концесијама, пречи су му били страначки или лични интереси. А концесије су, према оценама економских експерата, најпожељнији начин за до-

лазак страног капитала. Познато је да ми не можемо сами финансирати изградњу великих инфраструктурних пројеката: аутопутева, железница, туристичких комплекса. Стране компаније показују интерес да изграде поједине објекте, користе их 20 до 40 година, у зависности од договора, и после тога то остаје у власништву државе.

Концесија за изградњу аутопута од Ниша до македонске границе и од Београда до мађарске границе, коју је припремила претходна власт, практично је замрзнута, односно ништа није рађено. Пре избора је почела реализација ових пројеката, нарочито деоница према мађарској граници, али је после на власт дошао ДОС и све је стало.

Скуп у "Хајату" је показао да су странци прилично опрезни и даље уздржани када је реч о инвестирању у српску привреду, али је такође и потврдио оно што је постало јасно - да је ДОС-ова власт неспособна да ту било шта промени. Много времена је потрошено на причу, али ништа није урађено. Увек нешто чекају и стварају

утицај да је потребно само још нешто да се деси па смо "на коњу". Међутим, овде би пре могло да се каже "не липши магарче до зелене траве". Никакав бољитак са ДОС-ом на власти нас не очекује.

У економској области све иницијативе су потекле од страних представника, нарочито Руса, Аустријанаца, Немаца, Словенаца, Швеђана, Пољака и Чеха. Нешто ураде само они најупорнији као што су Словенци и Аустријанци. Ниједан значајан посао у овој области није се реализовао на иницијативу представника ДОС-овске власти.

ЗЕМЉИШТЕ СКУПЉЕ ОД ИНВЕСТИЦИЈЕ

Према незваничним подацима, у свету има око три до четири милиона Срба и оних који су српског порекла. Најмање 100.000 њих су имућни пословни људи у сопственим или другим компанијама и они појединачно располажу значајним капиталом који се мери милионима долара. Познато је да су наши људи у иностранству веома везани за своју отаџбину и јавно су изјављивали да су спремни да се врате и баве неким послом од кога би користи имала и држава. Било је разних приговора да у време владавине Слободана Милошевића то није могуће, јер су компликовани и лоши прописи отежавали и онемогућавали инвестирање, није постојала пуна гаранција приватне својине и слично. Милошевић већ годину дана није на власти, а ДОС није ништа променио. Зашто? Није знао шта је камен спотицања страним улагањима? Наравно да је знао. Није у стању да агилно и зналачки ради и решава проблеме. ДОС-у је у интересу, да би остао на власти, да омогући улазак страног новца у земљу, али то није у стању ма колико то желео.

Наши људи у дијаспори се и даље жале на прописе и бирократску процедуру приликом покушаја да инвестирају у Србији. Шаљу их са једне на другу адресу и на крају не ураде ништа, јер се службеници позивају на различите законе који су, изгледа, пречи од новца и општег националног интереса.

Уколико би пребродили све те административне препреке, Срби из дијаспоре суочили би се са новим проблемом. Уколико желе да изграде неку фабрику или погон, фарму или пословни објекат, земљиште је толико скупо да одустају и они најупорнији. Познато је, међутим, да је земљиште изван градских подручја веома јефтино, али ако се појави неко ко би да нешто гради, ту се уграђују папрени општински ценовници за инфраструктуру и ко зна шта још. Тако земљиште постаје скупље од саме инвестиције. У већини општина у Србији власт држи ДОС, а у неким је нека од странака ДОС-а на власти већ пет година.

Ако пет година није довољно времена да се овакве појаве отклоне и стимулишу потенцијални инвеститори новинама, онда је очигледно реч о неспособности ДОС-а и одсуству осећаја за бизнис.

КАПИТАЛ ПОЈЕЛА МАЦА

Укинута 14 банака, за сада. Није испоштована законска процедура. Укидање банака мимо прописа, без давања могућности санације и стечаја. Неке банке укидане и по два пута. Код неких банака Савезни суд констатовао да нема неправилности, а ипак су укинуте. Четири банке су добиле дозволу за рад, иако би им по резултатима требало одузети. Очекује се нови талас укидања банака

Млађан Динкић, ДОС-ов најстручнији кадар за банкарство, увек прича о реформи банкарског система и као гувернеру Народне банке Југославије посрећило му се да може да "реформише" област банкарства како му душа жели или је он то тако схватио. Па кренуо у сечу наших банака као раја на дахије из познате народне песме.

Реализација његове замисли о томе како би требало да изгледа наше банкарство, у првом налету укинула је 14 банака. Према грубим проценама, овим је погођено чак неколико десетина хи-

љада акционара на најгори могући начин, изгубили су свој капитал.

Овим британским потезом Динкића преко 10.000 запослених остало је без посла. Било би интересантно да чујемо да ли ће им ДОС-овска власт омогућити преквалификацију, а ако буде изјашњавања да хоће, било би још интересантније да знамо одакле им новац да то спроведу када је буџетски дефицит стално присутан, а управо су социјална давања и преквалификације на удару кад нема довољног прилива средстава (нема константно). Зато ДОС-овска

власт јауче у својим сусретима по свету да јој уделе неку пару, да се не "дигне сиротиња раја".

То што је 14 банака у ликвидацији која траје, а не зна се докле, и то што су се синдикати о јаду забавили да некако помогну незапосленима који су то постали "Динкићевим указом" у једном дану, није крај приче. Млађани Динкић најављује да ће крајем септембра још 14 банака остати без дозволе за рад. Да ли смемо да претпоставимо да то значи да ће још 10.000 запослених проклињати дан када су гласали за ДОС, за-

Банке које је Динкић до сада укинуо су: Пожаревачка, Шабачка, Унион банка, Контрол банка, Извозна банка, АИК банка, Сента, БЦ банка, Станком банка, Ресавска банка, Српска комерцијална банка, ЈИК банка, Пештер банка, Интернационал инвест банка и Омега банка.

једно са још неколико десетина акционара (бивших). Гувернер Народне банке Југославије се побринуо да то они више не буду. И док министри из ДОС-овске владе добијају и батине од радника у Крагујевцу, јер њима и њиховим породицама одузимају егзистенцију, Динкић елегантно намерава да сличан број запослених, а можда и више, без пардона остави без посла. Сада постаје јасно када он каже да је испуњавање политичких услова које је задала међународна заједница ДОС-у, споро и неефикасно у односу на рад домаћих задатака из економске области.

Динкић не уважава Савезни суд

Гувернера Народне банке Југославије су у доношењу одлука о ликвидацији банака руководила два критеријума. Први је неправилност у раду банке. И овде је интересантно да поменемо да то што је Савезни суд у појединим случајевима констатовао да нема неправилности,

није навело Динкића да промени своју одлуку. Други разлог због којег је одузео банкама дозволу за рад јесте неиспуњавање цензуса од пет милиона долара у динарској противвредности.

Овакво понашање гувернера Динкића и Агенције за санацију осуђују акционари који су остали без свог капитала. Тако је група акционара ЈИК банке поднела захтев за заштиту законитости. Један од ових акционара каже да је овакав начин одузимања капитала пљачка попут оне коју су извели Језда и Дафина. Укупни капитал који су акционари 14 укинутих банака изгубили двоструко је већи од оне суму за коју терете Језду и Дафину да су "олакшали" народ.

Срећу да се провуку кроз Динкићево "сито и решето" имале су четири банке. То су четири највеће банке, Београдска банка АД (какав је пех бити акционар у Динкићево време), Беобанка, Инвестбанка и Југобанка АД. Срећна околност ових банака, а коју је Дин-

кић узео у обзир, јесте то што преко ових банака послује највећи део великих и значајних предузећа. Њиховим укидањем би се створио колапс у пословању. Иначе, и њима је, судећи према постигнутим резултатима, требало одузети дозволу за рад.

Мимо закона

Како тврде стручњаци из ове области, и не треба да раде оне банке које лоше послују. Међутим, сматрају да је одузимање дозвола за рад уследило мимо поштовања законских одредаба. То поткрепљују тиме да су банке ликвидирале преко ноћи, а апсурд је да су неке биле ликвидирале и по два пута (шта је сигурно-сигурно). Овакву праксу са Динкићем је пропала Унион банка и Ресавска банка. Прве одлуке о њиховом укидању је поништавао Савезни суд, сматрајући да нема разлога за одузимање дозвола за рад. Међутим, неумољиви Млађан Динкић је на рад Савезног суда одговорио да: "Народна банка Југославије прихвата правни аспект пресуде, али поново укида банку по финансијским аспектима." Обично се по правним аспектима, како наводи Динкић, воде финансијска пословања и никако не би могли да буду у колизији. На овај начин Динкић Народну банку Југославије, и себе као гувернера, ставља изнад закона.

Гувернеру замерају да је, мимо слова закона, осим што не поштује Савезни суд, прескочио фазе које претходе ликвидацији банака. Најпре би требало да уследи предсанциони поступак, који би, попут лакмус-папира, показао да ли је могуће банку вратити "на посао". Ако то није изводљиво, онда следи проглашавање стечаја који опет не мора да значи гашење банке. Па тек након ових корака гувернер би требало да посегне за ликвидацијом.

Читави региони су због проглашене ликвидације остали без банака, као на пример Пожаревачки, Шабачки, Пештерски...

Када је реч о Југоскандику и Дафини, ту монетарне власти нису рекле коначну оцену. Прошла је година дана од када је Динкић дошао са ДОС-ом на место гувернера Народне банке Југославије, а ситуација са овим двама банкама није ни померена са места. По вратак Јездимира Васиљевића у земљу не би требало приписивати у заслуге младог гувернера. Код Дафимент банке ликвидациони поступак није ни покренут.

На све ово Млађан Динкић, на конференцији за штампу, изјављује да поступак ликвидације банака није завршен. Крајем септембра ће се знати које ће банке изгубити дозволу за рад. Гувернер тврди да и даље има искупице наших у односу на стране банке.

ДРЖАВА ПОКУШАЛА ДА ПРЕВАРИ СЕЉАКЕ

Заштитну цену од 15,75 динара држава сама прописала, али неће и да је испоштује. Уљаре понудиле 11 динара. Сељаци ушли у производњу по заштитној, а сада треба да изгубе на откупној цени. Преварила их ДОС-овска влада. Ратари траже да се пољопривредни производи откупљују, а не отимају. Премијер Ђинђић најављује да ће цена уља у малопродаји бити чак између 60 и 65 динара. Он то сматра нормалном ценом, јер, како каже, тако је на тржишту суседних земаља, што није тачно

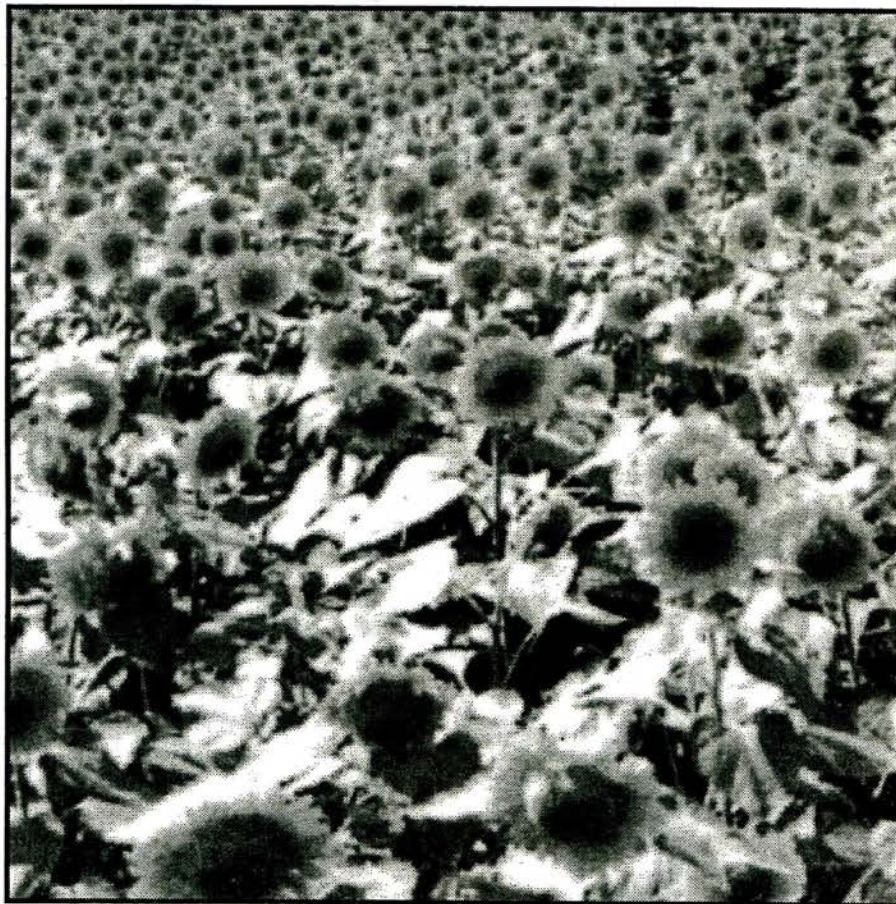
Сунцокрет је ове године добро родио. Са 160.000 хектара очекује се принос око 300.000 тона. Међутим, задовољство ратара је изостало. Иако су на пољима имали добар род сунцокрета, изашли су на улице у појединим местима у Војводини да би њихово незадовољство било "транспарентно".

Револт произвођача уљарица је свим оправдан. Наиме, уљаре су се међусобно договориле да сунцокрет откупљују по цени од 11 динара за килограм, а савезна администрација је прошле године прописала заштитну цену од 15,75 динара.

У целој причи ратари с правом сматрају да су обманути. Када су одлучивали на којој површини, односно колико ће засејати под сунцокретом, имали су у виду једну цену, цену иза које стоји држава. Та цена је била стимулативна па су се људи потрудили, уложили зној и рад да би зарадили. Сада им нуде другу цену, толико мању да не могу да покрију трошкове производње. А државе, да истраје у ономе што је прописала, нема нигде.

Игре са ценама

Незадовољни ратари су упутили хитне захтеве на адресе Извршног већа Војводине и Министарства пољопривреде Србије у којима траже да им се обезбеди исплата по заштитним ценама. Сматрају да држава мора да интервенише и обезбеди поштовање договорених цена. Међутим, сматрају да држава има повлашћен однос према уљарима које су, иначе, либерализацијом цена уља, имале прилику да се консолидују и остваре профит. Наиме, познато је да се уље у малопродаји код нас продаје за скоро две марке. Упоредо са домаћим продаје се и увозно уље по цени од 35 динара или нешто више од

једне марке. Процењује се да је реална цена уља од 1,3 до 1,5 марку, односно између 39 и 45 динара. Очигледно га уљаре пласирају по неоправдано, али знатно вишој цени.

Разлог што уљаре траже да откупљују сунцокрет по цени од 11 динара је тај што је цена увозног сунцокрета толика. Познато је, пак, да су страни произвођачи, нарочито западни, субвенционирани, негде чак и до 40 одсто, па су зато задовољни откупном це-

ном. Међутим, наши не могу да очекују од ове државе ништа слично, па чак ни да одржи цену коју је гарантовала.

Њихов највећи проблем је у томе што су поверовали да ће ДОС-овска власт одржати оно што је прописала, па су себи направили трошкове које сад не знају како да покрију, а Влада не реагује. Превара је очигледна. Сва штета иде на терет, кога би другог него, сељака и оних који на крају плаћају уље у радњама.

Ко узима профит?

Оно што је очигледно јесте да ДОС-овска власт нема новца да исплати сунцокрет произвођачима по договореним ценама. Још увек нису исплаћени ни пшеница, ни шећерна репа, а предстоји јесења сетва. Управо такво стање ствари, немогућност Владе да исплати произвођаче, искористиле су уљаре и понудиле нижу цену како би оствариле што већу зараду, па ко хоће да прода хоће - алтернативе нема.

У надлежним владиним институцијама одржани су састанци на ову тему, али још увек није предузето ништа да се сељцима исплати договорена цена. Истина, наговештава се неки компромис са произвођачима, што значи да ће Владина варијанта бити нека средња цена. Како сазнајемо, произвођачима ће бити понуђено да сунцокрет продају одмах по цени од неповољних 12 динара или на кредит по цени од 14 динара, који ко зна да ли ће икад наплатити од ДОС-овске власти. Премијер Ђинђић најављује да ће цена уља у малопродаји бити чак између 60 и 65 динара. Он то сматра нормалном ценом, јер, како каже, тако је на тржишту суседних земаља, што није тачно. Навикли смо. Произвођачи ће добити мање него њихове колеге у околним земљама, ми ћемо платити више него потрошачи у околним земљама. Разлика између откупне и тржишне цене је повећана, неко ће убрати дебли профит, отевши то из џепова грађана ове државе.

Ово је пример како се не треба понашати према произвођачима, који вредно раде свој посао.

Уљаре алаве

Аргумент уљара да би уље са овом заштитном ценом сунцокрета од близу 16 динара, у малопродаји коштало око 75 динара је бесмислен. То би значило да су трошкови прераде, порези и марже четири пута скупљи од трошкова производње сунцокрета.

Фабрике, једноставно, у ту калкулацију урачунавају велики профит. Уколико би рационалније користили сопствене капацитете, уљаре би и са овом заштитном ценом могле да понуде уље по прихватљивим ценама, али уз подршку ДОС-овске владе лакше је захватити од других.

У сличној ситуацији су и ратари који производе соју. Њима је обећана заштитна цена од 17,50 динара за килограм, али им се сада нуди само 12,20 динара.

Од оваквог начина преваре стрепе и произвођачи шећерне репе. Сетимо се и малинара који су блокирали путеве у јуну због исте преваре.

На недавно одржаном састанку у Привредној комори Србије представници Републичке владе рекли су да она не сноси никакву одговорност за оно што је обећала Савезна влада. Драган Веселинов, министар пољопривреде, шумарства и водопривреде, рекао је да више неће важити "картелски споразуми", било да је реч о производњи уља или вина, и да ће тржиште у нашој земљи бити отворено па нека свако нађе свог купца. Додао је и то да држава неће имати ништа са тим, да неће давати донације никоме. Мало је нелогично да Републичку владу не интересује Савезна, отприлике као да је реч о влади друге државе, а не оних који су заједно ишли на изборе. Али, када је ДОС у питању, навикли смо да свашта видимо и чујемо.

Друго, зар изјава, много горе, делање Републичке владе није мало закаснило, с обзиром да су ратари већ произвели сунцокрет по обећаним ценама. Једино тада нису знали да изјавама које долазе из Владе не смеју да верују.

Када кућа министра пољопривреде, шумарства и водопривреде, Драгана Веселинова осване затрпана сламом, он тврди да је то урадила група обећењака и да то нема никакве везе са Владином политиком у области пољопривреде. Да ли је тако?

Влада Србије је најавила да ће компензационим пословима са Робним резервама покушати да нађе компромисно решење. Шта ће то бити видећемо, али сељаци би највише волели када би им се сваки килограм исплатио по цени која је обећана када су кренули у сетву. Све друго је чиста превара.

Министар пољопривреде се хвали како ће овогодишња производња за 25 одсто бити већа од прошлогодишње, али не помиње да је то захваљујући превари произвођача, игри са ценама у

вреде и Владу Србије да непоштовање заштитних цена доводи до финансијског пропадања ратара који су засејали соју и сунцокрет. Само на подручју Вршца губици би могли да достигну неколико милиона марака. Директор Агровршца, Горан Кутрички, изјавио је да се не ради о политичком протесту, него о захтеву за поштовање правне државе. Ако је нешто службено објављено, онда то мора да се спроведе. Сељаци и комбинати не би ни сејали соју и сунцокрет да нису имали стимулативну заштитну цену, која се сада смањује за пет динара по килограму. Ако се не испоштује заштитна цена, само Агровршац трпи губитак од 250.000 немачких марака.

У блокади је учествовало око хиљаду људи, различитих политичких ори-

јентација, јер се ради о директном атаку на егзистенцију свих оних који живе од пољопривреде. Уместо 15,75, прерађивачи сунцокрета нуде свега 11,50 динара и то са роковима отплате до краја године.

Пољопривредни колективи из Вршца донели су одлуку да се удруже са произвођачима из суседних општина уколико се њихови захтеви не прихвате.

Према последњим информацијама које смо успели да сазнамо, Влада Србије произвођачима нуди нешто више од 12 динара за килограм сунцокрета, чиме је отворено стала на страну прерађивача, односно уљара, који нуде 11,50 динара. Овакво понашање створило је код произвођача велико неповерење, јер ко ће им гарантовати да поново неће бити преварени на сличан начин.

којој једна влада обећава, а друга нема појма о томе. Резултат испаштају ратари. А да ли ће опет бити тако наивни? Тешко!

За крај, поменимо да је неизвесно како ће се финансирати јесења сетва. Потребно је уложити 21 милијарду динара, а нико не зна где су те паре. Ратари, држите се!

Ратари блокирали путеве у Вршцу

У уторак, 12. септембра, ратари су блокирали прилазе Вршцу, а њима су се придружили и други пољопривредни колективи из овог града. Разлог блокаде је непоштовање заштитних цена сунцокрета и соје од надлежних републичких институција и прерађивачких предузећа.

Пољопривредници су још једном упозорили Министарство пољопри-

ШИЧА ЗИМА У СТАНОВИМА

До краја марта недостајаће нам три милијарде киловат-часова електричне енергије. За увоз потребно 80 милиона долара. Ремонтни обављени на свега 60 одсто, и то половично и траљаво. Највећи мањак струје очекује се у децембру, јануару и фебруару, око 450 милиона киловат-сати месечно, што у пракси значи жестоке рестрикције. Упркос свему, премијер Ђинђић тражи још једно покушење. ЕПС увозио струју током лета. Враћен само део позајмљене струје из суседних електроенергетских система. Враћање преосталих 500 милиона киловат-сати је безнадежан случај

Судећи према изјавама челних људи Електропривреде Србије предстојећа зима ће бити веома хладна у станovima грађана. С обзиром да је предвиђена оштра и продужена зима, са највећим температурним минусима у децембру, јануару па и фебруару, уз познате рестрикције надлежних електродистрибуција, следи цвокотање, самостално или у друштву, по жељи.

Разлог за овако "оптимистичне"

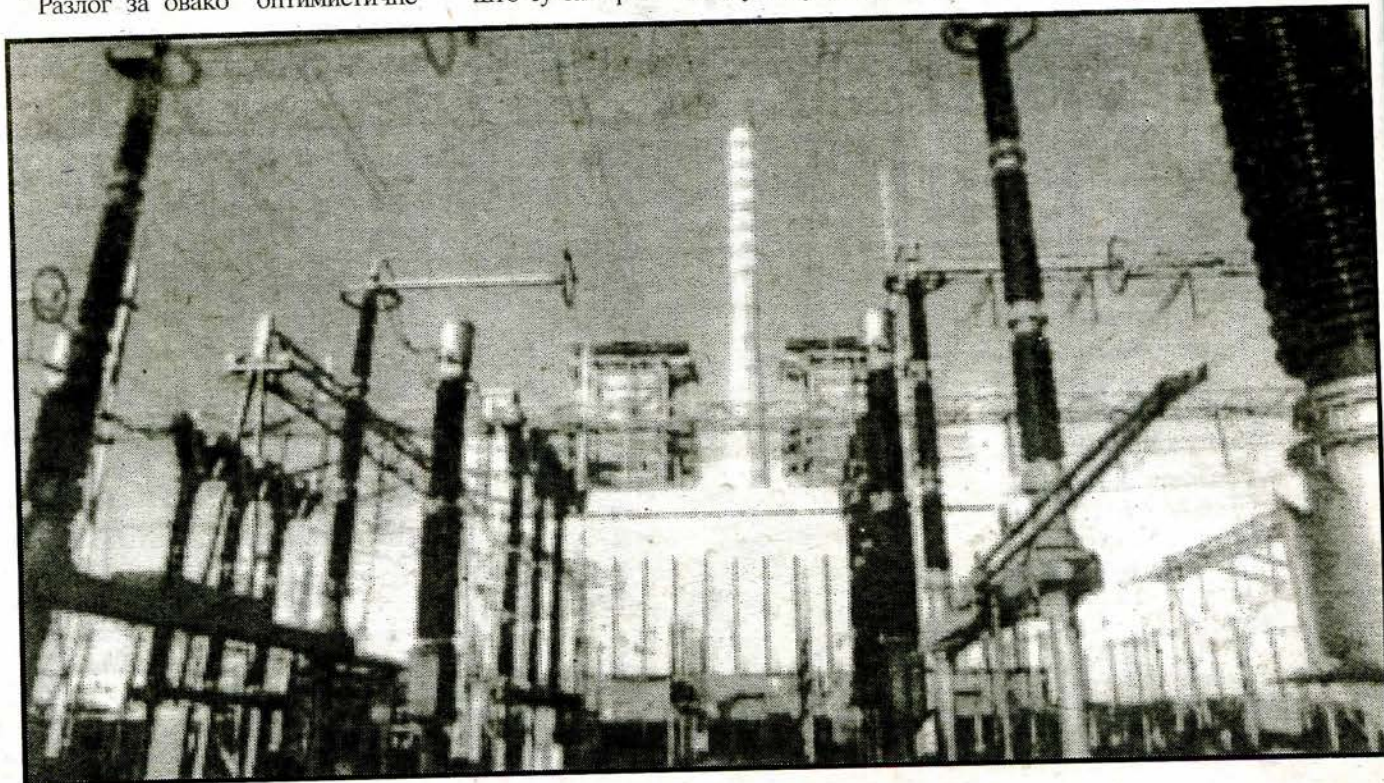
прогнозе је резултат онога што ДОС-овска влада за годину дана, упркос силним обећањима, ипак није урадила на реконструкцији система Електропривреде у нашој земљи. Након онолике предизборне громогласности ДОС-а, многи су очекивали да ће до стабилизације снабдевања струјом доћи већ у првом месецу ДОС-вске владавине. Не можемо им ни замерити што су сањарили о испуњењу много-

бројних слатких ДОС-овских лажи.

Међутим, стварност не подржава снове. Сурово их бруси до облика реалности. Своју наивност вишеструко су платили грађани Србије.

Топлина дома - привилегија

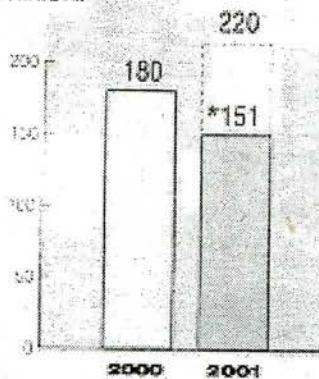
Фраза топлина дома је привилегија оних који се не греју на струју за последњих годину дана од када је ДОС на

EU i Srbija 2000-2001

€ milioni

EU i Srbija 2000-2001 - po oblastima

€ milioni

	1998	1999	2000	2001	Ukupno
Energija			99	80	179
Infrastruktura (gradovi i škole.)			25		25
Hrana/Poljoprivreda			27	20	47
Preduzeća				10	10
Zdravstvo			20	27	47
Drugo			6	7	13
Tekući troškovi			3	7	10
Ukupno			*180	**151	331

власти, а тако ће бити и ове зиме.

Наиме, на почетку септембра ремонт постројења обављен је на само 60 одсто предвиђених капацитета, и то не потпуно него делимично, а до почетка грејне сезоне има свега месец дана.

Током зимске сезоне Електропривреде Србије недостајаће око три милијарде киловат-сати електричне енергије па ће увоз бити неопходан. За његову реализацију потребно је између 75 и 80 милиона долара. Судећи по свим досадашњим донацијама, ту суму ДОС-овска влада, наравно, неће моћи да обезбеди.

Илустрације ради, да поменемо да ће Европска агенција за реконструкцију (надлежна за спровођење већине програма Европске уније у Југославији) основана управо због брже реализације помоћи у енергетици, за ову годину издвојити скоро 30 милиона евра мање за помоћ Србији. Укупан износ овогодишње помоћи агенције износи 80 милиона евра и намењен је за куповину неопходних резервних делова и ремонт постројења и дистрибутивне мреже.

Већи део помоћи за ову годину је већ реализован у области енергетике. Чему да се онда надамо?

Најхладнији дани без струје

Највећи мањак струје биће у децембру, јануару и фебруару када ће и днев-

ДОС-овска влада апелује да се грађани греју на угљ и дрва који су у међувремену поскупели. Сада метар дрва кошта 10 марака више, односно без превоза на стовариштима кошта од 55 до 65 марака, а може се рећи да су једино прихватљиве цене лошијих врста угља. Нада све, нису ништа предузели да се преко већих трговинских фирми и произвођача, субвенционише набавка дрва и угља, па да потрошачи имају бар неки излаз. Овако, остаје да се сналази како ко уме.

не температуре бити најниже. И тада, када грађанима и за грејање и за догревање буде најпотребнија струја, предвиђен је недостатак од 450 милиона киловат-сати месечно. Уколико зима буде хладнија него обично, тај мањак ће бити већи.

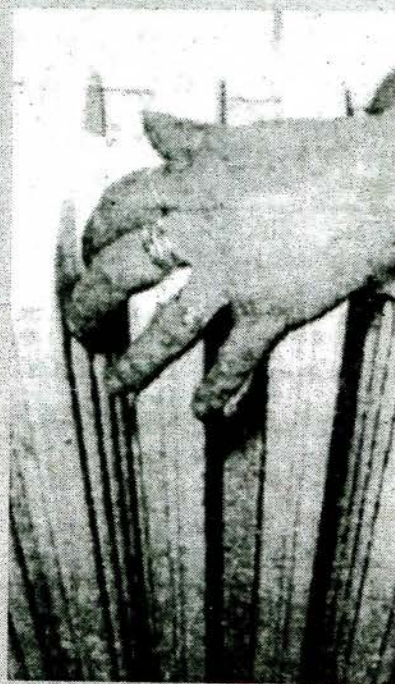
У Електропривреди Србије истичу да би проблем са струјом ублажила још једно покушање и то од 46 одсто.

Разлог због којег Републичка влада оклева је тај што страхују да ће се драстично одразити на већ опали рејтинг Владе и ДОС-а, па је мало вероватно да ће смети да се упусте у такав ризик, али је врло вероватно да ће до неке корекције цене ипак доћи. Колико ће струја бити скупља сазнаћемо ускоро, али је сигурно да ће, колико год буде поскупљење, представљати велики удар на осиромашене кућне буџете. То би била још једна потврда да ДОС-овска власт влада преко леђа обичних грађана.

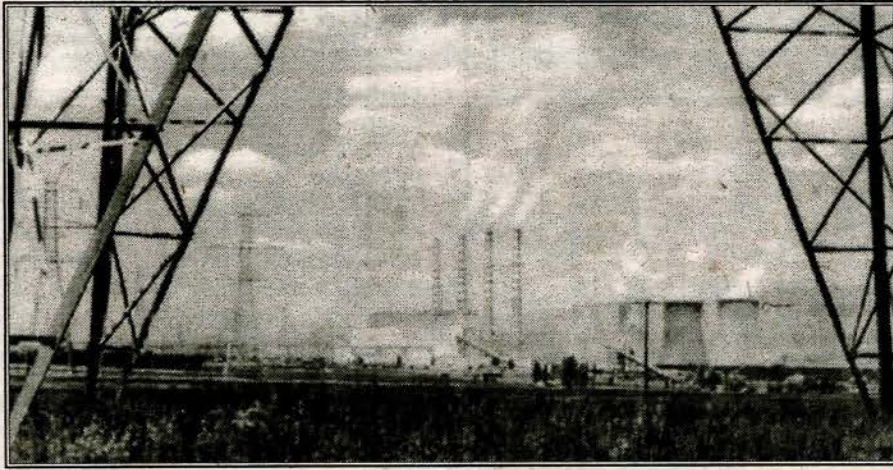
Несташице увоз кроји

Оно што је сасвим извесно, то је да струје неће бити. Неће бити ни средстава за увоз у оквиру обећаних (лични на ону стару: "Обећање лудом радовање") донација. Да ли ће бити донација за увоз струје? Вероватно неће или неће бити у оној мери у којој очекују членици ДОС-а.

Време после донаторске конференције показало је да Запад не даје новац тако лако и да га не поклања него улаже у нешто од чега има користи. Нико не зна када ће почети повлачење помоћи и кредита прикупљених на донаторској конференцији. Ту нема ништа

чудно, јер је таква логика капитала. Он иде само тамо где има интерес. То изгледа није јасно неким лидерима ДОС-а, па и ЕПС-а.

ЕПС је струју увозио у току лета и успео је да врати само половину струје увезене из суседних електроенергетских система или 730 милиона киловат-часова. То је стање на дан 1. септембра ове године. У Електропривреди Србије сматрају да ће до краја септембра успети да врате још 270 милиона киловат-сати, а остатак од 500 милиона киловат-сати позајмљене струје претпостављају да би могли да врате само ако буде репрограмирани за наредне године. Да ли је то изводљиво видећемо!

Неизвестан увоз струје

Струја ће, дакле, морати да се увози, али је додатни, и то не мали, проблем то што је у зимском периоду нема довољно ни у суседству. У септембру би за потребан увоз струје Влада требало да "издвоји" (одакле?) око 9 милиона долара, а у наредним месецима за 50 одсто више новца. Чак и када би то успели, у шта баш и не верујемо, не значи да би могли да увезу струју, јер новац није гаранција за успешну трговину са окружењем. Међутим, ДОС-овска власт о томе не мора да размишља зато што нема новца.

Даљи след догађаја је лако предвидљив, а и већ доживљен. Зима ће нам бити мрачна и романтична, уз свеће. Ако буде сувише хладна очекују нас такозвана "пуцања" преносних система и хаваријска искључења. То у пракси значи више сати без струје током једног искључења и то за већу групу потрошача.

Струја није јефтина

И без најављеног поскупења струја није уопште јефтина како то покушавају да представе из ДОС-овске владе, покушавајући да на тај начин заташакају револт грађана. Стандард

оних којима сада ДОС-овска влада кроји капу је слабији него икада раније. Слабији него у протеклих фамозних 10 година које ДОС извлачи као зеца из рукава када год је сатеран уз зид. Грађани ће струју штедети, јер је скупа у односу на месечне приходе, односно трошиће, када се о грејању станова ради, онолико струје колико је потребно за неки подношљиви степен загрејаности просторије. Подсећамо да има много грађана који станују у зградама са централним грејањем или ТА пећима, где је преоријентација на чврста горива технички неизводљива.

ДОС лош партнер

Зато чуди апел Електропривреде Србије грађанима да не купују грејалице. Па чак се у том апелу каже да запањује и забрињава понуда потрошачких кредита за куповину грејних тела. Месецима се продају такозвани сплит системи, клима уређаји који лети хладе а зими греју, запањују се у ЕПС-у. Шта је ту чудно што лети када је вруће хладе, а зими хладноћу чине подношљивијом.

Апеловати на грађане да не купују грејна тела на струју исто је што и апеловати на произвођача да их не произ-

води, а радницима који се тиме баве да не долазе на посао. Овај апел Електродистрибуције Србије је попримио облик апсурда.

Чудили смо се како су Румуни живели у становима у којима је даљински систем грејања обезбеђивао свега 14 степени. ДОС-овска влада очекује да се смрзавамо у становима и на послу и да, уз рад у трећој смени код куће због јефтине струје, будемо задовољни. Успут ће нам, тек толико да не заборавимо, премијер Ђинђић помнути апсолутну неистину, а то је да живимо боље. Такву политику упорног проповедања онога што је далеко од стварности имао је први програм РТС у време власти бившег режима, и није био омиљен у јавности.

Све у свему, Електропривреда Србије је у протеклих годину дана могла да оспособи и произведе много више струје и да из наплате оствари какву-такву зараду, јер је цена струје сада и те како економска. Можда би то ЕПС и урадио да је имао способније кадрове на руководећим местима и бољег партнера у том послу од ДОС-а.

Поскупела и дрва

ДОС-овска влада је поскупела струју и то онолико колико нисмо веровали да може, трајаво ремонтвала само део постројења, није у стању да обезбеди ни потребну производњу, а ни увоз струје и због своје неспособности задржала рестрикције. Од нас тражи да прихватимо агонију, да живимо на рубу egzистенције без светла, грејања и осталих благодети које иду уз струју и да прихватимо нова многобројна поскупења која ће довести до нових одрицања, а све зарад само једне ДОС-овске бајке са срећним завршетком у коју не верују више ни њихови најтврдокорнији гласачи. Избори ће то показати.

Европска агенција за реконструкцију задужена је за вођење већине програма помоћи коју Европска унија пружа СРЈ. Основана је у фебруару 2000. године са седиштем у Солини и оперативним центрима у Београду, Подгорици и Приштини. Канцеларија за подршку налази се и у Скопљу у Македонији. То је најмлађе тело Европске уније, које је 8. јануара 2001. године званично преузело надлежност за реализацију већине програма Европске уније Југославији. Таква одлука је донета да би се брже реализовала помоћ у енергетици која зависи од донација. Колика је и каква та помоћ показала је прошла, а нажалост осетићемо и ове зиме.

**Интервенција из робних резерви
није добела до пада, већ раста цена меса**

РУЧАК БЕЗ ШНИЦЛЕ У ТАЊИРУ

**Од најзначајнијег произвођача квалитетног и здравог меса у Европи до
увозника меса због ДОС-овске власти. Месо је код нас најскупље у Европи.
Кланичари тврде да је 10 марака реална цена. Влада није предузела ништа
да омогући извоз предвиђених близу 10.000 килограма меса**

Крајем августа дошло је до повећања цена меса, па је сада овај веома значајан прехранбени производ у нашој земљи скупљи него било где у окружењу. Чак је скупљи него у неким развијеним земљама. Просечне плате код нас су, као што је познато, међу најнижим у Европи, животни стандард је веома низак, али то произвођачима није представљало препреку да подигне цене. Килограм меса у Србији и СР Југославији скупљи је него у Аустрији или Француској. Да ли треба подсећати колико месечно зарађује просечан Аустријанац или Француз. Показало се да је месо пример како тржишни услови не доводе до обавезног пада цена или, прецизније речено, либерализација цена коју примењује Влада Србије, показује супротне ефекте од оних који се од такве политике очекују.

Неки произвођачи сухомеснатих производа повећали су цене после одлуке Владе да интервенише на тржишту месом из робних резерви. Наиме, Влада је донела одлуку да до краја године тржишту испоручи хиљаду тона меса, 250 до 300 тона месечно, по цени 20 одсто нижој од садашње. Месо би уместо садашњих 10 требало да кошта осам марака, што је уобичајена цена у већини европских земаља. Прве интервенције из робних резерви нису дале резултате. Месо се појавило у већим самостуслугама, али очигледно у недовољним количинама.

То месо брзо се распродало, а оно из текуће набавке у приватним месарама и даље се продаје по вишим ценама. У појединим месарама килограм квалитетнијег меса достиже цену око 330 динара, односно 11 марака. Свакако, ради се о свињском и говеђем месу, а не о телећем или јагњетом које је скупље и које се ретко налази у продавницама.

Бољи познаваоци прилика на тржишту меса тврде да су интервенционе

личине меса толико мале да су равне онима које се у Београду продају за неколико дана. Потрошачи поново стоје у редовима пред самостуслугама које треба да добију месо, па су се редови, за које се мислило да су прошлост, поново вратили. И они грађани који финансијски боље стоје, сада купују мање количине меса, па је продаја опала.

Приватни месари, међутим, не помишљају на враћање цена, јер кажу да се овде ради искључиво о односу понуде и тражње живе стоке, који је поремећен у корист тражње. Другим речима, понуда живе стоке је веома мала и то је довело да раста цена такозване живе ваге, а то даље до раста цена меса.

Кланичари тврде да су садашње цене меса око 10 марака за килограм реалне, јер се жива мера свиња плаћа 90 до 100 динара. На то се додају порез од 20 одсто и маржа од седам одсто, па килограм достиже цену око четири марке. Тако килограм бута без костију и сличних категорија меса не може да буде јефтинији од 10 марака. Није, пак, јасно откуда толика разлика између живе мере и малопродаје.

Приватни произвођачи тврде да се ово стање не може решити краткорочним интервенционим мерама, него отклањањем узрока дугогодишње кризе у сточарској производњи. Таквог мишљења су и велики произвођачи из такозваног друштвеног сектора. У Фонду за сточарство - СТФО у Београду, који заступа интересе свих произвођача

ча стоке, кажу да се сточни фонд из године у годину смањује, а Влада не реагује на њихове примедбе да се стимулише извоз меса, јер се само извозом може доћи до девиза за кредитирање производње.

Изостанком извоза, произвођачи су упућени на домаће тржиште где се понашају монополски и постижу веће цене него када би извозили. Цех плаћају крајњи потрошачи, односно грађани, али и држава, која трпи последице оваквих поремећаја и остаје без дела значајног девизног прилива.

Последњих година у сточарство се мало улагало, што је последица дугогодишњих санкција. Шанса да се произвођачи стимулишу повољним кредитима, пропуштена је после укидања санкција, а то је период када је надлежност за то преузела владајућа политичка гарнитура која себе назива Демократском опозицијом Србије. Подсетимо, пролетос је килограм живе мере свиња коштао 60-70 динара. То је била толико дестимулативна цена да сељаци нису били мотивисани за узгој.

С друге стране, сточна храна, а посебно кукуруз, били су толико скупи да се није видела никаква рачуница за улагања. Цене кукуруза сада су се стабилизовале на око 10 динара, али је зарада омогућена тек после скока живе мере стоке. У већим комбинатима, трошкови хране учествују са преко 50 одсто у цени живе мере код свиња, а трошкови репродукције са преко 30 одсто. Тако се зарада своди на свега пет-шест процената.

До раста цена меса дошло је, дакле, због запостављања сточарске производње. Оно на чему произвођачи стоке инсистирају, јесте да им се обезбеде дугорочно стабилни услови привређивања и повољни кредити са каматама и роковима отплате које ова грана може да поднесе. Влада је произвођачима обећала да ће из Фонда за развој моћи да добију кредите са каматом око пет до шест одсто на годишњем нивоу, али је неизвесно да ли ће они заиста кренути и када. Влада је, такође, обећала да ће произвођачима понудити откуп меса у замену за минерално ђубриво и сточну храну. Нису, међутим, прецизирани паритети по којима би се та трампа обавила, а познато је да већини сељака више одговара новац за који ће они купити оно што им је најпотребније. Зато они стоку углавном продају вла-

стницима приватних месара који плаћају у кешу, а и више верују њима него ДОС-у.

Последњих дана било је и мишљења да је решење у либерализацији увоза, али то може да донесе низ других проблема. Познато је да на европском тржишту, због болести "лудих крава", "слинавке" и "шапа", не може да се набави квалитетно месо и да Европа углавном тражи месо управо са наших подручја, јер спада међу најквалитетније у свету. Претходна Југославија била је велики извозник меса, углавном захваљујући стабилној производњи у Србији, која је одувек била велики произвођач меса. Санкције су се, наравно, одразиле и на овај сектор, па је сточни фонд опадао из године у годину, а сада се ништа не чини да се производња покрене.

Познато је, међутим, да килограм живе ваге и на европском тржишту кошта око 3,5 марке, па се увоз стоке слабо исплати. С друге стране, има наговештаја да наша ветеринарска и санитарна контрола није на високом ниову,

па може да се деси да увеземо чак и "луде краве", због којих је потрошња говеђег меса у западној Европи преполовљена. Подсећамо да се ради о болести која се преноси на људе и која се, за сада, још не лечи, а смртни случајеви регистровани су у Британији, Италији, Немачкој, Француској.

Исти пропуст може да се деси и ако се увозе месо или прерађевине, а подсећамо да је увоз прерађевина прилично интензиван, нарочито из Мађарске и Шпаније.

Ових дана појавила се и болест која се зове "плави језик". Она је, према незваничним информацијама, стигла из Бугарске и са Косова и Метохије. То је још једна чињеница која иде у прилог томе да треба одустати од замисли да се месо увози. Све ово није било довољно да Влада Србије одустане од увоза меса. Увоз се, поред интервенције из робних резерви, помиње као други канал за покривање мањка понуде меса и прерађевина на домаћем тржишту. Поред дељег новчаника, купци сада у продавницама морају показати и далеко

Први пут у својој дугој историји Србија је постала извозник меса, а важи за земљу која има најквалитетније и најздравије месо у Европи. Уместо да се размишља о заштити робних марки у овој индустрији, као што су ужичка пршута, ужичка сланина, златиборска чајна кобасица или сремски кулен. То су робне марке које, захваљујући посебној рецептури и географском пореклу, могу да се продају у неограниченим количинама. Ми, међутим, не само да не можемо да уложимо у маркетинг, без којег нема ни робне марке, него смо дошли у ситуацију да увозимо месо и то оно сумњивог квалитета.

већу опрезност.

Први пут у својој дугој историји Србија је постала увозник меса, а важи за земљу која има најквалитетније и најздравије месо у Европи. Уместо да се размисли о заштити робних marki у овој индустрији, као што су ужичка пршута, ужичка сланина, златиборска чајна кобасица или сремски кулен. То су робне марке које, захваљујући посебној рецептури и географском пореклу, могу да се продају у неограниченим количинама. Ми, међутим, не само да не можемо да уложимо у маркетинг, без којег нема ни робне марке, него смо дошли у ситуацију да увозимо месо и то оно сумњивог квалитета.

Подсећамо да је СР Југославија крајем прошле године добила такозване трговинске преференцијале Европске уније, који омогућавају извоз наших производа у земље Уније без царине, или уз минимална оптерећења. Када је месо у питању, одобрен је контингент од 9.975 тона јунетине. Ради се о занста великој количини која би извозницима донела значајне девизе, неопходне за оживљавање производње.

У недостатку домаћих кредитних средстава то би могао да буде богат извор за ширење производње и постепено враћање наше земље међу велике европске произвођаче и извознике, где је одувек припадала. Према информацијама које смо добили у надлежним институцијама, ми још нисмо извезли ниједну тону. Нешто извоза живе стоке одлази у Македонију и друге суседне земље, али далеко мање него претходних година, јер се на домаћем тржишту постижу веће цене. Осим тога, дугорочна оријентација, према оцени пољопривредних експерата, није у извозу стоке, него у извозу месних прерађевина са заштићеним географским пореклом, о чему смо већ говорили у овом тексту.

Додуше, поменути извоз у Европску унију није могао да буде реализован и из техничких разлога. Тај извоз треба да се обави преко кланица које прођу строге санитарне и технолошке провере надлежних европских служби. Неке наше кланице добиле су ову дозволу још пре четири године, али су поново уведене санкције па до извоза није ни дошло. Међутим, ни ове кланице ни надлежна министарства и владе нису ништа предузеле да се бар омогући почетак извоза предвиђених близу 10.000 тона меса, одобрених крајем прошле године.

Када се сагледају сви ови пропусти, онда није нимало чудно што је месо код нас скуље него било где у Европи, а вероватно и у свету. Ако би се цена меса упоредила са платама и пензијама, онда смо убедљиво без премца. Више је него очигледно да се у сточарству и индустрији меса за протеклих годину дана, колико је ДОС на власти, није ни-

Килограм чајне кобасице кошта и више од 450 динара, односно више од 15 марака. Полутрајне кобасице типа "кулен", "ловачка", достижу цену и до 500 динара за килограм, а шунка, пршута, суви врат, печеница, одавно нису доступни огромној већини становништва. Најјефтиније врсте салама типа "паризер", коштају скоро 200 динара за килограм, односно шест до седам марака, колико у неким земљама кошта килограм меса.

шта урадило. Стање је чак и погоршано.

Опасност од "плавог језика"

Савезно министарство привреде и унутрашње трговине потврдило је да је сточна болест "плави језик" регистрована на подручју Новог Пазара и Тутина и да је дошла са територије јужне српске покрајине Косова и Метохије.

Данило Вицковић, помоћник савезног министра за привреду и унутрашњу трговину, рекао је да су предузете све заштитне мере да се спречи ширење ове болести, али није прецизирао шта то тачно подразумева. Једна од мера је и обавезна забрана увоза, а Влада Србије је претходно донела одлуку о увозу меса ради интервенције на тржишту, у циљу обарања цена. Да ли ће доћи до забране увоза меса или се ради само о забрани увоза стоке није потпуно јасно, али је сигурно да је ова болест унела додатне проблеме на тржишту.

Ова болест напада говеда, овце и козе, а преносе је комарци. Брзо се шири и захвата до 60 одсто животиња на простору где се појави. Манифестује се кроз високу температуру и плави оток на језику и папцима. Пошто наилазе хладнији дани, болест ће се природно зауставити, јер ће комарци нестати. Дакле, имамо среће због времена, које ће нас

спасити од очигледних пропусти заштите која није на време предузета.

Срећна околност је и то што је болест локализована, па се неће ширити на друге делове земље. Ипак, и ова болест ће повећати несклад између понуде и тражње меса на домаћем тржишту, а то постоје расту цена.

Месне прерађевине никада скуље

Месне прерађевине су последњих дана толико поскупеле да се чини да никада нису биле скуље. То је, наравно, последица поскупљења меса, а евидентно је да продаја опада, што потврђују и трговци. Килограм чајне кобасице кошта и више од 450 динара, односно више од 15 марака. Полутрајне кобасице типа "кулен", "ловачка", достижу цену и до 500 динара за килограм, а шунка, пршута, суви врат, печеница, одавно нису доступни огромној већини становништва. Најјефтиније врсте салама типа "паризер", коштају скоро 200 динара за килограм, односно шест до седам марака, колико у неким земљама кошта килограм меса.

Влада Србије није предузела ништа да заустави раст цена месних прерађевина и заштити стандард најширих слојева становништва.

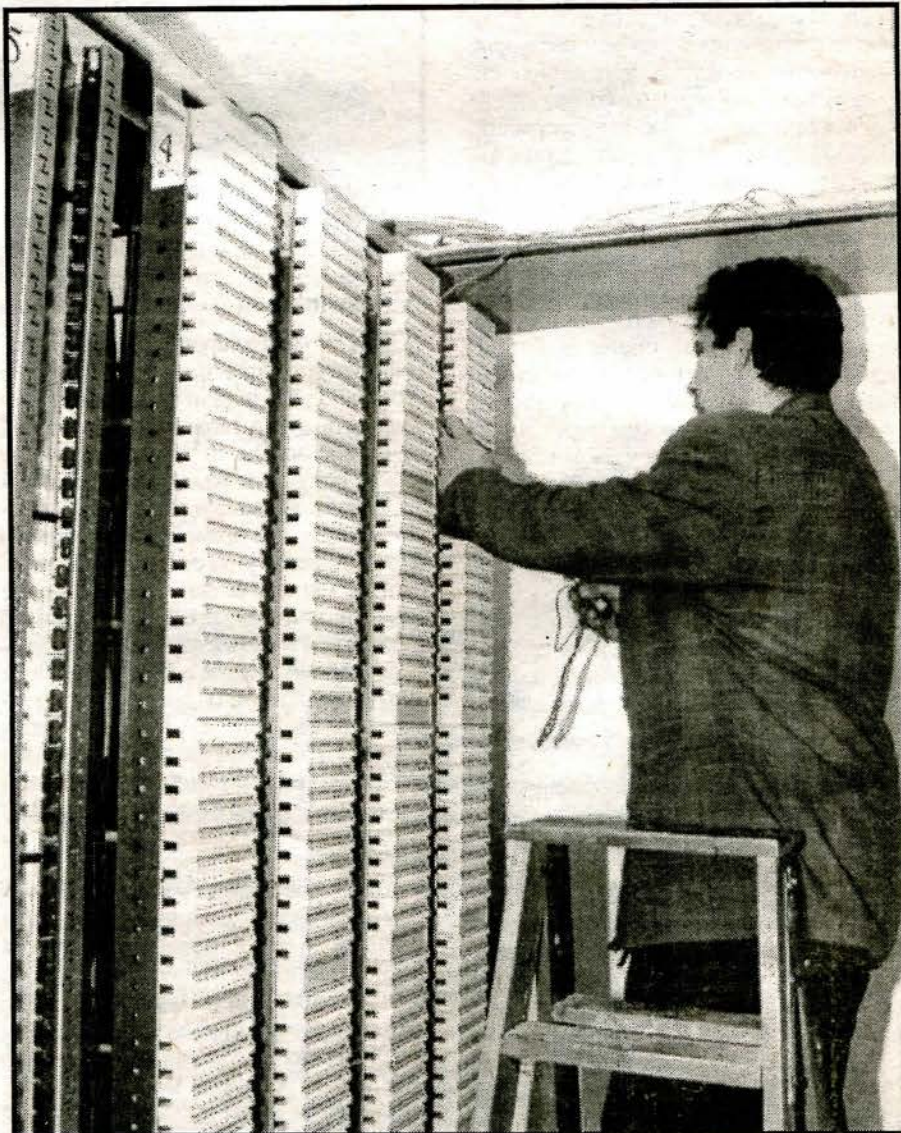
СКУПЉЕ НЕГО У НЕМАЧКОЈ

Смањењем дужине импулса грађани закинути више него званичним поскупљењем од 48,5 одсто. Рачун скупљи преко 120 одсто. Два сата ноћу на интернету скупља 45 пута (не одсто). Није тачно да је цена у фиксној телефонији нижа 10 до 20 пута него у окружењу, како тврде у Министарству за саобраћај и телекомуникације. Упоредивање цена у међумесном и међународном саобраћају је избегнуто. Минут разговора Београд-Лесковац за 6 пфенинга скупљи него Минхен-Росток (400 километара ваздушном линијом). У тржишним привредама не постоји подела корисника на правна и тржишна лица

Телеком је ове године у два наврата повећао цене, а најављује још једно повећање за око 20 одсто. Последње поскупљење, које је било 1. августа, према званичном саопштењу није било незнатно, напротив, износило је 48,5 одсто. Објављено поскупљење не одговара реалном увећању на рачунима. Да се јавност изрешетана абнормалним ДОС-овским поскупљењима не би узнемиравала, не због ње саме него због могућности да устане сиротиња раја због ДОС-овог зулума над трошковима живота, стварно повећање цена услуга Телекома је вешто прикривено. У последње време извештаји стручњака из различитих института не да се мало разликују, него су опречни изјавама чланова Владе.

Тако и овога пута "човек од заната", др Стојан Стаменковић из Института економских наука, супротно званичном саопштењу о поскупљењу од чак 48,5 одсто, тврди да је оно у стварности још много веће.

Скраћење трајања импулса у локалном саобраћају са три на два минута значи поскупљење од 50 одсто. Статистика не региструје повећање цене Телекомових услуга остварено на овакав начин зато што прати само промену цене импулса. Врло перфидно, нема шта. Када се ово скраћење трајања импулса дода поскупљењу које су признали, испада да је у периоду јаког саобраћаја телефонирање поскупело за 123 одсто. Сироти грађани све то схвате када добију рачуне. Јасно им је да су преварени и насамарени по ко зна који пут и констатују: "Повећали су то они више него што кажу". Питање је само

докле ће такве некоректности које ударају тамо где су најслабији - по цепу, трпети.

Интернет скупљи 45 пута

У време слабог саобраћаја успостављен је импулс у трајању од четири минута, што би из овог контекста могло да наведе на закључак да се ради о некој погодности. Међутим, није. Они који су навикли и воле, или морају због посла, да "прошетају" по интернету изненадиће се, и то жестоко, када им стигну нови телефонски рачуни. За некога ко проведе ноћу два сата на интернету телефонска услуга је сада скупља 45 пута! Стаменковић каже да не може да се израчуна колико је просечно повећање цена, јер захтева мерење дужине везе и броја позива. Једно је сигурно, а то је да није двоцифрено, него троцифрено чак и уз одобрење повећања броја бесплатних импулса.

Телеком и Министарство лажу

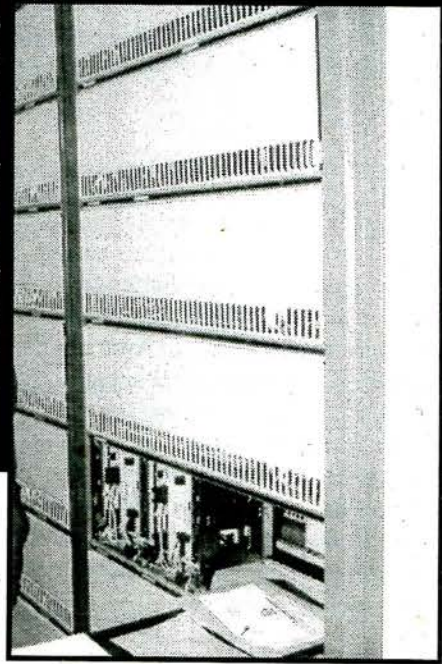
Тврдње које долазе из Телекома и Министарства за саобраћај и телекомуникације нису тачне, каже др Стојан Стаменковић. Наиме, цена у фиксној телефонији код нас није 10 до 20 пута нижа него у окружењу, како синхронизовано тврде из поменутих институција. То се види из ценовника који је Телеком крајем августа доставио својим корисницима. Из њега се јасно види да је та разлика много мања, и то од 30 до 620 одсто или од 0.3 до 6.2 пута, с тим што нигде у тржишним привредама

Из анализе коју је урадио Институт за економска истраживања, на примеру Немачке јасно се види да је међународни саобраћај код нас и те како скупљи него у Немачкој. Свака прича о упоређивању стандарда је сувишна. Ко за то мари?

нема категоризације на правна и физичка лица. Што нам причају приче и лажу нас?

Зар није поражавајуће за Владу да тврдње њеног Министарства јавно оповргава један стручњак и да грађани доказано знају да Влада лаже. Или им то можда не смета, покушаваће и даље. Када би нека европска влада просипала оволико неистина по бирачком телу, када већ волимо да се упоређујемо са Европом, шта би било?

ДОС је по доласку на власт своју инертност и неспособност сваки пут кад је прозван правдао затеченим стањем које су наследили последњих 10 година. Тиме не могу да оправдају зашто енормно покупују па онда кажу да треба да будемо као Европа, а тамо су цене много веће него код нас за исту ставку. Прво, требало би да

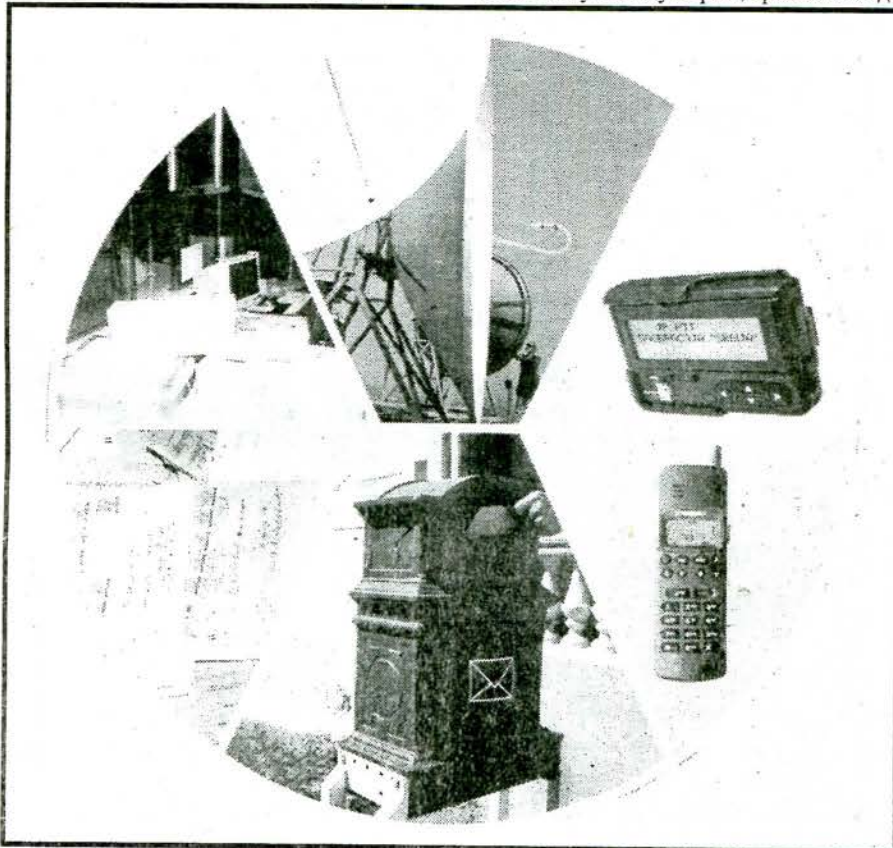

испоштују овакву своју оријентацију па да дају оставку за све оно зашта би и тамо владе поднеле оставке. Друго, бламирају се све више, јер се нађе увек неки познавалац области на коју ДОС указује, пребацујући на тај начин врућ кромпир у Европу, који каже да то једноставно није истина. Стручњаци Института, навикли да закључују само на основу валидних података (изузев оних који седе у Влади), први су схватили куда нас ДОС води, па су решили да у свом домену обавесте јавност, да их масно лажу.

Интересантно је да је у овом пеноннику, који је Телеком доставио корисницима, избегнуто, намерно, упоређивање цена нас и окружења у међумесном и међународном саобраћају. Још једна подлост.

Минут у Немачкој јефтинији

Телеком није хтео, али је Институт економских наука направио упоредно истраживање цена импулса код нас и у Немачкој. Телефонирање у јаким саобраћајима заиста је тамо скупље 20 пута. Међутим, минут телефонирања у месном саобраћају је скупљи само 5 пута, а сличан је однос и у међумесној телефонској комуникацији. Већ у другој зони цена минута разговора у Немачкој је иста као и код нас. У трећој зони је код нас разговор чак скупљи. Тако нешто се није могло ни наслути из изјава представника Телекома и Министарства за саобраћај и телекомуникације. Тако је минут разговора Београд-Лесковац, или неки други град из те зоне, чак за шест пфенинга скупљи него са једног на други крај Немачке, на пример Минхен-Росток (илустрација ради 400 километара ваздушном линијом).

Телеком с љубављу

То што су нам разговори скупљи него, на пример, у Немачкој, иако нам упорно тврде другачије да бисмо ћугали и плаћали (одакле више), није крај подлости.

Досетили су се још нечега. Конкретно. Немачка је сврстана у трећу међународну зону, раме уз раме са Либијом, Алжиром и сличним земљама. Зар мало не чуди што није у групи са Аустријом, Холандијом, Пољском, Словенијом... Разлог је јасан. Немачка је највећи трговински партнер Југославије и, друго, у њој има највише наших грађана на привременом раду, па одатле треба узети највише новца од наших грађана. Највише позива по неоправдано скупим импулсима у трећој зони и дивота. Да илустријемо: ако имате тај пех да сте Србин и да имате овакву Владу онда ћете, ако зовете као физичко лице, минут разговора платити два пута више него онај ко вас зове из Немачке. Да ли је то фер?

Минут разговора неког предузећа са партнером у Немачкој кошта 1,35 марку што је 3,5 пута скупље него што плаћа немачки партнер када позове вас.

У свету цене падају, код нас расту

Додатни проблем је тај што док Европска унија, у коју се ДОС-овска власт куне, забрањује монопол у области телекомуникација, а Влада двома компанијама даје управо монопол на домаћем тржишту! Познато је да либеризација тржишта обара цене, и у свету су у последњих годину-две цене у области телекомуникација опале за чак 50 одсто. Код нас ДОС-овска власт не дозвољава увођење у игру треће фирме, тако да наши брижљиво неговани монополчићи нама подижу цене и то за 123 одсто, уместо пада од 50 одсто што би, да је среће, било уместо нових износа на рачунима услуга чак 173 одсто мање него што сада плаћамо. Због свега овога у Институту за економска истраживања кажу да би Влада морала да донесе одлуку о укидању монопола позивајући се на праксу у вољеној Европској унији.

Из анализе коју је урадио Институт за економска истраживања, на примеру Немачке јасно се види да је међународни саобраћај код нас и те како скупљи него у Немачкој. Свака прича о упоређивању стандарда је сувишна. Ко за то мари?

Синдикати ПТТ и Телекома најавили штрајк упозорења и генерални штрајк

ТРАЖЕ "ОДМРЗАВАЊЕ" ПЛАТА

За годину дана плате повећане за 36, а трошкови живота за 130 одсто. Плате мање него у јавним предузећима која су на буџету

Представници свих синдиката ПТТ-а и Телекома Србије најавили су да ће 20. септембра организовати штрајк упозорења у трајању од једног сата, а 24. септембра и генерални штрајк, уколико Влада и руководство ових предузећа не прихвате разговор о решавању нагомиланих проблема.

Четири синдиката ПТТ-а и Телекома саопштили су да иза овог става стоји 35.000 запослених. Основни захтев односи се на изузимање ова два предузећа из Уредбе Владе Србије донете у јануару ове године, којом су зараде замрзнуте у јавним предузећима. Запослени у ПТТ-у и Телекому сматрају да зараде сами остварују и да не троше средства из буџета, па самим тим не могу да се третирају као запослени у предузећима која су на буџету.

Представници синдиката навели су податак да је потрошачка корпа за четворочлану породицу достигла чак 12.000 динара, а просечна плата у ПТТ-у и Телекому је 6.400 динара и за 50 одсто је мања него у осталим јавним предузећима на која се поменута уредба односи. Они су изнели податак да су зараде у ПТТ-у од септембра прошле године повећане за свега 36 одсто, а трошкови живота су у исто време нарастали за чак 130 процената. Они такође сматрају да им по колективном уговору припада зарада већа за 40 одсто, али се и то не примењује. Трећи елемент за повећање плата виде и у самој Уредби, која омогућава раст зарада уколико то дозвољавају резултати пословања.

Синдикат Телекома тражи и хитан разговор са Владом о покретању ревизије уговора о продаји мањинског дела овог предузећа партнерима из Италије и Грчке. Тај уговор је, кажу у Синдикату, страним партнерима омогућио монопол на нашем тржишту, иако поседују 49 одсто акција.

**Од обећања Европске уније да ће Дунав
бити плован и даље нема ништа**

СКЕЛЕЦИЈО, СКЕЛЕЦИЈО, ПРЕВЕЗИ МЕ ПРЕКО!

ДОС годину дана на власти, стање Дунава исто. Европска унија поново одложила радове, овога пута тек за март идуће године, иако је тврдила да ће у току овог лета бити плован целим током. Нису искључена и даља одлагања извршења посла. Европска унија се определила да носиоци посла не буду наша предузећа, којима је посао преко потребан, већ француска, данска и мађарска

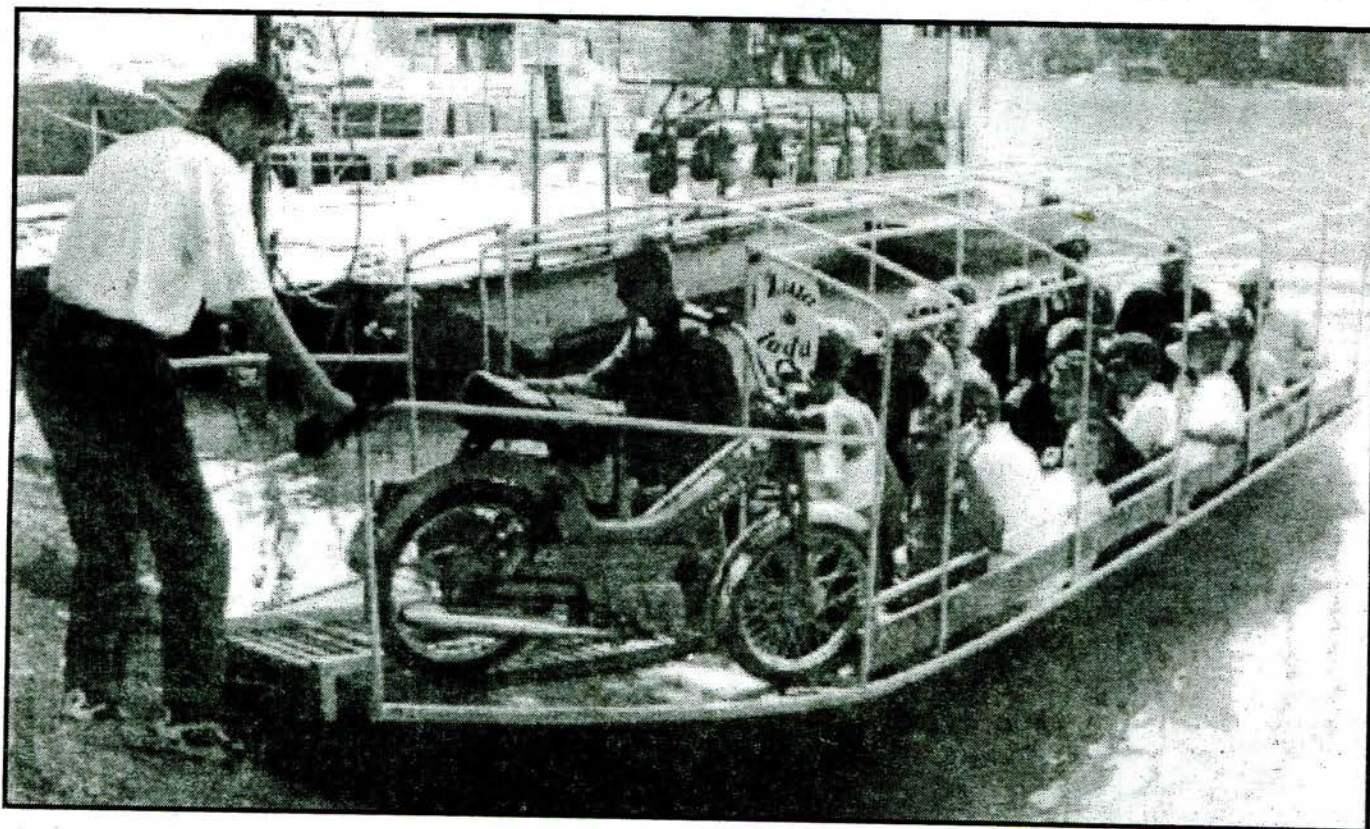
Након што су се "добри и племенити" и надали, за разлику од нас Срба, "цивилизовани" НАТО агресори бомбардерима борили за људска права и то Шиптара, који се опет боре да малтене цео Балкан буде њихов, остало је много мајки завијених у црно. Нису заостале ни рушевине свега оног што је од зарада становништва стварано деценијама. Вредност или важност неког здања за НАТО "демократе" нису имали значај. Да будемо прецизнији, нису се обазирали на последице уни-

штавања најбитнијих и најзначајнијих објеката за живот нашег становништва. Након свега што су урадили, да не набрајамо, јер је већ добро познато на шта смо осуђени не само ми, него многе генерације наших наследника, остала су мукла НАТО згаришта немо асоцирајући на нечовечно и убилачко.

Злочинци на месту злочина

Тако мостови порушени у НАТО агресији на нашу земљу и неексплодиране мине већ две године пресецају

пловидбу Дунавом. Подунавске земље због ове блокаде месечно губе око 30 милиона марака. У Европској унији тврдили су да ће до краја лета ове године Дунав постати поново плован целим током. Донета је и одлука ко ће све да учествује у овом послу, а израчунато је и да ће уклањање срушених мостова и мина коштати 22 милиона евра. Изградња новог моста "Слобода" требало би да кошта око 40 милиона евра. Обавезу око финансирања оба посла преузела је у већој мери Европска уни-

ја, а у мањој мери Дунавска комисија. Могли би рећи баш лепо, ето граде нам нови мост, али није. Нисмо тражили тој фамозној Европи да учествује у разарачкој и убилачкој НАТО мисији на нашу земљу и наше становништво. Били бисмо најсрећнији да уопште нема потребе да се било шта диже из рушевина. Да су нас оставили на миру, а не да сад изигравају добротворе, али само тамо где је њихов интерес заступљен. Па чак ни тамо. Од најављеног посла за чишћење Дунава, међутим, још нема ништа, а најновија одлука гласи да се све помера за март идуће године, барем. Да ли ће и онда нешто бити, видећемо.

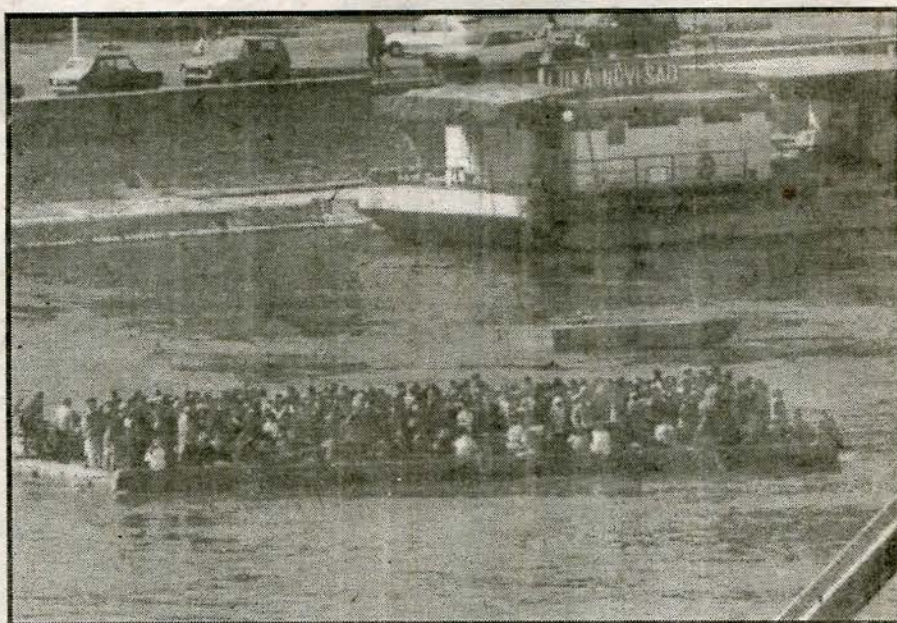
Планирано је да радови на враћању проходности Дунаву током целог тока кроз нашу земљу почну у марту, па би овај највећи европски пловни пут био спреман за пловидбу "већ" током лета

(ово нам је нешто познато). Са изградњом моста, они који су га рушили, нешто би успорили. Како надлежни у Европској унији саопштавају први прелазак преко моста био би тек почетком 2004. године. Да ли би, да раде себи, исто толико времена требало? Па ни то не можемо прихватити здраво за готово.

Шта ако ДОС-овска власт не буде довољно послушна или недовољно способна да буде послушна како је тражено? То већ челници европских институција саопштавају јавно у својим изјавама западним гласилима: "Од помоћи нема ништа". Нема ништа ни овако, али ДОС може да лаже народ и даље, барем оне који им и даље верују, јер многи су се отрезнили.

Новац странцима

Дунавска комисија је спремила још једно изненађење, а то је да је за главног носиоца архитектонских послова изабрала данско-мађарску компанију "КОВИ-Утибер", која је одабрана на међународном тендеру (на којем, наравно, наша предузећа нису довољно конкурентна). Истина, утешно је и то што је предвиђено, само предвиђено, да се посао обавља у сарадњи са југословенским компанијама, "Мостградњом", која је изградила мост "Слобода", као и неким другим. У којој мери ће ова наша предузећа учествовати у реализацији посла није познато. То је свакако велики посао у коме би учешће за наше фирме значило много, било би фер и да је њихова улога доминантна. Имајући у виду "коректност" донатора, не треба се надати исувише. Ни Новосађани им не верују и страхују да ће још дуго остати актуелна: "Скеледијо, скеледијо, превези ме преко!"

ЦЕНА НА ФТЕ У ПОРАСТУ

Пад индекса на светским берзама, према извештајима светских агенција, забележен је још у току "црног уторка". Само неколико сати након напада на Светски трговински центар у САД, цена нафте "порасла" за три долара

Напади на куле Светског трговинског центра у Њујорку и зграду Пентагона у Вашингтону је догађај без прецедана у новијој историји. Па се, зато, ни најупућенији не усуђују да са сигурношћу тврде како ће се америчка катастрофа одразити на стање светских тржишта робе и новца. Чињеница је да се са зебњом чекају резултати. САД су замајац светске економије и тим пре се ослушкује дисање економских показатеља у свету. Предвиђања кажу да ће се пре свега цене неких стратешких силовина увећавати, да ће цене вредносних папира на светским берзама поново падати. Затим, претпоставља се

да ће бити мање одлива капитала у виду инвестиција из САД на инострана тржишта. Врло интересантно је и како ће се понашати страни капитал када је у питању тржиште САД. Многи сматрају да ће наступити фаза изолационизма. Онда би капитал спорје пристизао или би чак заобилазио ово тржиште.

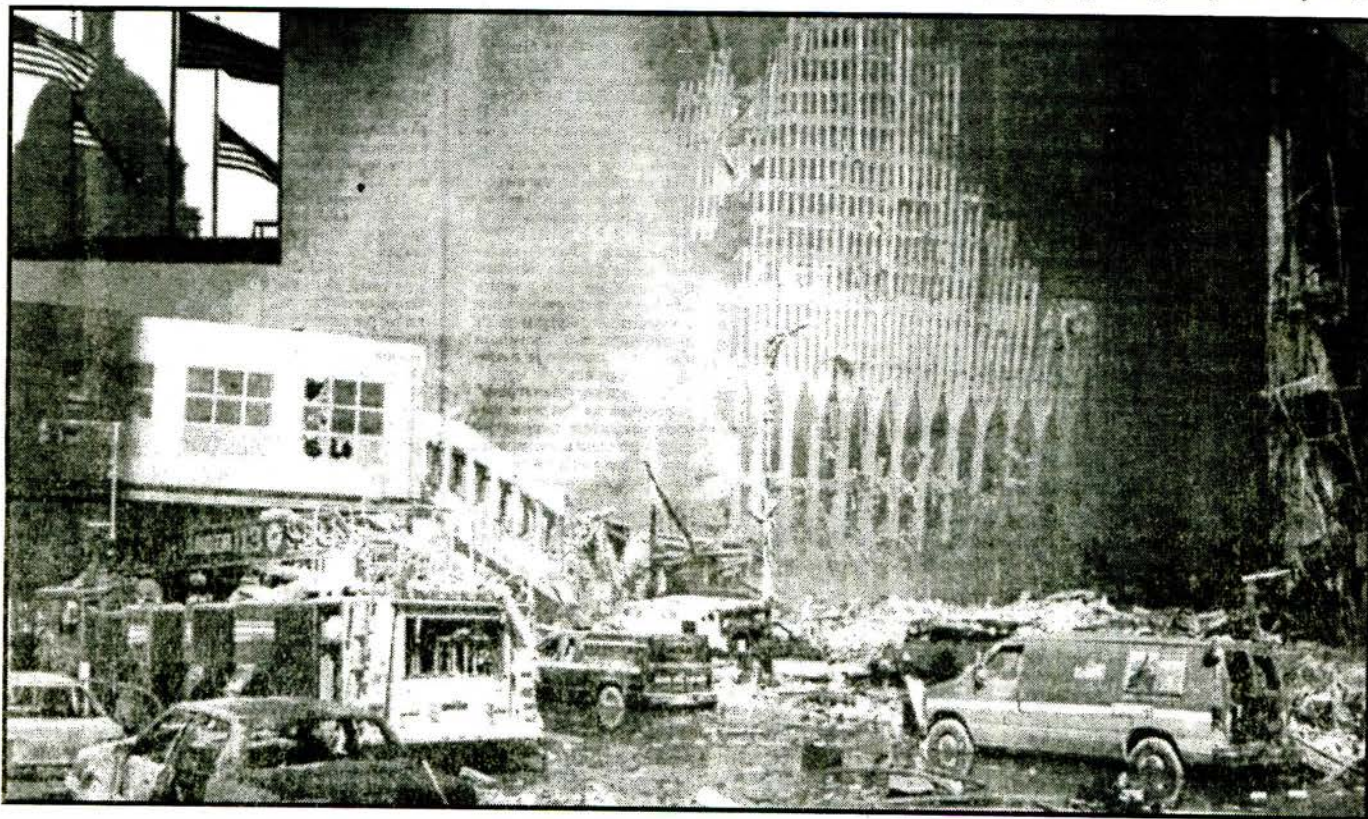
Мишљења су, наравно, као и увек, када је реч о прогнозама, различита.

Пажњу аналитичара привлачи и то како ће Влада САД одлучити да реагује. Ово је битно, пре свега, због кретања цене нафте на светском тржишту. Добро је познато, многи су запамтили

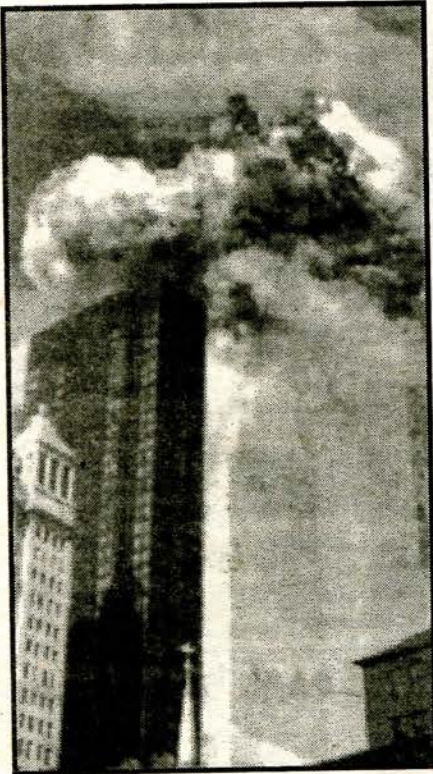
из доба кризе ОПЕК-а, колико Вашингтон зависи од арапске нафте.

Повезаност тржишта САД и произвођача нафте најбоље илуструје податак да је за свега два-три сата након напада на симболе америчке моћи, цена нафте скочила на скоро тридесет долара за барел на светском тржишту.

Прве прогнозе су се показале као тачне. Наиме, група аналитичара је тврдила да ако Влада Џорџа Буша буде одреаговала на напад брзо и нервозно, цена нафте ће и даље расти. Исто би се, по мишљењу ових прогнозера, десило и када би Израел, искористивши ову кризу за спровођење својих ци-

лева, извео неки значајнији напад на арапски свет.

Да ли због оваквих упозорења или нечег другог, тек Вашингтон је још увек уздржан. Након скока од три долара, већ сутрадан је цена нафте брент из Северног мора, за испоруке у октобру, пала већ током преподнева за 12 центи - на 27.90 долара за барел (барел=159 литара). Њујоршка меркантилна берза, на којој се продаје америчка нафта, тада је била затворена.

Након што је Саудијска Арабија, највећи светски произвођач нафте, подржала САД у борби против тероризма и најавила, као и председник ОПЕК-а, да ће потребе за црним златом у свету покрити из резервних капацитета, изгледи за одмазду САД на некој од арапских земаља су смањени.

Има овде још, за обичног читаоца, супарних података који су утицали на промену цене нафте, али нећемо изазивати стрпљење.

Ту су још и теорије о томе да ли ће, као и у свим досадашњим глобалним кризама, долар јачати или неће? Шта

ће се дешавати са рецесијом у САД? Да ли ће ово уздрмати долар?

Док врхунски стручњаци ништа не могу да тврде, чланови наше Владе могу.

Премијер Ђинђић, министар Ђелић, па гувернер НБЈ Млађан Динкић сматрају, са сигурношћу, да све што се десило у Вашингтону, Њујорку и свим светским тржиштима, са нама неће имати никакве везе. Кажу да смо ван свих токова и да се на нас то неће одразити.

Млађан Динкић сматра да, упркос повећању трошкова за војску и одбрану у буџету САД, не би требало да дође до измена када је у питању помоћ Југославији. Није искључио могућност да дође до померања реализације помоћи.

Померање је "растегљиво". Могло би много тога да обухвати, од благог кашњења до дугог, тако дугог да би могло да значи и да је неће ни бити.

Поготову што дужи период пружа већу могућност за притиске у виду постављања ултиматума Влади, чије би негативно решење значило да од помоћи нема ништа.

И без анализе о томе шта значи померање помоћи за нас, ситуација за "нашу малу, слабу и ван токова привреду" је неповољна. Познато је да донаторска конференција за нас представља "мртво слово на папиру". Никаквог повлачења помоћи нема док државни органи Југославије не регулишу са међународном заједницом спољна дуговања земље. Па је један од главних циљева, и Савезне и Републичке владе, договор са Париским клубом о такозваним напуљским условима за нашу државу. То би значило отпис око две трећине дуга и репрограмирање преосталог дела дуга. Годишње сервисирање и тако отписаног дуга за државу би било превисоко и не представља решење, већ само начин да се каже: "Ево, стигле су и прве паре које смо добили на донаторској конференцији". На тај начин се добијају позитивни поени за ДОС-овску владу. Како се ситуација развија, од свега тога неће бити ништа.

Представници ДОС-ове владе очекивали су да 28. септембра буде редов-

на годишња скупштина ММФ и Светске банке. Намеравали су да, у контактима са гостима заседања, пробају да обезбеде подршку за изгласавање напуљских услова за Југославију, који још не следују. Још увек нисмо сигурни да ће се одржати заседање. Безбедносни разлози, можда, организаторима скупа неће дозволити одржавање.

Познаваоци кажу да чак и када би било одржано не би значило ништа за Југославију. Након шока који су САД претрпеле, ојачала је струја која није склона давању сиромашним држава-

ма, јер су оне "незахвалне". После психичког лома могуће је да би се и јавност определила за овакву опцију.

Подсетимо се на изјаву саветника гувернера Народне банке Југославије, Милана Заваџила: "Наш бруто национални доходак по глави становника је превелик да бисмо добили стални ИДА статус који омогућава најповољније услове за враћање спољног дуга. Да би се формални услови међународних финансијских институција прекршили, потребна је велика политичка подршка, а ње нема без САД и наших највећих кредитора, Велике Британије, Немачке и Француске".

Уколико подршка САД изостане и Париски клуб не одобри СР Југославији отпис дела дуга од 4,5 милијарде долара и репрограмирање остатка, можемо да сматрамо да ће то што су донатори обећали помоћ од јесени можда и бити неке јесени, али ДОС-а на власти онда неће бити.

И без анализе о томе шта значи померање помоћи за нас, ситуација за "нашу малу, слабу и ван токова привреду" је неповољна. Познато је да донаторска конференција за нас представља "мртво слово на папиру". Никаквог повлачења помоћи нема док државни органи Југославије не регулишу са међународном заједницом спољна дуговања земље.

ВЛАДА ЗАБОРАВИЛА НА СТАНДАРД РАДНИКА

Нису испуњена постизборна обећања о повећању плата, а најављују се нова поскупљења. Тражи се повлачење Нацрта закона о раду, који даје широка овлашћења послодавцу и нуди решења непримерена привреди у транзицији, кажу у Синдикату

На седници Савеза синдиката Србије, одржаној крајем августа, одлучено је да се 4. септембра, од 11 до 12 часова, у свим предузећима и установама одржи генерални штрајк упозорења. Овај протест је најаву вруће синдикалне јесени, а главни разлози за бунт су нова поскупљења, пад стандарда запослених, неадекватно спровођење реформи и лоше стање у привреди.

Миленко Смиљанић, председник Савеза синдиката Србије, упозорио је власти да нису испуниле дата обећања о повећању стандарда радника. Синдикат је направио стратегију наступа, која није у потпуности представљена јавности, а овај штрајк упозорења представља само прву рунду те активности. Синдикат сматра да Социјално-економски савет, који је недавно форми-

ран у Влади Србије, а окупља представнике власти, послодаваца и радника, уопште не функционише.

Према проценама Синдиката, стандард радника је у овој години опао за више од 30 одсто. Плате изражене у маркама су удвостручене, али је потрошачка корпа скочила са пет на 12 хиљада динара, или око 400 марака. За њу су потребне више од две плате, а поскупљења се и даље најављују. Зауостављање поскупљења је први потез који се очекује од Владе, а уколико се то не деси, организоваће се већи протести.

Синдикат металаца заказао је протест за 6. септембар испред Владе Србије. Поред поскупљења и пада стандарда радника, металци траже израду стратегије опстанка и развоја ове при-

вредне гране и повлачење Нацрта закона о раду који послодавцима даје широка овлашћења и нуди решења непримерена привреди у транзицији. Вишак запослених у овој грани процењује се на 150.000, а отпуштања су већ почела у такозваним великим системима.

За организовање штрајкова и протеста припремају се и запослени у сектору текстила, коже и обуће, који има убедљиво најмање личне дохотке. То је сектор у коме ради велики број жена, а Закон о раду, који је у припреми, предвиђа да се жене приликом одласка у пензију по годинама живота изједначе са мушкарцима. Уместо садашњих 60 година живота, предлаже се 65, чиме се смањује могућност запошљавања млађих кадрова који дуго чекају на посао.

У Србији 4. септембра одржан једносатни прекид рада у организацији Савеза синдиката Србије

НА ШТРАЈКУ УПОЗОРЕЊА ПОЛА МИЛИОНА ЗАПОСЛЕНИХ

Траже се хитне мере за оживљавање производње, заштиту стандарда и израду целовитог социјалног програма, као и смена министра за рад и запошљавање Драгана Миловановића

Према подацима Савеза синдиката Србије, у штрајку упозорења, одржаном 4. септембра од 11 до 12 часова, учествовало је пола милиона запослених. Највећи део њих обуставили су рад на својим радним местима, а у појединим фирмама радници су изашли испред хала или на улицу. Основни захтев усмерен је на адресу Владе Србије, од које се тражи да предузме хитне мере за заштиту стандарда радника, оживљавање производње и израду целовитог социјалног програма.

Чак две трећине радника, због раста цена основних прехранбених артикала - струје, телефона и комуналија, доведено је на руб преживљавања. Плате се нису ни приближиле нивоу који су обећавали садашњи представници власти на прошлим изборима.

Други захтев односи се на заштиту оних који остану без посла, док се не стекну услови за ново запошљавање. Прети опасност да се у приватизацији отпусти већи број радника, а Синдикат захтева да се обезбеде слични програми за оне који остају без посла, као што је то урађено у "Застави".

Трећи захтев односи се на смену министра за рад и запошљавање Драгана Миловановића.

	АВГУСТ 2009	АВГУСТ 2001
Чајна кобасица	162	460
Качкавал	143	301,99
Млеко	5	21,90
Хлеб	5,91	26
Зетин	16,69	50
Јунећи бут	112,36	289
Шећер	9,01	42

ДОС БЛОКИРА НИС

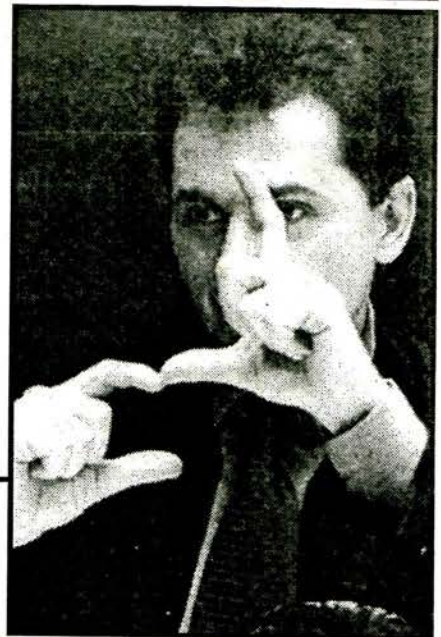
НИС и даље без пословодства због себичних страначких интереса у ДОС-у. Синдикат тражи да се што пре изабере Управни одбор и генерални директор НИС-а и да ДОС прекине лицитације и надметања око избора нових директора

На разговор у Владу Србије дошли су и синдикалци Нафтне индустрије Србије. Разговор је вођен 14. септембра, а главна тема била је везана за повећање плата. Наиме, и запослени у НИС-у сматрају да је Уредба о платама у јавним установама, донета у јануару, допринела погоршању њиховог материјалног стандарда. Плате су замрзнуте, а трошкови живота повећани за више од 100 процената. Сличне захтеве траже радници ПТТ-а и Телекома Србије, о чему смо такође писали у овом броју.

Божидар Ђелић, министар финансија, изјавио је после разговора са син-

дикалцима НИС-а, да је Уредбом замрзнут фонд плата, али не и зараде појединаца, које се у свим јавним предузећима могу повећати унутрашњом прерасподелом у корист оних који се радно више ангажују. Просечне плате у НИС-у још увек су два пута веће од републичког просека, па су примедбе синдиката неосноване, сматра Ђелић. Да ли је основано да трошкове живота ДОС-овска власт повиси за 120 одсто у односу на прошлу годину?

Овај захтев радника НИС-а иритирао је неке друге синдикате у којима су плате далеко испод просека, па се стекла једна чудна ситуација да у Владу

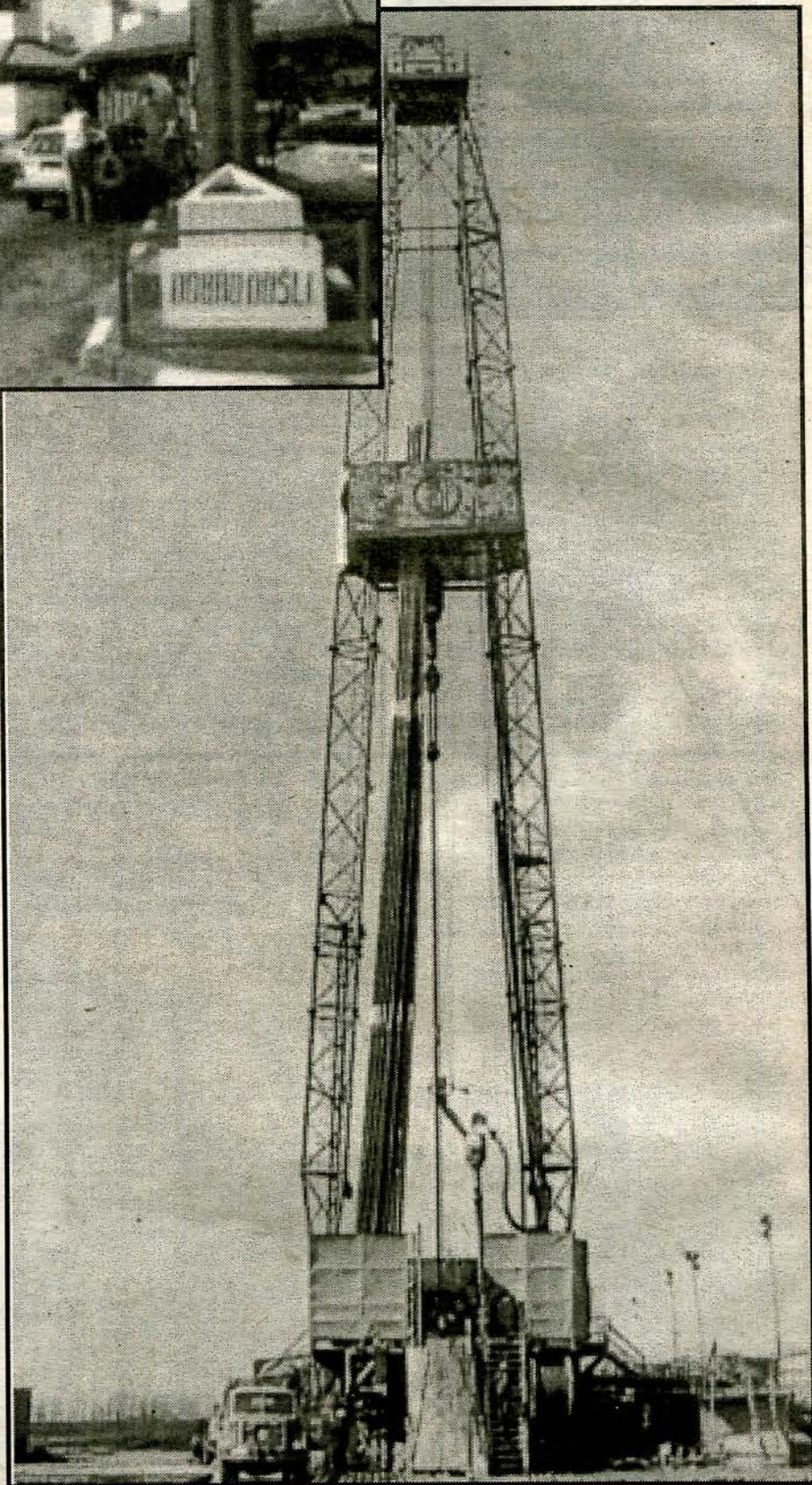

долазе и они којима финансијска подршка није потребна. Ово, такође, говори и о једној другој чињеници. Стиче се утисак да Влада привреди није омогућила самосталност и услове да може сама да решава елементарне обавезе и располаже приходом који остварује, односно сноси последице ако тог прихода нема. Ако нафтна индустрија, једна од водећих привредних грана у земљи тражи помоћ Владе, шта треба да раде други.

Примедбе радника НИС-а нису се односиле само на плате, него и на то што су Владу Србије видели као главног кривца за то што овај огромни и витални систем још увек нема своје пословодство. Знамо да је разлог за то чињеница да конгломерат од 18 странака у ДОС-у још не може да постигне договор око избора новог генералног директора. На конкурс за избор првог човека НИС-а јавило се више од 300 кандидата, а већина има препоруке са "важног места". Невоља је у томе што се тражи само један, а тај који буде изабран има овлашћења да именује своје најближе сараднике, па директно утиче на избор директора сектора и појединих предузећа.

На састанку у Влади Србије синдикалцима је обећано да ће Нафтна индустрија Србије у наредних месец дана добити нови Управни одбор и генералног директора. Такође, најављено је и формирање мешовите групе која ће се позабавити и реструктурирањем и пословањем компаније. Раније је било најављено да ће се НИС најпре организационо трансформисати, како би могао да се припреми за приватизацију на принципу међународног тендера. То подразумева приватизацију поједи-

них делова система, кроз развој инфраструктуре и задржавање већинског власништва државе у другим деловима. Од тога, међутим, још није урађено ништа, а НИС већ годину дана нема пословодство. Водећи људи су још увек вршиоци дужности и немају сва предвиђена овлашћења, што би онда ико веровао у нова обећања ДОС-овске власти?

Колубарски рудари незадовољни
учинком ДОС-а у енергетици и траже хитно решавање проблема

ДОС ЗАБОРАВИО КОЛУБАРУ

Материјални статус рудара и поред свих обећања није се поправио, чак се и погоршао, каже се у јавном позиву радника за разговор са представницима власти. Разговори о конкретним решењима за побољшање плата и услова рада, тек предстоје

Средином августа Синдикат радника "Колубаре" упутио је јавни позив председнику СР Југославије Војиславу Коштуници и премијеру Србије Зорану Ђинђићу да их што пре посетите, јер се њихов материјални статус, поред свих обећања, није поправио.

Рудари, који су симбол октобарских промена, сада у позиву истичу да јавност није упозната са правим стањем у површинском копу "Колубаре", а оно је такво да се морају предузети хитне мере. Ремонти нису урађени квалитетно, резерве угља су довољне за свега неколико месеци, механизација је у "очајном стању", а од радника се очекује повећање производње.

Стање алармантно

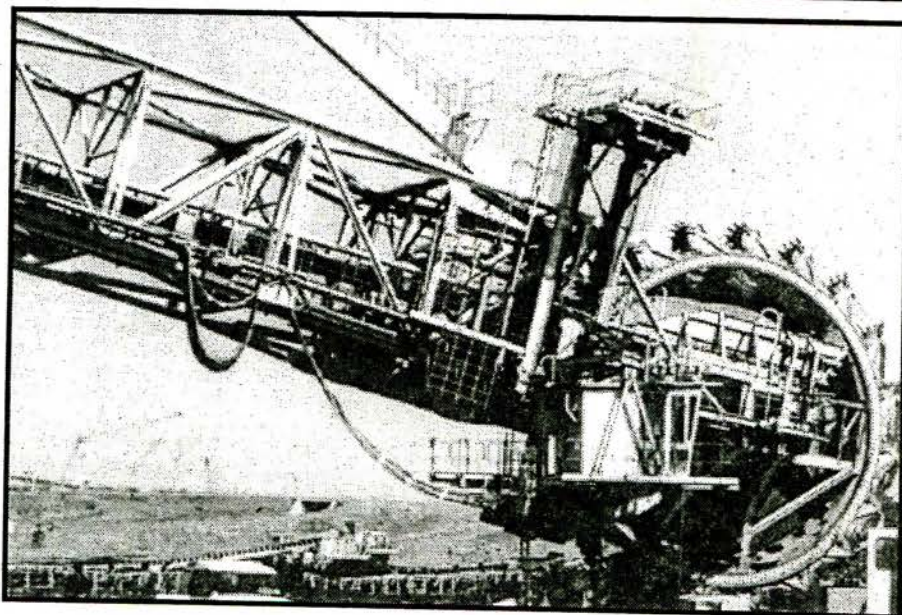
После неколико дана, рудари су сличан позив упутили и лидерима ДОС-а. У њему се, између осталог, каже: "Пошто је ситуација алармантна, а незадовољство кулминирало, захтевамо од вас да у наредних седам дана закажете састанак, јер је до сада било више неуспешних апела нашег синдиката на које се није одазвало ни пословодство ни ресорно министарство ДОС-ове Владе".

Овај позив ДОС-ова Влада схватила је озбиљно и састанак је одржан најпре у Влади Србије 30. августа, а сутрадан је и председник СР Југославије, Војислав Коштуница, посетио косточачке рударе. Вероватно су се уплашили немира.

После разговора са премијером Ђинђићем, коме су присуствовали и министри за енергетику и рад, рудари су изразили задовољство добијеним обећањима. Шта је тачно обећано, знаће се наредних дана, када представни-

ци рудара треба да се састану са републичким министром финансија Божићем. Једна од договорених мера је реорганизација предузећа која ће се обавити кроз нову систематизацију радних места, којом ће се стимулирати само производни рад. Тако ће се укинути пракса да администрација, која је иначе гломазна, има веће плате од радника који, како се то популарно каже, зарађују хлеб са "седам кора".

Фонд плата могао би да се подели на мањи број људи, запослених у производњи, а онима који нису потребни, понудила би се преквалификација (од којих пара) или радно место изван "Колубаре" (коме треба тај профил запослених). Плате рудара би се на овај начин могле повећати, тврде представници ДОС-ове владе, и рудари су то прихватили. Међутим, од плана до реализа-

ције могу искрснути разни проблеми, пре свега заборављање договореног од чега ДОС пати, а зима се приближава.

Бинђић заборавио рударе

Питамо се зашто се у Влади Србије нису раније сетили колубарских рудара, који су лидерима ДОС-а дали подршку у пресудним тренуцима? Брзо су их заборавили, када им више нису требали.

На састанку у Влади договорено је да се и стандард рудара поправи кроз плаћање прековременог рада и рада за време празника, и да се обезбеди новац за експропријацију земље и ремонте. То што је договорено није довољно да новац стигне. Рудари су предложили да се продају луксузни аутомобили ЕПС-а и неки пословни објекти и за тај новац купи ХТЗ опрема, без које ради већина радника.

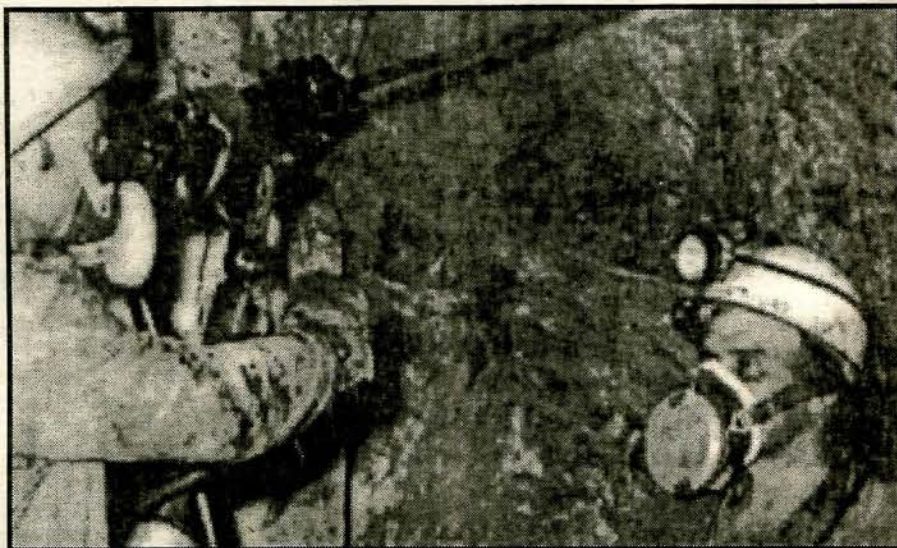
Здравко Вучетић, председник Синдиката "Колубаре", рекао је после састанка да ћемо се брзо суочити са несташицом струје уколико се обећања не испуне, не зато што ће рудари штрајковати, него зато што не би било могућности за производњу угља и електричне енергије. Од реализације ових обећања зависиће да ли ће наши станови у предстојећој зими бити топли или хладни.

Рударима део новца од струје

После разговора, одржаних 6. септембра, у време протеста металаца, саопштено је да ће рудари добити јубиларне награде које су у мају изостале због недостатка новца, а ту припадност добиће и сви у ЕПС-у. То се посебно односи на оне који непосредно раде у производњи, што је умањило револт рудара.

Такође, договорено је да се формира комисија која ће утврдити модел за плаћање прековременог рада, пошто доста производних радника остаје на послу и прековремено. То до сада није могло да се уради због уредбе о замрзавању плата у ЕПС-у. Овим је практично та уредба остала на снази за административне раднике, док ће плате оних који раде у производњи моћи да се повећавају. Да ли ће то тако и бити, тек ће се видети.

За постизање компромиса са рударима било је важно и ново поскупљење струје за 15 одсто, јер ће и они добити део тог новца. Одређени проценат од цене киловат-сата треба да припадне свима онима који учествују у производњи струје, и то је саставни део оног што је обећано рударима. Тај механизам поделе требало би да се дефинише до децембра, тако је бар обећано рударима. Сазнаћемо од рудара, убрзо, да ли их је још једном преварила ДОС-ова влада.

Здравко Вучетић, председник Синдиката "Колубаре", рекао је после састанка да ћемо се брзо суочити са несташицом струје уколико се обећања не испуне, не зато што ће рудари штрајковати, него зато што не би било могућности за производњу угља и електричне енергије.

ДА ЛИ ЈЕ ДОВОЉНО ОСАМ ОДСТО?

Уместо тражених 10 одсто, Влада пристала на повећање плата за осам одсто, просветари одустали од штрајка, али најавили нове преговоре у октобру. Да ли ће школе и у овој сезони више штрајковати или радити?

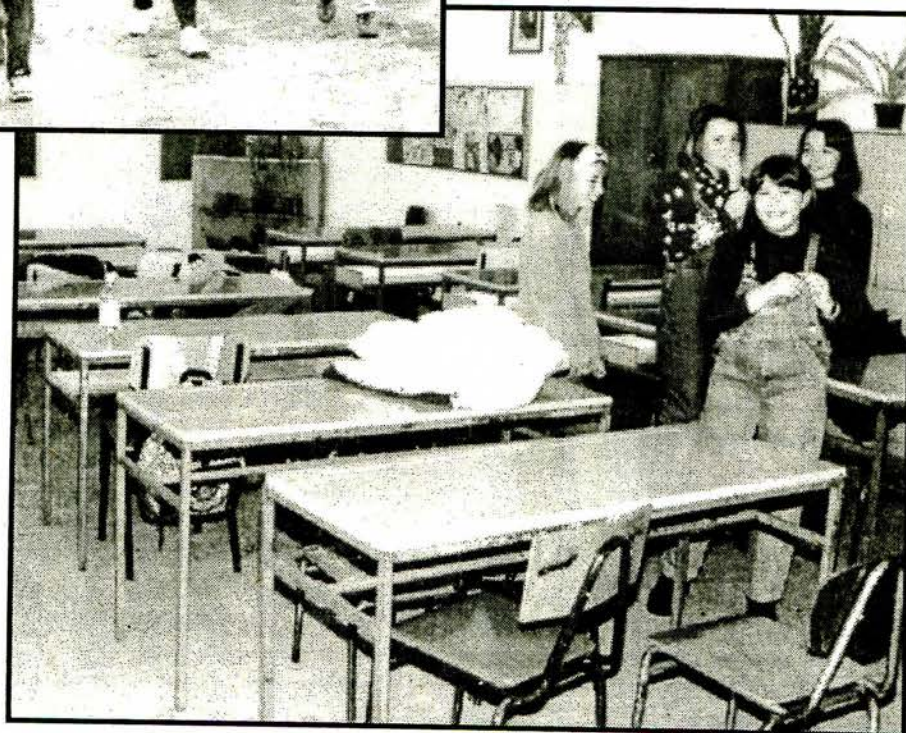
Републички одбор Синдиката образовања, који окупља представнике три велика синдиката у овом сектору, прихватио је понуду Владе Србије да се зарде за август и септембар повећају за осам одсто, иако су тражили 10 одсто и одустали од најављеног штрајка. Тако је школска година почела на време, 3. септембра, али је неизвесно докле ће трајати.

Плате просветара спадају међу најниже у земљи, а републички буџет се налази у великом дефициту, па су преговори синдиката и Владе трајали неколико дана. И поред овог повећања, најнижа цена рада у школама сада је свега 800 динара, што значи да се плате, у зависности од радног места, крећу између три и седам и по хиљада динара. То је недовољно за све скупљу потрошачку корпу.

Влада и синдикати образовања имају споразум о постепеној корекцији плата и накнада за регрес и топли оброк, тако да се већ у октобру очекује нова повишица, нарочито ако дође до најављеног поскупљења електричне енергије и ако Влада одржи обећање.

Просветни радници добили су и једнократну исплату од 1.000 динара, која треба да се исплати до 7. септембра. Уколико се то деси касније, повишица ће се удвостручити. Постигнут је и договор о динамичи исплате зарада у две месечне рате. Уколико дође до даљих поремећаја у исплати, просветри ће почети да штрајкују.

Они истичу да нису задовољни овим повећањем, јер плате не прате трошкове живота, али су на то пристали због разумевања за економско стање у земљи и тешкоће у пуњењу буџета.

БЕЗ ПЛАТА ВИШЕ ОД ГОДИНУ ДАНА

Није мали број фирми у којима се плате крећу испод хиљаду динара. За време протеста, премијер и министри разговарали са радницима "Колубаре" и нису се обратили металцима

Радници металске индустрије су у четвртак, 6. септембра, и поред кише, протестовали испред зграде Владе Србије, тражећи хитне мере за излазак из веома тешког материјалног положаја. Они су затражили повлачење предлога Закона о раду, смену министра за рад и запошљавање Драгана Миловановића и доношење стратегије о опоравку металске индустрије.

Александар Ивовић, председник Синдиката металаца Србије, обраћајући се окупљеним радницима рекао је да Влада мора да испуни све захтеве, а ако то не учини, заказаће се нови протест.

- Питамо Ђинђића и Владу када и колико ће нам бити боље, рекао је Иво-

"Трајал" - Крушевац:

РАДНИЦИ ХОЋЕ СТАРЕ ДИРЕКТОРЕ

Радници крушевачког "Трајала", једног од највећих произвођача аутомобилских гума на Балкану, ступили су у штрајк 29. августа, захтевајући повећање плате за 50 одсто и веће упошљавање капацитета. Плате у просеку износе 4.000 динара, а "Трајал" је последњих година спадао међу фирме са највећим платама.

Радници, такође, захтевају да се врати претходно руководство предузећа, које је смењено крајем прошле године.

Индустрија меса "Чока":

ЗАПОСЛЕНИ БЛОКИРАЛИ ПУТЕВЕ

Радници Индустрије меса "Чока" организовали су последњих дана августа блокаду путева који воде ка Кикинди, Зрењанину, Новом Кнежевцу и Суботици. На тај начин они су изразили незадовољство стањем у овом некада успешном колективу, који запошљава 800 радника.

Производња у "Чоки" не обавља се већ четири месеца, а радници плате нису примили од јануара. Радници су најавили да ће протести и блокаде путева трајати све док Влада Србије или Извршно веће Војводине не нађу решење за излазак овог предузећа из кризе.

вић и нагласио да ће на следећем протесту, уколико Влада не испуни захтеве, тражити њен опозив. Радници су на те речи узвикивали "доле Влада" и "оставке, оставке".

Миленко Смиљанић, председник Савеза синдиката Србије, рекао је да ће се протесту металаца прикључити и радници из других привредних грана уколико следеће недеље не почне социјални дијалог представника Владе, синдиката и послодавца. Тај дијалог је најављен, а ми ћемо у нашем наредном броју забележити да ли је нешто и решено.

Бележимо речи Дејана Пантовића, представника синдиката "Првог маја" из Лебана, да радници у овом предузећу месечно примају плату од свега 600 динара или 20 марака. Такве плате су и у другим предузећима на југу Србије, каже он. Из панчевачке "Утве" изнели су податак да плате нису примили 16 месеци, а слична ситуација је и у другим фирмама из металског комплекса.

За време протеста, који је трајао више од два сата, био је затворен саобраћај у Немањиној улици.

И ПИЛОТИ КАНДИДАТИ ЗА ШТРАЈК

Влада прихватила захтеве пилота, али је то изазвало незадовољство осталих радника чије су плате неупоредиво мање

Пилоти ЈАТ-а одустали су од једночасовне обуставе рада, коју су заказали за 28. август између 15 и 16 часова. Влада Србије изашла је у сусрет свим захтевима пилота и они су одустали од припрема за генерални штрајк који је био планиран за средину септембра.

Летачко особље ЈАТ-а тражило је да им се примања врате на ниво из априла, узимајући у обзир инфлацију и пораст трошкова живота и да се плате ускладе са зарадама пилота у бившим југословенским републикама. Колико је овај други захтев био оправдан нисмо сазнали, али је свакако споран, јер по тој логици и остали грански синдикати, или бар неки, могу тражити да им се плате изједначе са колегама из бивших југословенских република. Влада је, међутим, прихватила све захтеве и обећала да ће до 10. септембра решити питање плата. Уколико се то не деси, лако је предвидети следећи по-

тез синдиката и летачког особља.

Уосталом, ДОС-ова влада обећава свима све и свашта, а новца нема.

Обећана плата од 5.000 марака

Пилоти незадовољство правдају чињеницом да су им плате у мају умањене за више од половине, а трошкови живота су у међувремену повећани. Према незваничним информацијама, пилоти имају различита примања у зависности од радног места, односно типа авиона и звања, али поједине плате су веће од 100.000 динара! Пилоти су, међутим, веома тражени у свету, а њихова месечна примања у неким компанијама крећу се око 15.000 марака.

Представници Самосталног синдиката саобраћајних пилота Србије упозорили су да је то разлог што су ЈАТ у последње три године напустили најбо-

љи пилоти, а уколико се такав тренд настави, наш авиопревозник ускоро би могао да остане и без пилота.

Чини се, међутим, да је овај договор Владе и пилота само привидно решење и да ускоро може доћи до новог протеста. Наиме, представници ЈАТ-овог синдиката "Независност" противе се томе да пилоти имају тако високе плате, а да остали радници за њима заостају толико као да није реч о истом предузећу. Они истичу да је Влада пилотима обећала плату од 5.000 марака, чиме је прекршила закон, јер је то у надлежности Управног одбора ЈАТ-а.

Плате пилотима и директорима повећане су на рачун највећег броја запослених, сматра овај синдикат. У односу на пилоте из суседних земаља, ЈАТ-ови пилоти су преплаћени јер они ту плату примају за десетак сати лета, док њихове колеге у суседству и Западној Европи месечно лете 120 до 140 сати.

Незаконит конкурс за директора

Синдикат "Независност" истовремено тврди да је Владин конкурс за генералног директора домаћег авиопревозника незаконит и тражиће да се поништи. Конкурс за генералног директора, према Синдикату, може да распише само Управни одбор компаније. Осим тога, Влада није урадила ништа да би се стање у ЈАТ-у поправило, а један од главних услова за то је избор новог генералног директора који никако да се заврши.

Овај синдикат такође сматра да радници ЈАТ-а треба да добију 49 одсто акција компаније, пре него што се крене у приватизацију. Он такође негира тврдње да национална авиокомпанија вреди мање од њеног дуга, који се процењује на око 300 милиона долара. Вредност ЈАТ-а прелази једну милијарду долара, а дуг се може вратити за годину дана, сматра "Независност".

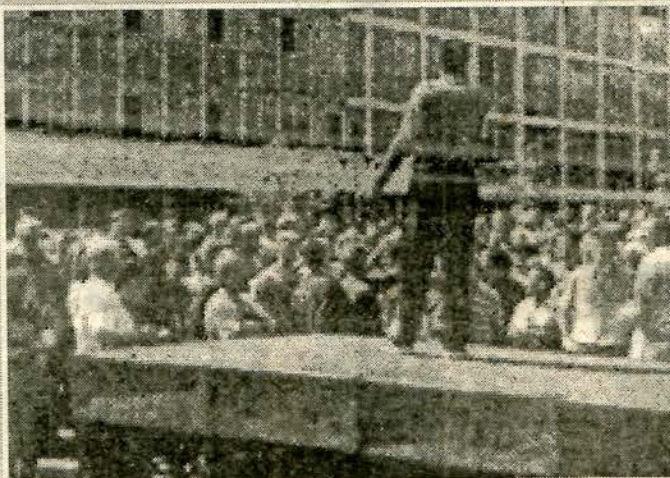

**Радници Војне установе "Карађорђево"
блокирали путеве**

ТРАЖЕ ЗАОСТАЛЕ ПЛАТЕ И АВАНС ЗА ПРОИЗВОДЊУ

Радници Војне установе "Карађорђево" блокирали су, 29. августа, пут Оџаци-Бачка Паланка-Нови Сад, а наредног дана су дошли у Скупштину Војводине где им се обратио председник Скупштине Ненад Чанак и секретар за пољопривреду Игор Курјачки. Радници који су били приморани на овај потез баве се пољопривредном производњом у Војној установи.

Они су тражили да се реши статус предузећа и да им се исплате заостале плате и обећани аванс за

производњу. Посебно су нагласили да нису против Војске Југославије, него желе да реше своје егзистенцијалне проблеме, јер, како истичу, 80 одсто њих живи од плате. Површине обрадиве земље у последњих 10 година смањене су за шест пута, а механизација је дотрајала.

У Скупштини Војводине основан је анкетни одбор ради испитивања незаконитости у пословању овом војном установом, а у договору са високим представницима Савезног министарства одбране, одлучено је да се радницима исплате заостале плате и да се наредних дана покрене питање даљег статуса установе.

Излаз би, како је рекао Ненад Чанак, могао да буде и у власничкој трансформацији, али о томе треба разговарати ефикасно и одговорно, а једно од решења је да се храна не производи само за потребе војске него и за тржиште. Чиста теорија, шта ће од тога бити спроведено у пракси?

ОСТАВКЕ МИНИСТРА

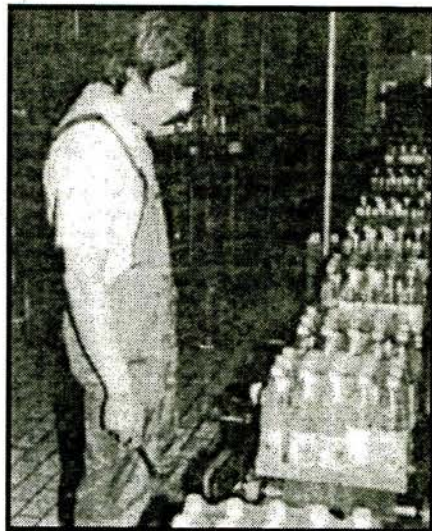
Министар пољопривреде Драган Веселинов задовољан приносом са поља. То је једина производња која је ове године у плусу, каже. Ратари су у минусу, не могу да покрију своје трошкове. Министар не признаје заштитну цену рода коју је обећала Савезна влада, али је поносан резултатима напорног рада ратара који је уследио управо на основу тог обећања, од којег сада нема ништа. Очекује се 2,5 милиона тона пшенице, 6 милиона тона кукуруза и 80 милиона марака губитка примарне војвођанске пољопривреде

Независни синдикат земљорадника Војводине затражио је од Владе Србије да оставке поднесу министар за пољопривреду, шумарство и водопривреду Драган Веселинов и министар трговине Слободан Милосављевић. Уз овај захтев затражили су од Владе и исплату сунцокрета по заштитној цени.

Револтирани пољопривредници својим камионима блокирали су улаз у Фабрику уља "Дијамант" у Зрењанину два дана пре упућивања захтева Влади Србије. У саопштењу које су припремили за новинаре наводи се да је тумачење министара Веселинова и Милосављевића, да Републичка влада не треба да поштује заштитну цену сунцокрета, коју је одредила Савезна влада, крајње неодговорно.

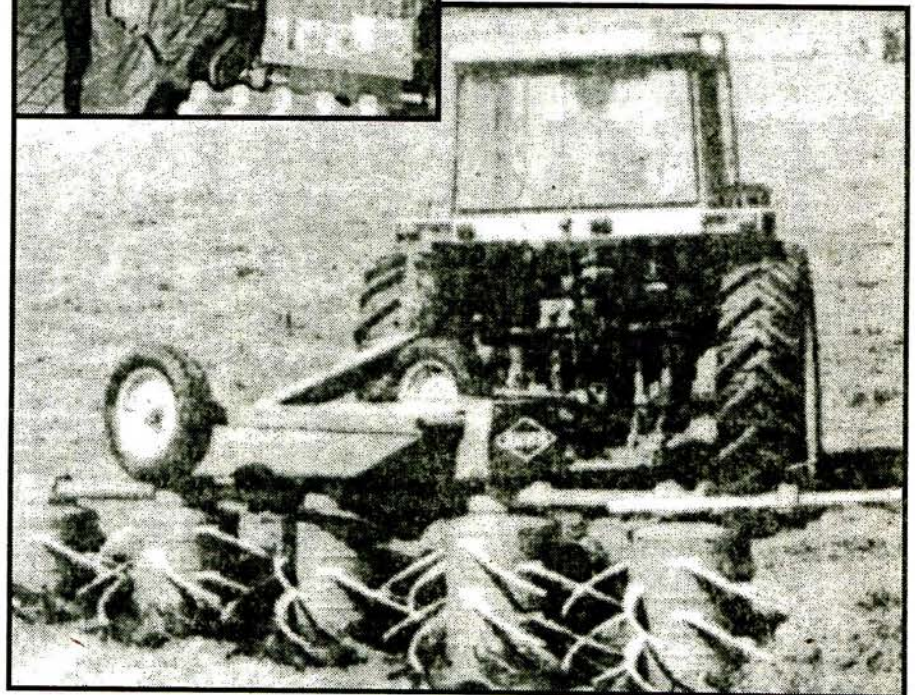
Независни синдикат земљорадника Војводине у свом захтеву се пита: "Да ли земљорадници убудуће по савезним прописима треба само да иду у војску, бране земљу и плаћају порез?"

Пољопривредници су очекивали исплату сунцокрета, соје и шећерне репе по заштитним ценама које је обећала Савезна влада. Зато су засејали домаћински, јер су веровали да ће улажући свој новац у пољопривредну производњу зарадити. Своју рачуницу су правили тако што су сматрали да ће заштитна цена од 15,75 динара за килограм, како је обећано, бити довољна. При том нису могли да знају да ће се однос између ДСС и ДС, као и њихових председника, показати као ометајући фактор у функционисању државне администрације.

Берићетна јесен

Ратари у Војводини очекују бољи род сунцокрета, соје, шећерне репе и кукуруза ове у односу на прошлу јесен. Очекује се производња кукуруза од 2,7 милиона тона, што је за 49 одсто више од прошлогодишње. Кукурузом је у Војводини засејано 637.221 хектар. Стручњаци процењују да ће у просеку родити 4,2 тоне по хектару, што је за 70 одсто више од просечног приноса прошле године, који је због суше био изузетно низак.

Под сунцокретом је у Војводини 147.935 хектара, уз просечан принос од две тоне по хектару очекује се род од 296.000 тона или 48 одсто више него лане.

Затим, шећерна репа је родила 70 одсто више него прошле године или 42 тоне по хектару од укупно засејаних 40.401.

Војвођански ратари су засејали нешто више него лане и ова година није била сушна као прошла, тако да се резултат види.

На све ово министар Веселинов каже: "Није то само дар неба, него се може рећи и добро вођење политике у пољопривреди, за последњих шест месеци." Није лош штос. Једна влада обећа примамљиву заштитну цену, ратари се прихвате посла, јер су тада веровали обећању Савезне владе, а када уложе своја средства, друга влада каже да је род одличан, у томе виде своју велику улогу, и неће да плате како је речено. Онда пољопривредни произвођачи протестују, јер им ништа друго не остаје.

Заштитна цена има сврхе само ако држава стоји иза ње, а овога пута не стоји нико иза прописаних цена. Уколико произвођачи сунцокрета, шећерне репе и соје у Војводини не буду исплаћени по заштитним ценама по килограму, примарна пољопривреда биће у губитку за 80 милиона марака.

Нема више преваре

На поменуте некоректности додајмо још и то да се у захтеву Независног синдиката земљорадника Војводине наводи да се: "Приликом договора представника Владе и прерађивача сунцокрета о откупној цени, није се по-

шло од калкулације произвођача, већ се само водило рачуна о економском положају прерађивача и цени уља."

Шта може да очекује Министарство за пољопривреду? Да ће јесења сетва ове бити барем иста као прошле године или чак већа? Економски гледано, немогуће је. Ако су ратари на овогодишњем приносу остварили губитак, који очигледно нема намеру нико да надокнади, онда немају ни новац за овај посао. Друго, можда и важније, чини се да ратари немају намеру да сеју и када би имали паре као лане, јер не верују више ни реч ни једној ни другој влади (а ни оне међусобно не верују једна другој).

Министар Веселинов је конференцију за штампу, недавно одржану у Пољопривредном комбинату Београд, почео речима: "Жетва готова, живела сетва". Чини се да је готово поверење ратара у ДОС-овска министарства, што су и доказали тражећи смену два министра Републичке владе.

Челници ДОС-а склони су да минимизирају значај неког догађаја или га игноришу. Тако кућу затрпану сламом Веселинов доживљава као акцију хулигана, а не израз незадовољства пољопривредника. Напад радника на министре Републичке владе у Крагујевцу као израз незадовољства према представницима ДОС-овске власти своде на "неколико чланова опозиционих парија". Тражене оставке министара пољопривреде и трговине чућемо како интерпретирају, а можда ће их само игнорисати, видећемо!

"Никада до сада држава пре сетве није изашла са ценама, а то ће се догодити сада, у септембру. Ратари ће, наиста, унапред знати цену жита за род 2002. године, као и услове сетве", рекао је Веселинов. Ово личи на подворава-

ње државе пољопривредним произвођачима. Ето, због њих ће ДОС-вска власт направити преседан и саопштите цене по килограму рода пре сетве. Само, ко ће им веровати. Ко сме да после једне преваре прихвати здраво за готово овакву изјаву? Одређивањем заштитних цена пшенице пре сетве Републичка влада очекује да се створе услове за већи откуп рода него ове године.

Највећи проблем и овога пута представља обезбеђивање потребних финансијских средстава за исплату рода који се буде преузео од примарне пољопривреде. За исплату сунцокрета, соје, шећерне репе и кукуруза требало би да се обезбеди 13,5 милијарди динара.

Произвођачи су, међутим, авансно уложили у производњу ових усева (пре свега задуживањем код добављача) 40 одсто средстава, па је потребно обезбедити 8,1 милијарду динара свежег новца за исплату новог рода пољопривредницима.

РАЧУНИ СКУПЉИ, ПЛАТЕ ИСТЕ

Иако су телефонски рачуни скупљи, званично за 48,5 одсто, а незванично за 123 одсто, плате запослених у ова два предузећа нису повећане

Уколико Влада не испуни захтеве који су обједињени у заједничком ставу сва четири синдиката Телекома и ПТТ-а Србије, запослени у ова два колектива ступиће у генерални штрајк у понедељак 24. септембра, изјавио је Зоран Мрваљевић, председник штрајкачког одбора Синдиката Телекома.

Као што смо раније писали, синдикати су најпре одржали штрајк упозорења, а један од њих, Синдикат Телекома, у генералном штрајку је од уторка, 18. септембра. Остали синдикати су, поштујући Закон о штрајку и обавезу обезбеђивања минимума рада, одржали штрајк упозорења, али су најавили спремност да уђу и у генерални прекид рада, ако Влада не буде показала разумевање за њихове захтеве.

- Неприхватљиво је што Министарство одговара само на наше захтеве за повећање плата и то тако што нас оптужује да смо неозбиљни. Ми смо ушли у штрајк због тога што компанија не послује боље и што се не развија, рекао је Мрваљевић.

Он је нагласио да спорна Уредба не може да се уведе у предузеће које је акционарско друштво, него може да се односи само на јавна предузећа у државном власништву. Ради се о Уредби о замрзавању плата у јавним секторима, која је донета почетком ове године.

Ко узима новац

Према ономе што се могло чути од представника синдиката, замрзавање плата одговара акционарима, јер они узимају профит који сада може бити само већи, а не одговара радницима, који су принуђени да крену у штрајк и на тај начин траже излаз из ове ситуације. Највећи акционари у Телекому Србије су држава са 51 одсто акција, италијанска телекомуникациона компанија СТЕТ и грчка ОТЕ са 29, односно 20 одсто акција.

У понедељак, 24. септембра, истекао је рок од десет дана после обаве-

штења Владе о захтевима и најаве генералног штрајка, уколико не буде слуха за дијалог и решење проблема. Пре тога одржани су састанци представника синдиката и Министарства за саобраћај и телекомуникације Србије, на коме су учествовали и директори ова два предузећа. На њима се, међутим, није пуно одмакло од почетних позиција. Једни су тражили обустављање штрајка, а други, односно синдикати, да се захтеви испуне.

Просечна плата у ПТТ-у Србије износи око 6.500 динара, а за 65 одсто запослених просек је свега 5.500 динара. Радници се противе замрзавању плата, пошто су уверени у то да новац зарађују, али не знају где он одлази. Радници су посебно незадовољни због тога што су годинама имали знатно већа примања од просека у Републици. Запослени у телекомуникацијама и ПТТ-у су свуда у свету добро плаћени, а код нас се сада плата свела на ниво просека целе

привреде. Трошкови живота за годину дана су погоршани за више од 100 процената, а плате су остале на истом нивоу.

У Синдикату Телекома кажу да последње повећање цена телефонских услуга није искоришћено за повећање плата. Као што је познато, ради се о поскупљењу телефонских рачуна за око 48 одсто, али када се детаљно сагледају нове тарифне ставке, долази се до податка да је телефонирање у фиксној телефонији генерално скупље чак за 123 одсто, о чему смо такође писали у овом броју. Ништа од тога није отишло за повећање плата запослених у Телекому, чиме би се избегао штрајк, а спорна Уредба, до које је Влади очигледно стало, остала је на снази.

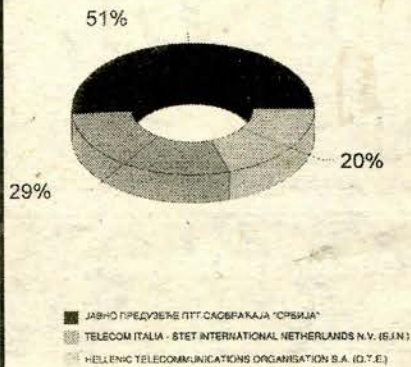
Међутим, у Министарству за саобраћај и телекомуникације кажу да је са синдикатима и руководством Телекома пре месец и по дана постигнут договор да новац од последњег поску-

ПРЕДУЗЕЋЕ ЗА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ
"ТЕЛЕКОМ СРБИЈА" АД

ВЛАСНИЧКА СТРУКТУРА

пљења, које је изазвало гнев грађана, не иде у плате, него у дигитализацију и развој фиксне мреже, која је у веома лошем стању. Они оптужују Синдикат да сада крши тај договор у чијем је постизању и сам учествовао.

Закључак који се намеће сам по себи, могао би да се изведе из специфичности својствене вероватно само нашем поднебљу и, у овом случају, Влади Србије која показује неспособност да реши нека питања која су прилично једноставна. А та специфичност је следећа. Заиста је нелогично да произвођач нема користи када свој производ прода скупле, а у овом случају ради се о поскупљењу за скоро 50 одсто, званично, а преко 100 одсто незванично. Део те нове цене телефонских импулса мора да оде и у ценове запослених, кроз веће плате. Није тешко наћи одговор који би задовољио захтеве радника, пословодства и Владе. Овако, новац на папиру одлази у развој мреже, а у стварности ко зна где, пошто још нисмо добили било какву информацију о инвестицијама у мрежу фиксне телефоније.

КО ЈЕ ТРАЖИО ПОВЕЋАЊЕ ЦЕНА

- Према уговору са страним акционарима, Телеком није био у обавези да усклађује цене својих услуга са растом немачке марке. Слична клаузула у уговору постоји, али то није императив, него се, пре свега, мора водити рачуна о животном стандарду, рекао је бивши саветник министра за саобраћај и телекомуникације Србије, Тихомир Живановић.

Живановић је истакао да саопштење ПТТ-а да ово предузеће не сноси одговорност за повећање цена телефонских услуга, није тачно, јер оно има највећу улогу у управљању Телекомом. Одлуке које се морају донети уз сагласност сва три акционара - ПТТ-а Србије, СТЕТ-а и ОТЕ, односе се на избор органа управљања, стратешке планове и статутарне промене, али не и на измену цена телефонских услуга.

- ПТТ има одлучујућу улогу у Телекому, пошто од девет чланова Управног одбора именује пет, сходно већинском уделу у капиталу. Доласком нове управе, многе ствари су промењене нагоре, каже Живановић, јер су цене повећане, а квалитет услуга није побољшан. Очигледно је да раст цена нису тражили само страни акционари, како то желе да прикажу у саопштењу ПТТ и Влада Србије.

Живановић је упозорио да и страни акционари нису испунили више својих обавеза и да је номенклатура телефонских разговора незаконито промењена. Такође, незаконито се наплаћују телефонски прикључци грађанима. Наиме, ПТТ је направио такву организацију да су грађани морали да закључују уговоре са месним заједницама или општинама по знатно вишим ценама, а не са матичним предузећем. Тако су у посао увођене неке приватне фирме, које су биле алиби за дизање цене прикључка, знатно изнад тарифе ПТТ-а.

Запослени у Телекому и ПТТ-у заиста учествују у формирању производа који се зове телефонски импулс, а немају никакве користи од повећања цена. У материјалном смислу, њима је, дакле, свеједно да ли просечан телефонски рачун кошта око 700 или 400 динара. Сасвим је разумљиво што они не могу да се сложе са тим отвореним покушајем преваре. Или обрнуто, није разумљиво, како толики експерти у Влади не искористили шансу да овај проблем реше приликом повећања цена, пошто су до њега дошли прилично лако.

Поред основних захтева, синдикати траже и деблокаду Управног одбора Телекома који, како кажу, већ месецима не одлучују о питањима из своје надлежности.

У ИЗДАЊУ
СРПСКЕ
РАДИКАЛНЕ
СТРАНКЕ

Др ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ

КОНТРАРЕВОЛУЦИОНАР У БУЛДОЖЕР РЕВОЛУЦИЈИ

СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА
БЕОГРАД 2001.

Књига "Контрареволуционар у булдожер револуцији" је непроцењиво историјско сведочанство о октобарској револуцији која је пре годину дана протутњала београдским улицама. Обухвата радио и телевизијске емисије у којима је др Војислав Шешел учествовао од септембра 2000. до априла 2001. године. Аутентично, из перспективе очевица И непосредног учесника у бурним политичким догађајима, др Шешел тумачи слику Србије у времену од захуктале предизборне кампање, преко петооктобарске булдожер револуције, до дана потпуног постреволуционарног хаоса.

Користећи нарасло народно незадовољство као изговор, предизборна коалиција звана ДОС извела је пуч после којег је завладала злокобна атмосфера линча и претњи. Почео је осветнички поход револуционара, налик ономе непосредно након Другог светског рата. Нови револуционарни комитети, сада под именом кризни штабови, преко ноћи упадају и на препад заузимају све кључне медије и најважније републичке институције. Наоружаним бандама је дозвољено све, од физичког малтретирања руководиоца до избацивања запослених са њихових радних места. Србијом су поново завладали преки политички судови.

У данима мрака, др Шешел упозорава да револуција никад није донела ништа добро, осим новог тоталитаризма. След револуционарних догађаја кулминира изручењем бившег председника Слободана Милошевића, преко којег нелегални Хашки трибунал суди читавом српском народу.

У таквим временима мало је храбрих, који као др Шешел, без страха и увијања, пучисте називају правим именом. У револуцији је, каже председник Српске радикалне странке, једино часно бити контрареволуционар.

Зато вреди прочитати свих хиљаду страница ове изузетне књиге.

**КЊИГА "КОНТРАРЕВОЛУЦИОНАР У БУЛДОЖЕР РЕВОЛУЦИЈИ" МОЖЕ СЕ КУПИТИ
У СЕДИШТУ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ, ТРГ ПОБЕДЕ 3, 11080 ЗЕМУН**

• ТВРДИ ПОВЕЗ • ЗЛАТОТИСАК •

СВЕ ИНФОРМАЦИЈЕ НА ТЕЛЕФОН: 011/316-46-21

ЦЕНА ЈЕДНОГ ПРИМЕРКА ЈЕ 1000 ДИНАРА

МИТИНГ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ПРОКУПЉЕ 12. ОКТОБРА 17 ЧАСОВА

